

รากฐานแห่งอภิปรัชญาของศีลธรรม

Groundwork of the Metaphysics of Morals

โดย เอ็มมานูเอ็ล ค้านท์ (Immanuel Kant)

เอกศักดิ์ ยุกตะนันท์ แปล

5

บทนำ

ปรัชญากรีกโบราณแบ่งออกเป็นสามศาสตร์ คือ วิทยาศาสตร์ จริยศาสตร์ และตรรกศาสตร์ การแบ่งแยกนี้เป็นสิ่งที่เหมาะสมอย่างสมบูรณ์ การปรับปรุงเพียงอย่างเดียวที่อาจกระทำได้ ก็คือการเพิ่มเติมตัวหลักการที่รองรับการแบ่งแยก เพื่อเราจะได้เห็นถึงความสมบูรณ์ของมัน และสามารถตัดสินถึงการแบ่งย่อยที่จำเป็นได้อย่างถูกต้อง

ความรู้ที่เป็นเรื่องของเหตุและผลทั้งหมด ถ้ามิได้เป็นเรื่องของตัวเนื้อหา ก็ย่อมเป็นเรื่องของแบบแผน ความรู้ส่วนแรกพิจารณาถึงวัตถุบางอย่าง ส่วนหลังเกี่ยวข้องกับเพียงแค่กับแบบแผนของความเข้าใจและของตัวเหตุผลเอง และกับกฎสากลของความคิดโดยทั่วไป อย่างไม่แยกแยะวัตถุของความคิด ปรัชญาที่ว่าด้วยแบบแผนเรียกว่าตรรกศาสตร์ ปรัชญาที่ว่าด้วยเนื้อหา เป็นเรื่องของวัตถุที่กำหนดเฉพาะลงไป และเป็นเรื่องของกฎที่ควบคุมวัตถุดังกล่าว ซึ่งเรื่องของกฎนี้เองก็แตกออกเป็นสองทาง เพราะกฎเหล่านี้เป็นกฎของธรรมชาติ หรือไม่ก็เป็นกฎของเสรีภาพ อย่างใดอย่างหนึ่ง 15 ศาสตร์ของอย่างแรกคือวิทยาศาสตร์ ของอย่างหลังคือจริยศาสตร์ ซึ่งก็เรียกได้ว่า เป็นปรัชญาธรรมชาติ และปรัชญาศีลธรรม ตามลำดับ

ตรรกศาสตร์ไม่สามารถมีส่วนใดที่เป็นเรื่องเชิงประจักษ์ ซึ่งหมายถึง กฎความคิดที่เป็นสากล และเป็นจริงโดยจำเป็นที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์ มิเช่นนั้นแล้ว มันก็ไม่อาจเป็นตรรกศาสตร์ ซึ่งเป็นกฎอันตายตัวของความเข้าใจหรือของเหตุผล 15 ใช้ได้กับความคิดทุกชนิด และสามารถแสดงออกมาอย่างเป็นขั้นตอน ในทางกลับกัน ทั้งปรัชญาธรรมชาติและปรัชญาศีลธรรมสามารถมีส่วนที่เป็นเรื่องเชิงประจักษ์ เนื่องจาก อย่างแรกต้องการระบุถึงกฎของธรรมชาติในฐานะวัตถุของประสบการณ์ และอย่างหลังต้องการระบุถึงกฎของเจตจำนงของมนุษย์ ตามที่มันถูกกระทบโดยธรรมชาติ อย่างแรก เป็นกฎซึ่งทุกสิ่งทุกอย่างเกิดขึ้นสอดคล้องไปกับมัน แต่อย่างหลังเป็นกฎซึ่ง

25

ทุกอย่างควรเกิดขึ้นอย่างสอดคล้องไปกับมัน อย่างไรก็ตาม จริยศาสตร์ต้องพิจารณาถึงเงื่อนไขซึ่งอะไรที่ควรเกิดขึ้น กลับไม่เกิดขึ้นด้วย

เราอาจเรียกปรัชญาทั้งหมดว่าปรัชญาเชิง*ประจักษ์* หากมันวางอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์ ในอีกทางหนึ่ง อะไรซึ่งนำเสนอหลักคำสอนของมันเพียงแค่ว่าหลักการก่อนประสบการณ์ เราก็อาจเรียกว่าเป็นปรัชญา*วิสุทธิ* เมื่อของอย่างหลังเป็นเพียงเรื่องของแบบแผน มันก็คือ*ตรรกศาสตร์* ถ้ามันจำกัดเฉพาะอยู่กับตัวเนื้อหาของความเข้าใจ มันก็คือ*อภิปรัชญา*

ด้วยวิธมองเช่นนี้ ก็จะมีแนวคิดถึงอภิปรัชญาที่แตกออกเป็นสองทาง คือ *อภิปรัชญาของธรรมชาติ* และ*อภิปรัชญาของศีลธรรม* วิทยาศาสตร์จะมีส่วนหนึ่งเป็นเรื่องเชิงประจักษ์ และส่วนที่เป็นเรื่องของเหตุผล จริยศาสตร์ก็จะเป็นเช่นเดียวกัน แต่ส่วนที่เป็นเรื่องเชิงประจักษ์ อาจได้ชื่อเรียกพิเศษว่า *มานุษยวิทยาเชิงปฏิบัติ* ส่วนที่เป็นเรื่องของเหตุผลย่อมเหมาะสมที่จะเรียกชื่อว่า*ศีลธรรม*

ธุรกิจการค้า ศิลปะ และการงานทั้งหลาย ย่อมดีขึ้นจากการแบ่งงานกันทำ นั่นคือ แทนที่หนึ่งคนจะทำทุกอย่าง แต่ละคนจำกัดตนเองอยู่กับงานที่แตกต่างจากคนอื่น ในกระบวนการทำงานนั้น เรียกรื่อง เพื่อที่จะสามารถทำงานนั้นได้แคล่วคล่องยิ่งขึ้นและได้งานที่สมบูรณ์ที่สุด ณ ที่ใด ที่งานที่แตกต่างไม่ถูกแยกแยะและแบ่งส่วน เมื่อทุกคนเป็นสารพัดช่าง ณ ที่นั้น การทำงานก็จะอยู่ในสภาพล่าหลังอย่างที่สุด จึงควรที่จะพิจารณาว่า จริงหรือไม่ว่าทุกส่วนของปรัชญา*วิสุทธิ* ย่อมเรียกรื่องคนซึ่งอุทิศตัวต่อมันเป็นพิเศษ และมันจะดีกว่าจริงหรือ สำหรับการทำงานทั้งหมดของศาสตร์ทั้งหลาย หากกระทำโดยผู้ซึ่งมีนิสัยที่จะผสมองค์ประกอบเชิงประจักษ์และเชิงการใช้เหตุผลเข้าด้วยกัน เพื่อให้ถูกใจสาธารณชน จับเอาสัดส่วนทุกชนิดที่พวกเขาไม่รู้จัก มาผสมเข้าด้วยกัน แล้วก็เรียกตัวเองว่า “นักคิดอิสระ” และยกชื่อ “นักผ่าเส้นผม” ให้กับคนที่อุทิศตัวให้กับส่วนที่เป็นเรื่องของเหตุผล เท่านั้น ผมขอกล่าวว่าเป็นการเตือนว่า ในงานซึ่งเรียกรื่อง*วิจิตร*ที่แตกต่างกันอย่างยิ่ง ไม่ควรมีการทำงานสองอย่างพร้อมๆ กัน เพราะแต่ละอย่างก็ต้องอาศัยความสามารถพิเศษเฉพาะตัว และการเอาความสามารถเหล่านั้นมาอยู่ในคนๆ เดียวก็สร้างได้ก็แต่คนที่ทำอะไรไม่เป็น ไล่เป็นพายเท่านั้น แต่ผมขอถามตรงนี้ว่า ธรรมชาติของศาสตร์ทั้งหลาย ไม่ได้เรียกรื่องหรือว่า เราควรระแวงระวังแยกส่วนที่เป็นเรื่องของประสบการณ์ ออกจากส่วนที่เป็นเรื่องของเหตุผล และอภิปรัชญา*ธรรมชาติ*ควรอยู่ก่อนหน้าวิทยาศาสตร์แท้ๆ (หรือวิทยาศาสตร์เชิงประจักษ์) และอภิปรัชญา*ของศีลธรรม*ควรอยู่ก่อนหน้า*มานุษยวิทยาเชิงปฏิบัติ* ซึ่งสำหรับอภิปรัชญา*ของศีลธรรม*แล้ว เราจักต้องระวังจัดทุกอย่างที่เป็นเรื่องเชิงประจักษ์ออกไป เพื่อที่เราจะได้รู้ว่าด้วยการใช้เหตุผลอย่าง*วิสุทธิ* เราจะประสบความสำเร็จได้มากแค่ไหนในทั้งสองกรณี และจากแหล่งใดที่มันดึงเอาคำสอนก่อนประสบการณ์ของมันออกมา และผมขอถามว่า ใช่หรือไม่ว่า การสืบค้นส่วนหลังได้รับการดำเนินการโดยนักสอนศีลธรรมทุกคน (ซึ่งมีจำนวนมหาศาล) หรือว่าโดยเพียงคนบางคนที่มีสติกว่าถูกเรียกรื่องให้กระทำ

5

เนื่องด้วยความสนใจของผมอยู่ที่เรื่องของปรัชญาศีลธรรม ผมจึงขอจำกัดคำถามที่จะเสนอดังนี้ ว่า จริงหรือไม่ว่าเป็นความจำเป็นอย่างที่สุด ที่จะต้องสร้างปรัชญาศีลธรรมที่บริสุทธิ์ ซึ่งเป็นอิสระจากเรื่องเชิงประจักษ์ทั้งหมด อันเป็นเรื่องของมานุษยวิทยา? การที่จะต้องมีการปรัชญาเช่นนั้น เป็นเรื่อง

10

ชัดเจนในตนเอง จากความคิดธรรมดาสามัญเรื่องหน้าที่และกฎศีลธรรม ทุกคนต้องยอมรับว่าถ้ากฎ จะมีอำนาจทางศีลธรรม นั่นก็คือในฐานะของพันธะผูกมัด (obligation) มันต้องมีอำนาจบังคับให้

15

กระทำตามอย่างสมบูรณ์ ตัวอย่างเช่น ไม่จริงว่าคำสั่งว่า “จงอย่าพูดโกหก” ใช้แต่กับมนุษย์เท่านั้น ราวกับว่าสัตว์ที่มีเหตุผลอื่น ไม่จำเป็นต้องเชื่อฟังคำสั่งนี้ได้ และสิ่งที่ถูกเรียกว่ากฎศีลธรรมอื่นๆ

20

ทั้งหลายก็เป็นเช่นเดียวกัน ดังนั้น พื้นฐานของพันธะผูกมัดต้องไม่ถูกค้นหาจากในธรรมชาติของ มนุษย์ หรือจากในสถานะแวดล้อมในโลกที่มนุษย์ดำเนินชีวิตอยู่ แต่ต้องหาด้วยวิธีก่อนประสบการณ์

25

ของการคิดด้วยเหตุผลบริสุทธิ์ และถึงแม้ว่า คำสั่งอะไรอื่นซึ่งตั้งอยู่บนหลักการของประสบการณ์ ล้วนๆ อาจเป็นสากลในบางแง่ แต่ตราบใดที่มันตั้งอยู่บนฐานเชิงประจักษ์ ไม่ว่าจะในเรื่องเล็กน้อย

30

เพียงใด เช่น บางทีอาจจะเป็นเพียงแค่เรื่องของแรงจูงใจ จริงอยู่ว่าคำสั่งเช่นนั้นอาจเรียกว่ากฎสำหรับการปฏิบัติ แต่ก็ไม่มีทางเรียกว่ากฎศีลธรรมได้เลย

15

ฉะนั้น ไม่เพียงแต่ว่ากฎศีลธรรม รวมทั้งหลักการของมัน จะมีธรรมชาติที่แตกต่างโดยสิ้นเชิง จากปัญญาเชิงปฏิบัติอื่นๆ ทั้งหมด ซึ่งได้มาจากประสบการณ์ แต่ปรัชญาศีลธรรมทั้งหมดตั้งอยู่บน

20

ส่วนที่เป็นปัญญาบริสุทธิ์เท่านั้น เมื่อถูกใช้กับคน มันไม่ได้หยิบยืมจากความรู้เกี่ยวกับตัวมนุษย์ (มานุษยวิทยา) แม้แต่น้อยนิด แต่มันให้กฎก่อนประสบการณ์ต่อเขาในฐานะสัตว์ที่มีเหตุผล ไม่ต้อง

25

สงสัยว่ากฎเหล่านี้ต้องการอำนาจแห่งปัญญาที่จะคิดวินิจฉัย ซึ่งกล้าแข็งขึ้นตามประสบการณ์ ในแง่

30

หนึ่งเพื่อแยกแยะว่ามันใช้ได้กับกรณีอะไร และในอีกแง่หนึ่ง เพื่อเปิดทางให้มันเข้าถึงเจตจำนงของ

35

คนและมีอำนาจต่อพฤติกรรมของเขา แต่เนื่องจากคนถูกผลักดันจากธรรมชาติภายในต่างๆ มากมาย

40

ถึงแม้เขาจะสามารถคิดถึงเหตุผลบริสุทธิ์ในเรื่องการประพฤติปฏิบัติได้ แต่ก็ไม่ใช่เรื่องง่ายที่เขาจะทำ

45

ให้มันมีอำนาจอย่างเป็นรูปธรรมในชีวิตของเขา

25

ดังนั้น อภิปรัชญาแห่งศีลธรรมจึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง ไม่เพียงแต่สำหรับการใช้เหตุผลใน

30

เรื่องที่เป็นความคิดบริสุทธิ์ เพื่อที่จะตรวจสอบถึงแหล่งที่มาของหลักพื้นฐานสำหรับการปฏิบัติ ซึ่ง

35

พบได้ก่อนประสบการณ์ในเหตุผลของเรา แต่ก็เพราะด้วยเหตุผลเช่นกันว่า ข้อศีลธรรมต่างๆ เองก็

40

อาจถูกบิดเบือนไป ตราบใดที่เราไม่รู้ถึงที่มาของมัน และปราศจากมาตรฐานสูงสุดที่จะใช้มาประเมิน

45

พวกมันได้อย่างถูกต้อง เพราะการที่การกระทำหนึ่งจะเป็นความดีงามทางศีลธรรม การที่มันจะต้อง

50

สอดคล้องกับกฎศีลธรรมยังไม่แน่ว่าเพียงพอ หากแต่มันยังต้องถูกกระทำลงไปเพียงเพื่อกฎนั่นเอง มิ

55

เช่นนั้นแล้ว ความสอดคล้องที่เกิดขึ้นก็เป็นเพียงความบังเอิญและไม่มั่นคงถาวร เนื่องจาก หลักการซึ่ง

60

ไม่ใช่ศีลธรรม แม้อาจสร้างการกระทำที่สอดคล้องกับกฎศีลธรรมได้ในบางครั้งบางคราว แต่ก็จะมี

สร้างการกระทำที่ขัดแย้งกับกฎศีลธรรมได้เสมอ มีก็แต่ในปรัชญาบริสุทธิ์เท่านั้น ที่เราจะสามารถ
 มองหากฎศีลธรรม ในรูปแบบที่บริสุทธิ์และแท้จริงที่สุดของมัน (และนี่ย่อมสร้างผลอันสำคัญอย่าง
 ที่สุดในเรื่องของการปฏิบัติ) ดังนั้น เราต้องเริ่มต้นด้วยปรัชญาบริสุทธิ์ (อภิปรัชญา) ซึ่งหากปราศจาก
 เสียแล้ว ก็ไม่อาจจะมีปรัชญาศีลธรรมได้เลย สิ่งซึ่งประสมหลักการบริสุทธิ์พวกนี้เข้ากับเรื่องเชิง
 5 ประจักษ์ ไม่สมควรจะได้ชื่อว่าปรัชญา (เพราะสิ่งที่แยกปรัชญาออกจากความรู้ที่ได้มาด้วยเหตุผล
 ทั่วไป ก็คือการที่มันแยกประเด็นของศาสตร์ต่างๆ ออกจากกัน ในขณะที่ของอย่างหลังเข้าใจพวก
 มันอย่างสับสนปนเป) และยิ่งไม่สมควรอย่างยิ่งที่มันจะได้ชื่อว่าปรัชญาศีลธรรม เพราะด้วยการ
 สับสนนี้ มันทำความเสียหายให้แก่ความบริสุทธิ์ของศีลธรรม และสร้างสิ่งขัดแย้งกับเป้าหมายของ
 มันเอง

10   อย่างไรก็ตาม อย่าคิดว่าสิ่งที่ผมกำลังเรียกร่องอยู่นี้มีอยู่แล้วในคำอธิบายที่มีชื่อเสียงของวูล์ฟ
 (Wolff) ที่เป็นบทนำให้กับปรัชญาศีลธรรมของเขา อันได้แก่ สิ่งที่เขาเรียกว่า*ปรัชญาเชิงปฏิบัติสากล*
 และดังนั้น ของงอย่าคิดว่า เราไม่ได้กำลังจะออกเดินทางไปในวันแดนใหม่ การทำงานนั้นมุ่งให้เป็น
 ปรัชญาเชิงปฏิบัติสากล มันไม่ได้พิจารณาถึงเจตจำนง ไม่ว่าจะในรูปแบบใด ที่อาจจะกล่าวว่าเป็น
 เจตจำนงที่ควรตัดสินเพียงจากหลักการก่อนประสบการณ์ ปราศจากแรงจูงใจใดๆ เชิงประจักษ์ และที่
 15 เราอาจจะเรียกว่าเจตจำนงบริสุทธิ์ มันสนใจก็แต่เจตนาที่เป็นทั่วไป พร้อมกับการกระทำและเงื่อนไข
 ทั้งหมด ที่ประกอบอยู่กับมัน ในความหมายที่เป็นทั่วไปนี้ ด้วยเหตุนี้ มันจึงเป็นคนละอย่างกับ
 อภิปรัชญาของศีลธรรม เหมือนกับที่ตรรกวิทยาทั่วไป ซึ่งศึกษาการคิดและกฎของการคิด*ทั่วไป* เป็น
 คนละอย่างกับปรัชญาที่ข้ามพ้นประสบการณ์ ซึ่งศึกษาการคิดในเรื่องเฉพาะและกฎของความคิด
บริสุทธิ์ ได้แก่เรื่องที่ว่าความรู้ของมันเป็นสิ่งที่ได้มาก่อนประสบการณ์โดยสิ้นเชิง เพราะอภิปรัชญา
 20 ของศีลธรรมจะต้องตรวจสอบมโนคติและหลักการของเจตจำนง*บริสุทธิ์*ที่เป็นไปได้ ไม่ใช่ตรวจสอบ
 การกระทำและเงื่อนไขต่างๆของเจตนาของมนุษย์ อย่างเป็นทางการสากล ซึ่งเกือบทั้งหมดย่อมดึงมาจาก
 จิตวิทยา การที่ปรัชญาเชิงปฏิบัติสากลนี้อภิปราย (อย่างปราศจากความเหมาะสม) ถึงกฎและหน้าที่
 ทางศีลธรรม ไม่ได้แย้งต่อคำยืนยันของผม เพราะผู้สร้างสรรค์ศาสตร์นั้นรักษาความเชื่อตรงต่อ
 ความคิดของพวกเขา กล่าวก็คือ พวกเขาไม่ได้แยกแยะแรงจูงใจซึ่งถูกคิดขึ้นมาเพียงด้วยเหตุผล อย่าง
 25 ก่อนประสบการณ์ล้วนๆ ซึ่งเป็นแรงจูงใจทางศีลธรรมอย่างแท้จริง ออกจากแรงจูงใจเชิงประจักษ์ ซึ่ง
 ความเข้าใจระดับขั้นสูงแนวความคิดทั่วไป เพียงจากการนำประสบการณ์มาเปรียบเทียบกัน แต่ด้วย
 การที่พวกเขาองไม่เห็นถึงความแตกต่างของแหล่งที่มาของแรงจูงใจต่างๆ และด้วยการมองเห็นพวก
 มันเป็นของอย่างเดียวกัน พวกเขาเลยพิจารณาแรงจูงใจพวกนั้น เพียงแค่ว่ามีน้ำหนักมากกว่าหรือน้อย
 30 กว่ากัน นี่คือวิธีที่พวกเขาสร้างแนวคิดด้วย*พันธะผูกมัด* ซึ่งมีได้เป็นพันธะผูกมัดทางศีลธรรมเลย
 และเป็นสิ่งที่จะได้มาจากปรัชญา ซึ่งมีได้วินิจฉัยถึง*แหล่งกำเนิด*ของมโนทัศน์เชิงปฏิบัติที่เป็นไปได้
 ทั้งหมดเลย ว่ามันได้มาก่อนประสบการณ์ หรือหลังประสบการณ์

ด้วยความตั้งใจว่าสักวันหนึ่งผมจะตีพิมพ์หนังสืออภิปรายแห่งศีลธรรม ผมจึงขอแนะนำเสนองานรากฐานนี้ไว้ล่วงหน้า ที่จริงแล้ว การวางรากฐานนี้ไม่ได้มีอะไรอื่นนอกเหนือไปจากการตรวจสอบเชิงวิพากษ์ต่อเหตุผลบริสุทธิ์เชิงปฏิบัติ ในแบบเดียวกับที่รากฐานของอภิปรายก็คือการตรวจสอบเชิงวิพากษ์ต่อเหตุผลบริสุทธิ์เชิงทฤษฎี ที่ได้ตีพิมพ์ไปแล้ว แต่ ในประการที่หนึ่ง เรื่องแรก

5 ไม่ได้มีความจำเป็นอย่างสมบูรณ์เหมือนเรื่องหลัง เพราะว่า ในเรื่องศีลธรรมแล้ว เป็นการง่ายที่เหตุผลของมนุษย์จะสามารถเข้าถึงความถูกต้องได้อย่างสูง แม้แต่ในความเข้าใจที่สามัญที่สุด ในขณะที่ในการใช้ปัญญาอย่างบริสุทธิ์ในเรื่องทางทฤษฎี เป็นเรื่องของวิภาษวิธีล้วนๆ และประการที่สอง ถ้าการวิพากษ์เหตุผลบริสุทธิ์เชิงปฏิบัติจะสามารถกระทำได้อย่างสมบูรณ์ มันต้องเป็นไปได้ ที่จะแสดง

10 พร้อมกัน ไป ถึงการเป็นหนึ่งเดียวกันกับการใช้เหตุผลเชิงทฤษฎี ในหลักการที่มีร่วมกัน เพราะในที่สุดแล้ว ย่อมมีความเป็นเหตุผลอยู่หนึ่งเดียวเท่านั้น ซึ่งถูกแยกแยะออกจากกันเพียงแค่ในการใช้งาน แต่ผมก็ไม่อาจสร้างมันออกมาให้สมบูรณ์เช่นนั้นในที่นี้ โดยไม่พิจารณาประเด็นที่ต่างไปโดยสิ้นเชิง ซึ่งย่อมจะทำให้ผู้อ่านสับสน ด้วยเหตุผลนี้ ผมจึงใช้ชื่อว่ารากฐานแห่งอภิปรายของศีลธรรม แทนชื่อว่า บทวิพากษ์เหตุผลบริสุทธิ์เชิงปฏิบัติ

ในประการที่สาม แม้เชื่อว่าอภิปรายของศีลธรรมจะฟังดูว่าเป็นเรื่องยาก แต่มันก็ยังสามารถ

15 นำเสนอในรูปแบบที่คนทั่วไปสามารถเข้าใจได้ ผมจึงคิดว่าน่าจะแยกส่วนที่เป็นความน่าเชื่อถือของหลักการพื้นฐานนี้ออกมา เพื่อว่าต่อไปผมจะไม่ต้องนำเสนอการอภิปรายที่ซับซ้อนเหล่านี้ ในหนังสือที่มีลักษณะที่เข้าใจง่ายกว่า

อย่างไรก็ตาม งานรากฐานนี้ไม่ใช่อะไรมากไปกว่าการสืบค้นและการยืนยันถึงหลักสูงสุดของศีลธรรม นี่เป็นการศึกษาที่สมบูรณ์ในตนเอง และเป็นสิ่งที่ควรที่จะแยกจากการสืบค้นอื่นทั้งหลายใน

20 เรื่องของศีลธรรม ไม่ต้องสงสัยว่าข้อสรุปของผมต่อคำถามที่หนักอึ้งนี้ ซึ่งทำที่ผ่านมายังไม่เคยได้รับการตรวจสอบจนเป็นที่น่าพอใจเลย จะได้รับความกระจ่างเมื่อหลักการที่เป็นหนึ่งเดียวถูกนำไปประยุกต์ใช้กับทั้งระบบ และจะได้รับการยืนยันอย่างสูงเมื่อมันแสดงให้เห็นว่าริบรูณ์เพียงพอในตัวเองในทุกๆ ที่ที่ใช้งาน แต่ผมก็ต้องสละข้อได้เปรียบนี้ ซึ่งที่จริงแล้วน่าพึงพอใจยิ่งกว่าที่มีประโยชน์ เนื่องจาก การที่หลักการหนึ่งสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างง่ายดาย รวมทั้งการที่ดูเสมือนว่า

25 พอเพียงในตัวเอง ไม่ได้เป็นการพิสูจน์ถึงความถูกต้องของหลักการนั้น หากแต่กระตุ้นให้เกิดความลำเอียง ซึ่งขวางไม่ให้เราตรวจสอบและประเมินค่าหลักการนั้นในตัวของมันเอง อย่างไม่สนใจต่อสิ่งที่เกิดตามมาจากมัน

ในงานชิ้นนี้ ผมใช้วิธีซึ่งผมคิดว่าเหมาะสมที่สุด คือด้วยการดำเนินไปข้างหน้าในวิธีแบบวิเคราะห์ จากความรู้แบบสามัญ ไปสู่การตัดสินหลักการสูงสุดของมัน และแล้วก็ย้อนหลังในวิธีแบบ

สังเคราะห์ จากการตรวจสอบหลักการนี้และแหล่งของมัน กลับมาสู่ความรู้แบบสามัญ ซึ่งเป็นความรู้
ที่หลักการถูกนำมาใช้ ฉะนั้น การแบ่งย่อยจะเป็นดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง : จากปัญญาทางศีลธรรมของเหตุผลแบบสามัญ มาสู่ปัญญาทางศีลธรรมในแบบ
ปรัชญา

5 ส่วนที่สอง : จากปรัชญาทางศีลธรรมแบบสามัญ มาสู่อภิปรัชญาของศีลธรรม

ส่วนที่สาม : ขั้นสุดท้าย จากอภิปรัชญาของศีลธรรม ไปสู่บทวิพากษ์ของเหตุผลบริสุทธิ์เชิง
ปฏิบัติ

ส่วนที่หนึ่ง

จากปัญญาทางศีลธรรมของเหตุผลแบบสามัญ

มาสู่ปัญญาทางศีลธรรมในแบบปรัชญา

5

ไม่มีสิ่งใดก็ตามที่สามารถคิดถึงได้ในโลกนี้ หรือแม้แต่ที่พ้นจากโลกนี้ไป ที่สามารถเรียกได้ว่าดี อย่างปราศจากเงื่อนไข นอกไปจากเจตจำนงที่ดี สติปัญญา เขาวิหิวพริบ อำนาจในการตัดสินใจ วินิจฉัยและความสามารถพิเศษอื่นๆ ของจิต ไม่ว่าจะเรียกชื่อว่าอะไร หรือ ความกล้าหาญ ความเด็ดเดี่ยว ความมุ่งมั่น ในฐานะของคุณลักษณะแห่งจิตใจ เป็นสิ่งที่ไม่ต้องสงสัย และน่าปรารถนา

10 ในหลายๆ แง่ แต่ของขวัญจากธรรมชาติเหล่านี้ก็อาจกลายเป็นความร้ายกาจเลวทราม ถ้าหากเจตจำนงที่จะใช้พวกมัน ซึ่งประกอบกันขึ้นเป็นบุคลิกภาพ เป็นสิ่งที่ไม่ดี และก็เช่นกัน สำหรับของขวัญจากโศคลาภ อันได้แก่ อำนาจ ความร่ำรวย เกียรติยศ แม้กระทั่งสุขภาพ สภาพแห่งความเป็นอยู่ที่ดี และความพึงพอใจต่อสภาพของตน ซึ่งเรียกว่าความสุข คลใจให้ภาควิมิ จนอาจเป็นหยิ่งโสถือดี นอกเสียจากว่าจะมีเจตจำนงที่ดีมาแก้ไขอิทธิพลที่สิ่งเหล่านี้มีต่อจิต และด้วยการทำเช่นนั้น ก็จะแก้ไข

15 หลักการทั้งหมดของการกระทำ และปรับมันให้สอดคล้องไปกับเป้าหมายสากล ย่อมเป็นไปได้ที่ผู้มองที่มีเหตุผลและใจเป็นกลาง จะรู้สึกเป็นสุขกับการได้เห็นคนผู้ซึ่งมิได้ครอบครองคุณลักษณะแม้สักประการหนึ่งของเจตจำนงที่ดีและบริสุทธิ์ หากแต่กลับมีความรุ่งเรืองไปได้อย่างรวดเร็ว ฉะนั้นเจตจำนงที่ดีจึงดูเหมือนจะเป็นเงื่อนไขอันขาดเสียไม่ได้ที่จะทำให้ผู้หนึ่งควรค่าแก่การมีความสุข มีคุณภาพบางอย่างซึ่งรับใช้ต่อตัวของเจตจำนงที่ดีนี้เอง ช่วยสนับสนุนการทำงานของเจตจำนงดี ซึ่ง

20 เป็นคุณภาพที่ไม่มีค่าในตนเองอย่าง ไม่มีเงื่อนไข แต่ต้องมีเจตจำนงที่ดีรองรับอยู่เบื้องหลัง และนี่อธิบายความรู้สึกชื่นชมที่เรามีต่อพวกมัน แต่ก็ไม่นิยามให้เราถือว่าคุณภาพเหล่านั้นเป็นสิ่งที่ได้อย่างสมบูรณ์

ความพอประมาณในความรู้สึกทางอารมณ์ การควบคุมตนเอง และการไตร่ตรองด้วยใจสงบ ไม่เพียงแต่เป็นสิ่งที่ดีในหลายๆ แง่ แต่ดูเหมือนถึงขั้นที่ประกอบกันขึ้นเป็นส่วนของคุณค่าภายใน

25 ตัวเองของบุคคล แต่คุณภาพพวกนี้ก็ไม่สมควรที่จะถูกเรียกว่าดีอย่างปราศจากเงื่อนไข ถึงแม้ว่าในยุคโบราณพวกมันจะได้รับการสรรเสริญอย่างสูงเพียงใดก็ตาม เพราะเมื่อปราศจากหลักแห่งเจตจำนงที่ดี คุณภาพพวกนี้อาจกลายเป็นความเลวอย่างยิ่ง ความเยือกเย็นของคนชั่ว ไม่เพียงแต่ทำให้เขาอาจก่ออันตรายได้สูงขึ้น แต่ยังทำให้เขาดูน่าสะพรึงกลัวยิ่งขึ้นในสายตาของเรา เจตจำนงที่ดีไม่ได้เป็นสิ่ง

ที่ดีเพียงเพราะการกระทำที่มันสร้างให้เกิดขึ้นหรือเพราะสิ่งที่เป็นผลตามมา นั่นคือ ไม่ใช่เพราะความเหมาะสมของมันต่อการบรรลุเป้าหมายบางอย่าง แต่เจตจำนงที่ดี ดีเพียงเพราะด้วยการมีเจตนาที่นั่นเท่านั้นเอง นั่นก็คือ มันเป็นสิ่งที่ดีในตนเอง และสำหรับตนเองแล้ว ย่อมเป็นสิ่งที่ได้รับการพิจารณาว่ามีค่าสูงกว่าอย่างเปรียบเทียบไม่ได้ กับทุกอย่างที่สามารถเกิดจากมัน ที่ตอบสนองต่อความต้องการบางอย่างของจิตใจ และแม้แต่ของผลรวมทั้งหมดของความต้องการของจิตใจ

แม้ว่าเหตุการณ์กลับกลายเป็นว่า ด้วยความใจร้ายลำเอียงของธรรมชาติ เจตจำนงที่ดีนี้เกิดขาดอำนาจใดๆ ทั้งหมดที่จะบรรลุสิ่งที่มุ่งประสงค์ คือ แม้จะด้วยความพยายามอย่างสุดกำลัง มันก็ไม้อาจทำอะไรได้สำเร็จ และเหลืออยู่เพียงเจตนาที่ดี (ไม่ใช่แค่ใจคิดปรารถนา แต่ได้พยายามใช้วิถีทางทุกอย่างที่อยู่ในอำนาจแล้ว) เจตนาดีนั้น ก็จะยังคงเปล่งประกายราวกับเพชรนิลอันล้ำค่าในตนเอง ความเปี่ยมด้วยประโยชน์หรือความบังเกิดผลอันดี ไม่อาจทิ้งเพิ่มเติมหรือลดทอนคุณค่าของมัน ความมีประโยชน์ของมันก็จะเป็เพียงสิ่งประกอบที่ช่วยให้เราจัดการกับมันได้อย่างสะดวกยิ่งขึ้นในกิจกรรมปกติ หรือเป็นเพียงสิ่งที่จะเรียกร้องความสนใจของคนที่ยังไม่ชำนาญพอ แต่ไม่ใช่เพื่อเสนอแนะมันให้ผู้เชี่ยวชาญ หรือเพื่อที่จะตัดสินค่าของมัน

อย่างไรก็ตาม มีบางสิ่งที่แปลกอย่างยิ่งในความคิดว่า ถ้าฟังเพียงแค่เจตนาที่มีคุณค่าอันสมบูรณ์แล้ว ซึ่งในการประเมินค่าของมันเราไม่สนใจถึงความมีประโยชน์ใดๆ แม้ความคิดนี้จะสอดคล้องกับความเข้าใจแม้ของคนทั่วไป แต่ความสงสัยก็ต้องเกิดขึ้นจนได้ว่า จริงๆ แล้วพื้นฐานอันปกติของมัน อาจจะเป็นความคิดที่เพื่อสั่นไปเองหรือไม่ และอาจมีความสงสัยไปว่าเราเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของธรรมชาติผิดไปหรือไม่ ในการมอบหมายเหตุผลให้เป็นผู้ปกครองเจตจำนงของเรา ดังนั้นเราจะตรวจสอบความคิดนี้จากมุมมองนี้

ในองค์ประกอบทางกายภาพของสิ่งที่มีชีวิต หมายถึง สิ่งที่ปรับตัวมาอย่างเหมาะสมสำหรับเป้าหมายของชีวิต เราถือเป็นหลักการพื้นฐานว่า เพื่อวัตถุประสงค์หนึ่งใด เราจะไม่พบอวัยวะอื่นใดนอกเสียจากอวัยวะที่เหมาะสมที่สุดและปรับตัวดีที่สุดสำหรับวัตถุประสงค์นั้น แต่ในสัตว์ที่มีเหตุผลและมีเจตจำนง ถ้าเป้าหมายของธรรมชาติก็คือความอยู่รอด ความอยู่ดีกินดี หรือกล่าวก็คือความเป็นสุขของสิ่งมีชีวิตนั้น ธรรมชาติก็ได้จัดการผิดพลาดอย่างยิ่งที่เลือกเอาเหตุผลให้ทำงานเพื่อเป้าหมายนี้ เพราะ สำหรับการกระทำทุกอย่างที่สิ่งมีชีวิตนี้ต้องทำเพื่อเป้าหมายนี้ และกฎทั้งหมดของพฤติกรรมของมัน สัญชาตญาณจะเป็นสิ่งที่สั่งการลงไปยังมัน ได้ดียิ่งกว่า และเป้าหมายก็จะบรรลุถึงได้อย่างแน่นอนกว่าด้วยการสั่งการของเหตุผลมากนัก

ถ้าเหตุผลได้ถูกมอบให้กับสิ่งมีชีวิตที่โง่เขลา มันต้องเป็นไปเพียงเพื่อที่จะให้สิ่งมีชีวิตนั้นใช้เพ่งพินิจถึงธรรมชาติที่ประกอบขึ้นมาอย่างดีของมัน เพื่อที่จะชื่นชมและยินดีต่อตนเอง และเพื่อที่จะรู้สึกขอบคุณต่อสาเหตุอันเมตตา แต่ไม่ใช่เพื่อที่จะนำความปรารถนาของมันมาอยู่ภายใต้การขึ้นอัน

อ่อนแอและเลื่อนลอย และรบกวนต่อเป้าหมายของธรรมชาติ กล่าวคือ ธรรมชาติควรจะระวังไม่ให้
 เหตุผลแทรกแซงเข้ามาสู่เรื่องเชิงปฏิบัติ และทั้งไม่ให้หลงผิด คิดอาศัยญาณทัศนะอันอ่อนแอของมัน
 วางแผนการสำหรับความสุขของตนเอง และคิดถึงวิถีทางในการบรรลุถึงมัน ธรรมชาติจะไม่เพียง
 เลือกเป้าหมายให้ตนเอง แต่จะเลือกวิถีทางให้ตนเองด้วย และด้วยการทำนอยอย่างชาญฉลาด ก็
 5 มอบหมายการทำงานทั้งสองอย่างให้กับสัญชาติญาณ และในข้อเท็จจริง เราจะพบว่ายิ่งคนใช้เหตุผล
 ไตร่ตรองถึงเป้าหมายของความสุขความรื่นรมย์ในชีวิตมากเท่าไรเขาก็ยิ่งล้มเหลวในการมีความสุขที่
 แท้จริงมากเท่านั้น

และด้วยสภาพการณ์เช่นนี้ คนหลายๆ คนที่มีชีวิตอยู่กับการใช้เหตุผลมากมาย เข้า ถ้ากล้าสัก
 นิด เขาก็จะยอมรับว่าได้กลายเป็นคนเกลียดเหตุผล เพราะหลังจากคิดคำนวณข้อดีทั้งหมดที่ได้มา ไม่
 10 เพียงจากงานสร้างสรรค์ความสะดักสบายทั้งหลาย แต่แม้รวมทั้งจากวิทยาศาสตร์ต่างๆ (ซึ่งเป็น
 ความสะดักสบายทางปัญญาสำหรับพวกเขา) พวกเขากลับพบว่าได้สร้างความทุกข์ยากให้ตนเอง
 มากกว่าความสุข และลงเอยด้วยความอิจฉามากกว่าที่จะดูถูก ต่อคนธรรมดาผู้ซึ่งยินยอมยิ่งกว่าที่จะ
 ให้สัญชาติญาณล้วนๆ ชี้นำ และไม่ยอมให้เหตุผลเข้ามามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของตนมากนัก

และเราต้องยอมรับว่าข้อตัดสินใจของคนผู้ซึ่งอยากจะลดคำสรรเสริญยินยอมถึงข้อดีต่างๆ ซึ่ง
 15 เหตุผลให้แก่เราในเรื่องของความสุขและความพึงพอใจในชีวิต หรือผู้ซึ่งอยากจะลดมันให้ต่ำกว่าศูนย์
 เขาไม่ได้ทำมันด้วยความรู้สึกซึมเศร้า หรือการไม่รู้สึกลำบากต่อความดิ่งมที่ปกครองโลกนี้เลยแม้แต่น้อย
 แต่สิ่งที่ตั้งอยู่ที่รากฐานของข้อตัดสินใจพวกนี้ ก็คือความคิดว่าความมีอยู่ของเรามีเป้าหมายที่
 แตกต่างและสูงส่งกว่านี้ ซึ่งเป็นสิ่งที่เหตุผลมุ่งหมายไปถึง อันไม่ใช่เพื่อความสุข และดังนั้น ต้องถูก
 ถือเป็นเรื่องในใจสูงสุด ซึ่งเป้าหมายส่วนตัวของมนุษย์ทั้งหมด ต้องถูกถือเป็นเรื่องภายหลัง

เนื่องจากว่าเหตุผลไม่มีอำนาจมากพอที่จะนำทางเจตจำนงด้วยความแน่นอน ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง
 เป้าหมายของมัน และที่เกี่ยวกับการตอบสนองความต้องการทั้งสิ้นของเรา (ซึ่งมีมากมาย) นี่เป็น
 เป้าหมายที่สัญชาติญาณในตัวของเราจะนำเราไปถึงได้ด้วยความแน่นอนกว่ามาก และเนื่องจากเรามี
 เหตุผลเพื่อนำทางในการประพฤติปฏิบัติ หมายถึง ในฐานะสมรรถภาพซึ่งมีอิทธิพลต่อเจตจำนง
 ดังนั้น เมื่อยอมรับว่าธรรมชาติแจกจ่ายความสามารถต่างๆ ให้แก่เราในฐานะวิถีทางอันสอดคล้อง
 25 เหมาะเจาะต่อเป้าหมาย ปลายทางที่แท้จริงของมันต้องไม่ใช่การสร้างเจตนาให้เป็นเพียงวิธีที่ดีสู่บาง
 สิ่ง แต่ให้เป็นสิ่งที่ดีในตนเอง ซึ่งเหตุผลเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างที่สุด ด้วยเหตุผลนี้ แม้ไม่จำเป็นว่า
 เจตจำนงนี้จะเป็นความดีที่สมบูรณ์เพียงหนึ่งเดียว แต่มันต้องเป็นความดีสูงสุดและเป็นเงื่อนไขของ
 ความดีงามอื่นทั้งหมด แม้แต่ของความปรารถนาในความสุข ในกรณีนี้ จึงไม่มีอะไรขัดแย้งตนเองอยู่
 ในความฉลาดของธรรมชาติ ในข้อเท็จจริงที่ว่า การบ่มเพาะเหตุผลให้เติบโตใหญ่ ซึ่งจำเป็นสำหรับ
 30 วัตถุประสงค์แรก และเป็นวัตถุประสงค์อันไร้เงื่อนไข ได้เข้าแทรกแซงจริงๆ ในหลายๆ ทาง อย่าง

น้อยก็ในชีวิตนี้ ก็กับการบรรลุวัตถุประสงค์ที่สอง อันได้แก่ความสุข ซึ่งมีเงื่อนไขเสมอ และที่จริงแล้ว มันอาจสลายวัตถุประสงค์ที่สองให้หายไปเสียด้วยซ้ำ นี่ไม่ใช่การที่ธรรมชาติล้มเหลวในจุดประสงค์ของตน เพราะว่าเหตุผลตระหนักรู้ว่าการสร้างเจตนาที่ดีเป็นเป้าหมายเชิงปฏิบัติที่สูงที่สุดของมัน และในการนี้ เหตุผลสามารถตอบสนองได้ก็แต่เพียงจุดประสงค์ที่เป็นของมันเองเท่านั้น ซึ่งก็คือ การบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นด้วยตัวเหตุผลเองเท่านั้น แม้ว่านี่จะนำไปสู่การละเมิดต่อวัตถุประสงค์ที่มาจากธรรมชาติความรักความซึ้งต่างๆ ของจิตใจก็ตาม

ฉะนั้น เราจึงต้องสร้างแนวคิดเรื่องเจตจำนงที่สมควรแก่การยกย่องในตัวของมันเอง และที่ดีงามอย่างที่ไม่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์อื่นใด นี่เป็นแนวคิดที่มีอยู่แล้วในความเข้าใจตามธรรมชาติของเรา ไม่ต้องการการสั่งสอน ต้องการเพียงแต่การทำให้กระจ่างขึ้นเท่านั้น เมื่อใดก็ตามที่เราประเมินคุณค่าของการกระทำของเรา มันจะเป็นแนวคิดที่ปรากฏขึ้นเป็นเบื้องแรก และเป็นเงื่อนไขของสิ่งอื่นที่เหลือ ในการนี้ เราจะทำความเข้าใจต่อแนวคิดว่าด้วยหน้าที่ ซึ่งครอบคลุมแนวคิดเรื่องเจตนาดี แม้ว่าเราจะแฝงอยู่ด้วยข้อจำกัดและอุปสรรคทางจิตใจบางอย่างก็ตาม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็ไม่อาจปกปิดมัน หรือทำให้มันยากต่อการรับรู้ หากแต่กลับยกมันให้เปล่งประกายเด่นชัดยิ่งกว่าเดิม

ผมขอข้ามการกระทำทั้งหลายซึ่งเรารู้อยู่แล้วว่าไม่สอดคล้องกับหน้าที่ ถึงแม้ว่าพวกมันจะมีประโยชน์สำหรับวัตถุประสงค์บางอย่าง เพราะว่าสำหรับของพวกนี้แล้ว ไม่เคยมีคำถามว่าพวกมันถูกกระทำจากหน้าที่จริงหรือไม่ เพราะว่าพวกมันอาจขัดแย้งกับหน้าที่เสียด้วยซ้ำ ผมก็จะข้ามเช่นกัน สำหรับการกระทำที่สอดคล้องกับหน้าที่อย่างแท้จริง แต่เป็นสิ่งที่ซึ่งคนไม่มีแนวโน้มทางจิตใจโดยตรงให้กระทำ แต่กระทำลงไปเพราะมีแนวโน้มทางจิตใจอะไรอย่างอื่นสักอย่างมาบังคับ เพราะในกรณีนี้เราสามารถแยกแยะได้ทันทีว่าการกระทำที่สอดคล้องกับหน้าที่ ถูกกระทำออกมาจากหน้าที่ หรือจากเป้าหมายที่เป็นไปเพื่อตนเองอะไรบางอย่าง การแยกแยะจะยากกว่ามาก เมื่อการกระทำสอดคล้องกับหน้าที่ และเมื่อตัวบุคคลมีแนวโน้ม โดยตรงอยู่ในตัวที่จะผลักดันให้ทำมัน ควบคู่ไปพร้อมกัน ตัวอย่างเช่น เป็นหน้าที่ของผู้ค้าขายที่จะไม่คิดราคาเกินจริงกับผู้ซื้อที่ไร้ประสบการณ์ และในที่ที่มีการซื้อขายกันอย่างกว้างขวาง ผู้ขายที่สุขุมรอบคอบจะไม่คิดราคาเกินกว่าปกติ แต่จะตั้งราคาที่กำหนดแน่นอนสำหรับทุกๆ คน เพื่อที่เด็กก็จะซื้อจากเขาได้เหมือนกับคนอื่นๆ ซึ่งลูกค้าก็ย่อมได้รับการบริการอย่างซื่อสัตย์ แต่นี่ไม่พอที่จะทำให้เราเชื่อว่าผู้ค้าขายกระทำสิ่งเช่นนั้นจากหน้าที่และจากหลักการของความซื่อสัตย์ นั่นก็เพราะว่าผลประโยชน์ของตัวเองเรียกร้องให้เขาทำเช่นนั้น และก็ไม่ใช่ว่าสิ่งที่จะถามในกรณีนี้ ได้เลยว่า เขาอาจจะมิมีธรรมชาติที่เป็นแนวโน้มในตัวเขาเอง ที่จะเอื้อต่อผู้ซื้อ อย่างเพราะด้วยความรัก เขาจึงไม่ควรให้ใครได้ประโยชน์เหนือใคร ด้วยเหตุนี้ การกระทำที่แท้จริงไม่ได้ออกมาจากหน้าที่ หรือจากแนวโน้มโดยตรงในตัว แต่เพียงแต่จากการเห็นผลประโยชน์ของตนเองเป็นเป้าหมาย

ในอีกด้านหนึ่ง เป็นหน้าที่ที่คนจะต้องรักษาชีวิตของตน และคนก็มีแนวโน้มโดยตรงอยู่ในตัวที่จะทำเช่นนั้น แต่ในเรื่องนี้ การเอาใจใส่อย่างจริงจังที่คนเกือบทั้งหมดกระทำต่อชีวิตตน ไม่มีค่าในตัวเอง และหลักคติพจน์ประจำใจ (maxim) ของพวกเขาที่ไม่มีคุณค่าหรือความหมายทางศีลธรรม ไม่ต้องสงสัยว่าพวกเขาปกป้องรักษาชีวิตของตนอย่างที่*สอดคล้องต่อหน้าที่* แต่ไม่ใช่เพราะจากหน้าที่

5 ในทางกลับกัน หากความทุกข์ ความเศร้าหมอง ความผิดหวัง ได้ทำให้ความอยากมีชีวิตมลายหายไป ถ้าคนที่โชคร้าย มีใจเข้มแข็ง รู้สึกแค้นเคืองต่อชะตากรรมของตนเอง ยิ่งกว่าที่จะรู้สึกท้อแท้สิ้นหวัง และปรารถนาที่จะตาย แต่เขาก็ยังรักษาชีวิตของตนไว้ ไม่ใช่ด้วยความรักในชีวิต คือ ไม่ใช่จากแนวโน้มทางจิตใจ หรือความกลัว แต่จากหน้าที่ เมื่อนั้นแล้ว หลักคติพจน์ประจำใจของเขาก็มีคุณค่าและความหมายทางศีลธรรม

10 การมีเมตตากรุณาเมื่อทำได้ถือเป็นหน้าที่ แต่เหนือไปกว่านี้ มีคนจำนวนมากที่จิตใจของพวกเขาเปี่ยมไปด้วยความสงสาร และแม้เมื่อปราศจากแรงจูงใจของความหลงตนเอง หรือของความเห็นแก่ตนเอง พวกเขามีความสุขใจในการทำงานเพื่อสร้างให้ผู้อื่นมีความสุข แต่ผมขอยืนยันว่าในกรณีของการกระทำประเภทนี้ ไม่ว่าจะดูเหมาะสม น่าชื่นชมและอ่อนโยน สักเพียงใด ก็ไม่ได้มีคุณค่าทางศีลธรรมอย่างแท้จริง แต่ตั้งอยู่บนระดับเดียวกับแนวโน้มทางจิตใจอื่นๆ เช่น แนวโน้มทางจิตใจของการปรารถนาเกียรติยศ ซึ่งถ้ามุ่งไปสู่สิ่งที่เป็นประโยชน์สุขต่อสังคม และสอดคล้องกับหน้าที่ ย่อมสมควรต่อการสรรเสริญและการสนับสนุน แต่ก็ไม่ใช่สำหรับการเชิดชูคุณค่า เพราะตัวหลักคติพจน์ประจำใจของมัน ขาดสาระทางศีลธรรม หมายถึงว่า การกระทำเช่นนั้นต้องออกมาจากหน้าที่ ไม่ใช่

15 จากแนวโน้มทางจิตใจ แต่ถ้าสมมติว่าจิตใจของผู้รักเพื่อนมนุษย์นั้น ถูกบังคับอยู่ด้วยความเศร้าหมองของเขาเอง ความรู้สึกสงสารทั้งหมดต่อสุขทุกข์ของผู้อื่นดับมอดลง และด้วยเหตุเช่นนั้น แม้เขาจะยังมีอำนาจที่จะทำประโยชน์ให้ผู้ประสบทุกข์ เขาก็ไม่ได้รู้สึกรู้สมไปกับความทุกข์ของคนอื่น เพราะว่า

20 เขามองอยู่ด้วยความทุกข์ของเขาเอง และตอนนี้ ถ้าเขาเลิกตัวเขาเองออกจากความไม่รู้สึกรู้สมราวกับตายไปแล้วนี้ได้ และกระทำการออกไปอย่างไม่มีความรู้สึกของจิตใจผลักดัน แต่ทำเพียงแต่จากหน้าที่ นี้ย่อมเป็นครั้งแรกที่การกระทำของเขามีคุณค่าทางศีลธรรมอย่างแท้จริง ยิ่งไปกว่านั้น ถ้าธรรมชาติใส่ความรู้สึกสงสารนิดๆ หน่อยๆ ลงไปในหัวใจของคนนี้คนนั้น ถ้ามีคนที่เคร่งขรึม มีจิตใจที่เย็นชา

25 และไม่ยินดียินร้ายต่อความทุกข์ของคนอื่น บางที อาจเพราะว่าเขามีธรรมชาติพิเศษของความแข็งแรงแกร่งทรหดอดทน หรือแม้กระทั่งถือเอาด้วยว่าคนอื่นๆ ก็ควรจะเป็นอย่างเขา (แต่ในแง่อื่นๆ แล้วก็

30 ก็เป็นคนที่ดีตรง) แน่แน่นอนว่าคนเช่นนี้จะไม่ใช่ผลผลิตที่โหดร้ายที่สุดของธรรมชาติ แต่ถ้าธรรมชาติไม่ได้สร้างเขาเป็นพิเศษให้รักเพื่อนมนุษย์ เขาก็จะไม่พบแหล่งอะไรในตนเอง ซึ่งจากแหล่งนั้น เขาจะมีคุณค่าอันสูงยิ่งกว่าคนที่มิมีธรรมชาติจิตใจที่อ่อนโยน เขียวหรือ? ไม่มีอะไรน่าสงสัยเลย ในสภาวะการณ์แบบนี้เองที่ค่าทางศีลธรรมของบุคคลถูกผลักดันให้ปรากฏออกมาอย่างสูงสุด นั่นคือเมื่อเขามีเมตตา ไม่ใช่จากความรู้สึกทางจิตใจ แต่จากหน้าที่

การทำให้ตัวเองมีความสุขเป็นหน้าที่ อย่างน้อยก็โดยอ้อม เพราะความไม่พึงพอใจต่อสภาวะ
 ของตนเอง การตกอยู่ใต้ความบีบคั้นของความวิตกกังวล และความต้องการที่ไม่ได้รับการตอบสนอง
 อาจกลายเป็นแรงกระตุ้นให้คนกระทำผิดต่อหน้าที่ได้ง่ายๆ แต่แม้เมื่อไม่มองที่หน้าที่ คนทุกคนก็มี
 ความต้องการทางจิตใจที่รุนแรงที่สุดอยู่แล้วที่จะหาความสุข เพราะว่าในความคิดนี้เองที่แนวโน้ม
 5 ทางจิตใจทั้งหมดประสานกันเป็นหนึ่งเดียวอยู่ที่ความสุข แต่คำสอนเรื่องความสุขก็มักจะไปใน
 แบบที่เข้าขัดขวางอย่างยิ่งต่อแนวโน้มทางจิตใจบางอย่าง ซึ่งคนก็ไม่สามารถสร้างแนวความคิดที่
 ชัดเจนแน่นอนที่เรียกว่าความสุข ของสิ่งที่เป็นผลรวมการตอบสนองความต้องการทางจิตใจทุกอย่าง
 ได้เลย จึงไม่น่าสงสัยเลยว่า ความต้องการทางจิตใจอย่างหนึ่ง ที่ชัดเจนทั้งในแง่ที่ว่าจะไปสู่อะไร
 และในแง่ที่ว่าเวลาไหนที่ควรได้รับการตอบสนอง มักจะสามารถเอาชนะความคิดที่เอาแน่เอานอน
 10 ไม่ได้ นั่น และคนที่เป็โรคเกาต์สามารถเลือกที่จะมีความสุขกับสิ่งที่เขาชอบ และรับทุกข์กับสิ่งที่เขา
 ทนไหว เนื่องจาก ตามการคิดคำนวณของเขา อย่างน้อยก็ในโอกาสนี้ เขาไม่ได้เสียสละความสุขของ
 ขณะปัจจุบัน ให้กับความคาดหวังที่อาจผิดพลาด ของความสุขในการมีสุขภาพดี แต่แม้ในกรณีนี้ ถ้า
 ความปรารถนาความสุขไม่ได้มีอิทธิพลต่อเจตจำนงของเขา นั่นก็คือ สำหรับเขา สุขภาพไม่ใช่
 องค์ประกอบจำเป็นในการคำนวณผลได้ผลเสียของเขา แต่กระนั้น ในกรณีนี้และกรณีอื่นๆ ทั้งหลาย
 15 ก็ยังมีสิ่งหนึ่งเหลืออยู่ ได้แก่กฎที่ว่า เขาควรดูแลให้ตัวเองมีความสุข ไม่ใช่จากความต้องการทางจิตใจ
 แต่จากหน้าที่ และด้วยกฎนี้ ความประพฤติของเขาได้รับคุณค่าทางศีลธรรมที่แท้จริงเป็นครั้งแรก

ไม่ต้องสงสัยว่าด้วยวิธีนี้เองที่เราควรจะเข้าใจข้อความจากบัญญัติของพระเจ้า ซึ่งสั่งให้เรารัก
 เพื่อนบ้าน หรือแม้กระทั่งศัตรู เพราะในฐานะความรู้สึกทางจิตใจ ความรักไม่ใช่สิ่งที่จะบังคับเอาจาก
 กันได้ แต่การมีเมตตากรุณาในฐานะหน้าที่เท่านั้นที่อาจบังคับได้ แม้เมื่อเราไม่ได้ถูกบังคับ โดยความ
 20 ต้องการทางจิตใจใดๆ หรือแม้เมื่อเราถูกขัดขวางด้วยความรังเกียจที่เราารู้สึกอย่างช่วยไม่ได้ก็ตาม นี่
 คือความรักในเชิงปฏิบัติ ไม่ใช่จากความรักที่มาจากอารมณ์ เป็นความรักที่ตั้งอยู่ในเจตจำนง ไม่ใช่
 ตั้งอยู่ในแนวโน้มหรือความรู้สึกทางจิตใจ ตั้งอยู่ในหลักการของการกระทำ ไม่ใช่ในความรู้สึกสงสาร
 อันอ่อนโยน และมีแต่ความรักเช่นนี้เท่านั้น ที่สามารถบังคับได้

ข้อเสนอที่สองคือ การกระทำตามหน้าที่ ได้รับคุณค่าทางศีลธรรมของมันจากตัวหลักคติพจน์
 25 ประจำใจซึ่งกำหนดมัน ไม่ใช่จากเป้าหมายที่การกระทำมุ่งไปสู่ และดังนั้น จึงไม่ขึ้นกับการเกิดขึ้น
 จริงของสิ่งที่เป็นเป้าหมายของการกระทำ แต่ขึ้นเพียงกับหลักของการตั้งเจตนา ซึ่งการกระทำเกิดตาม
 ออกมา โดยไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นเป้าประสงค์ใดๆ ของความปรารถนา เห็นได้ชัดจากสิ่งที่กล่าว
 มาแล้ว ว่าเป้าหมายที่การกระทำของเรามุ่งถึง หรือผลสุดท้ายที่ตามมาจากเจตนา ไม่อาจให้คุณค่าทาง
 ศีลธรรมอันสมบูรณ์กับการกระทำใดๆ ถ้าเช่นนั้นแล้วคุณค่าทางศีลธรรมของมันวางอยู่บนอะไร ถ้า
 30 ไม่เกิดอยู่ในตัวเจตนาในความสัมพันธ์กับผลลัพธ์ที่มันถูกคาดหวังถึง? มันไม่อาจวางอยู่ที่ไหนได้

นอกจากในหลักการของเจตนา อย่างที่ไม่ข้องเกี่ยวกับเป้าหมายซึ่งการกระทำมุ่งหวังให้เกิด เพราะเจตนาขึ้นอยู่กับอยู่บนทางแยกระหว่างหลักการก่อนประสบการณ์ของมัน ซึ่งเป็นเรื่องของแบบแผน กับสิ่งที่ตามมาหลังประสบการณ์ของมัน ซึ่งเป็นเรื่องของเนื้อหา และเนื่องจากมันยังต้องถูกตัดสินโดยบางสิ่ง มันต้องถูกตัดสินโดยหลักการที่เป็นเรื่องเชิงแบบแผนของการตั้งเจตนา เมื่อการกระทำถูกทำโดยหน้าที่ ซึ่งในกรณีนี้ หลักที่เป็นเรื่องเชิงเนื้อหาทุกประการย่อมถูกดึงออกไปจากมัน

ข้อเสนอที่สามเป็นผลของข้อเสนอก่อนหน้าสองข้อ ซึ่งผมขอกładดังนี้ว่า *หน้าที่คือความจำเป็นในการกระทำที่เกิดจากความเคารพต่อกฎ* ผมอาจมีใจ *โน้มเอียงมุ่งหวัง* ต่อสิ่งๆ หนึ่งในฐานะผลของการกระทำ แต่ผมไม่อาจมีความรู้สึก*เคารพต่อมัน* ได้ ซึ่งก็เป็นเพราะด้วยเหตุผลว่า มันเป็นตัวผลของเจตนา ไม่ใช่ตัวพลังของเจตนา ในแบบเดียวกัน ผมไม่สามารถมีความเคารพต่อความรู้สึกทางจิตใจ ไม่ว่าจะของผองเอง หรือของผู้อื่น ถ้าเป็นของผองเอง อย่างดีที่สุดผมก็อาจเห็นชอบต่อมัน ถ้าเป็นของคนอื่น บางทีผมอาจถึงขั้นรักมัน ก็มองดูว่ามันเอื้อต่อประโยชน์สุขของผองเอง มีก็แต่สิ่งที่สัมพันธ์กับเจตนาของผองในฐานะหลักการ ไม่ใช่ในฐานะผล ไม่ใช่อะไรที่รับใช้ต่อแนวโน้มทางจิตใจของผอง แต่มีอำนาจเหนือมัน หรืออย่างน้อยที่สุดในการเลือก ก็สามารถกันมันออกจากความคิดคำนวณ พุดอีกแบบก็คือ มีก็แต่ตัวกฎเองเท่านั้น ซึ่งสามารถเป็นที่ตั้งของความเคารพ และฉะนั้นสามารถเป็นคำสั่ง การกระทำที่เกิดจากหน้าที่ต้องสลัดทิ้งอิทธิพลทั้งหมดของความโน้มเอียงของจิตใจรวมทั้งวัตถุที่เป็นเป้าหมายทุกอย่างของเจตนา จนกระทั่งไม่มีสิ่งใดเหลือที่สามารถกำหนดเจตนา นอกจากกฎที่กำหนดอย่างเป็นปรนัย และ*ความเคารพอย่างบริสุทธิ์* ที่เป็นอัตนัย และผลที่ตามมาก็คือ ตัวหลักคติพจน์ประจำใจ¹ ที่ว่า ฉันควรจะทำตามกฎนี้ แม้ว่ามันจะขัดขวางต่อความต้องการที่เป็นธรรมชาติแห่งจิตใจของฉันทันทีทุกอย่างก็ตาม

ฉะนั้น คุณค่าทางศีลธรรมของการกระทำจึงไม่ได้อยู่ในผลที่คาดหวังว่าจะตามมาจากการกระทำ และก็ไม่ได้อยู่ในหลักการใดๆ ของการกระทำ ซึ่งหยาบซุ่มแรงของใจของมันมาจากผลที่คาดหวังนี้ เพราะว่าผลทั้งหมดพวกนี้ ซึ่งได้แก่ สภาพอันเป็นที่น่าปรารถนาสำหรับตัวเอง และแม้แต่การสนับสนุนเกื้อกูลความสุขของผู้อื่น ก็อาจจะสามารถสร้างขึ้นได้ด้วยสาเหตุอื่นๆ อย่างที่ไม่เคยจำเป็นต้องมีเจตนาของสัตว์ที่มีเหตุผลอยู่เลย ในขณะที่ความดีที่สมบูรณ์ไว้เงื่อนไขจะพบได้ก็แต่ในสิ่งเช่นนี้เท่านั้น ความดีที่ไพศาลอันเรียกว่าศีลธรรม จึงไม่ได้อยู่ในสิ่งอื่นใดนอกจากใน*ตัวความคิดเรื่องกฎ* ซึ่งแน่นอนว่าเป็นไปได้ก็แต่เพียงกับสัตว์ที่มีเหตุผลเท่านั้น トラบใดที่ความคิดนี้ และไม่ใช่ผล

¹ *หลักคติพจน์ประจำใจ* (maxim) เป็นหลักอัตนัยของการตั้งเจตนา หลักปรนัย (ซึ่งก็จะเป็นหลักซึ่งใช้อย่างเป็นทางการเป็นอัตนัย ในฐานะหลักสำหรับนำทางการประพฤติปฏิบัติของสิ่งที่มีเหตุผลทั้งหมด ถ้าหากว่าเหตุผลเกิดมีอำนาจสมบูรณ์เหนือสมรรถภาพความปรารถนาของจิต) เป็นกฎสำหรับการประพฤติปฏิบัติ

ที่คาดหวัง เป็นสิ่งที่กำหนดเจตนา นี่คือการคิดที่ปรากฏอยู่แล้วในบุคคลผู้ซึ่งกระทำอย่างสอดคล้อง ต่อกฎ ซึ่งเราไม่ต้องรอให้ความดีมาปรากฏเสียก่อนในผลลัพธ์²

แต่กฎอย่างที่ว่าต้องเป็นกฎแบบไหนกันแน่ ซึ่งความคิดถึงมันต้องกำหนดเจตนา แม้จะโดยไม่ สนใจต่อผลที่คิดว่าจะตามมา เพื่อที่จะกล่าวได้ว่าเจตนาที่คิดอย่างสมบูรณ์ปราศจากเงื่อนไข? เนื่องจาก 5 ผมได้ตัดแรงกระตุ้นทุกอย่างออกจากเจตนา ซึ่งอาจเป็นแรงกระตุ้นที่เกิดขึ้นจากการเชื่อฟังต่อกฎ จึง ไม่มีอะไรเหลืออยู่นอกจากการสอดคล้องอย่างเป็นสากล ของการกระทำ กับกฎที่เป็นทั่วไป ซึ่งมีแต่ มันเท่านั้น ที่สามารถจะรับใช้ต่อเจตงานในฐานะหลักการได้ กล่าวก็คือ *ผมจะต้องไม่กระทำอย่างที่ ผิดไปจากที่ผมจะสามารถตั้งเจตนาให้หลักคติพจน์ประจำใจของผมกลายเป็นกฎสากลได้* นี่คือการ สอดคล้องกับกฎที่เป็นทั่วไป อย่างที่ไม่มีมีการยึดถือกฎเฉพาะใดๆ ที่ใช้ได้กับการกระทำ ซึ่งรับใช้ต่อ 10 เจตงานในฐานะหลักการของมัน และต้องเป็นเช่นนั้น มิเช่นนั้นแล้วแนวคิดเรื่องหน้าที่ก็จะ เป็นเพียง แค่ความเพ้อฝันอันไร้แก่นสาร สิ่งนี้สอดคล้องอย่างสมบูรณ์กับเหตุผลตามธรรมดาสามัญของมนุษย์ ในการวินิจฉัยเรื่องของการประพฤติปฏิบัติ และเหตุผลของมนุษย์ก็ยังคงเห็นหลักการนี้อยู่เสมอ ขอให้ ลองพิจารณาคำถามว่า เมื่อผมมีเรื่องเดือดร้อน ผมควรไหมที่จะให้คำมั่นสัญญา ใดๆ ที่ไม่มีเจตนาที่ จะรักษาคำพูด? ผมแยกคำถามนี้ออกเป็นสองความหมาย คือ มันเป็นความฉลาดรอบคอบ หรือว่ามัน 15 เป็นความสอดคล้องต่อหน้าที่ ที่จะให้สัญญาหลอกลวง ไม่ต้องสงสัยว่ามันจะเป็นอย่างแรก ผมเห็น

² อาจมีการแย้งว่าผมอาศัยความช่วยเหลือจากคำว่า*ความเคารพ* ซึ่งเป็นความรู้สึกที่คลุมเครือ แทนที่จะตอบคำถามให้ ชัดๆ ด้วยความคิดเรื่องเหตุผล แต่แม้ว่าความเคารพจะเป็นความรู้สึก มันก็ไม่ได้เป็นความรู้สึกที่*ได้รับ*มาผ่าน อิทธิพล หากแต่*สร้าง*ตนเองขึ้นมาด้วยโมติทัศน์ของเหตุผล และดังนั้น จึงพิเศษและแตกต่างจากความรู้สึกพวกแรก ทั้งหมด ซึ่งอาจอ้างอิงไปถึงแนวโน้มนิรนัยใจของความรักและความเกลียด สิ่งที่ผมตระหนักไว้ในตนเองว่าเป็นกฎ ผมตระหนักด้วย*ความเคารพ* นี้เพียงแค่แสดงถึงมโนสำนึกของการอยู่ใต้กฎของเจตงานของผม โดยปราศจากการ แทรกแซงของอิทธิพลอื่นที่มีต่อการรับรู้ของผม การที่กฎมีอำนาจกำหนดเจตงานตรงๆ และการสำนึกต่อสิ่งนี้ เรียกว่า*ความเคารพ* ดังนั้น นี่ถือเป็นผลของกฎต่อบุคคล และไม่ได้ถือว่าเป็น*สาเหตุ*ของกฎ ความเคารพคือแนวคิดถึง คุณค่าซึ่งขัดแย้งกับความรักตนเองของผม ดังนั้น ความเคารพจึงเป็นบางสิ่งบางอย่างที่ถูกถือว่าเป็น*วัตถุ* ที่ไม่ใช่ทั้ง ของความรักหรือความกลัว ถึงแม้จะมีอะไรบางอย่างที่คล้ายคลึงกับทั้งสองอย่างก็ตาม มีแต่*กฎ*เท่านั้นที่เป็น*วัตถุ*ของ ความเคารพ และเป็นกฎซึ่งเราตั้งให้*แก่ตัวเราเอง* แต่เราก็รับรู้ไว้ว่า ในฐานะกฎ มันมีความแน่นอนตายตัวในตัวเอง เรา อยู่ภายใต้กฎอย่างไม่ต้องถามถึงความรักที่เรามีต่อตนเอง ด้วยการที่เรากำหนดกฎลงบนตัวของเราเอง มันจึงเป็นผล ของเจตนาธรรมนของเราเอง ในแง่แรกมันเหมือนกับความกลัว ในแง่ที่สองมันเหมือนกับความรัก ความเคารพต่อ บุคคลเป็นความเคารพที่ถูกต้องก็ต่อเมื่อเป็นการเคารพต่อกฎ (เช่นกฎของความซื่อสัตย์) ซึ่งเขาแสดงตัวอย่างให้เรา เห็น เนื่องจากเราถือว่าเป็นหน้าที่ที่เราจะต้องพัฒนาความพิเศษในตัว เราจึงถือว่า เราเห็นบุคคลที่พิเศษว่าเป็น *ตัวอย่างของกฎ* (นั่นคือ เพื่อที่จะเป็นเหมือนเขาในการปฏิบัติ) และนี่คือความเคารพของเรา ทุกสิ่งที่เรียกว่า*ความ สนใจทางศีลธรรม*ก็คือการ*เคารพ*ต่อกฎ

ชัดเจนจริงๆ ว่าแค่การจะเอาตัวรอดจากปัญหาที่ผมกำลังเผชิญด้วยการอาศัยกลวิธีนี้ ยังไม่เพียงพอ แต่ผมยังต้องพิจารณาให้ดีด้วยว่า จะต้องไม่มีอะไรเกิดตามมาจากการโกหกนี้ ที่จะเป็นปัญหาที่หนักยิ่งไปกว่าปัญหาที่ผมกำลังเอาตัวรอดคราวนี้ ซึ่งถ้าผมฉลาดพอ ผลที่จะตามมาก็เห็นได้ง่ายๆ ว่าเป็นการสูญเสียความเชื่อถือ ซึ่งอาจมีผลร้ายต่อผมมากกว่าปัญหาที่ผมกำลังหาทางออก ซึ่งผมก็ย่อมควรพิจารณาว่า จะเป็นการสุขุมรอบคอบมากกว่า ที่จะกระทำ ณ ตอนนี ในสิ่งที่สอดคล้องกับหลักคตินั้นประจำใจสากล และที่จะทำให้เป็นนิสัยว่าจะไม่สัญญาอะไร ถ้าไม่มีเจตนาที่จะรักษาคำพูด แต่ก็ย่อมจะชัดเจนต่อผม ว่าหลักคตินั้นประจำใจเช่นนั้นก็ยังคงมีพื้นฐานอยู่บนความกลัวต่อผลที่จะเกิดตามมา

แต่การถือความสัตย์เป็นหน้าที่ เป็นเรื่องที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิงจากการถือความสัตย์ด้วยความกลัวต่อผล ในกรณีแรก ตัวแนวคิดเรื่องการกระทำเองมีนัยความหมายเป็นกฎต่อผมเรียบร้อยแล้ว ในกรณีหลัง ผมต้องมองหาว่า มีผลอะไรบ้างที่จะเข้ามาประสมกับมันที่จะกระทบต่อผม การเบี่ยงเบนออกจากหน้าที่เป็นความเลวอย่างไม่ต้องสงสัย แต่การไม่เชื่อตรงต่อหลักคตินั้นประจำใจที่สร้างขึ้นมาจากความสุขุมรอบคอบอาจเป็นประโยชน์ได้บ่อยๆ แม้จะแน่นอนว่าการยึดมั่นต่อมันจะปลอดภัยกว่าก็ตาม อย่างไรก็ตาม วิธีที่สิ้นที่สุด และไม่มีทางผิดพลาด ก็คือการตอบคำถามว่า การโกหกให้สัญญาสอดคล้องกับหน้าที่หรือไม่ ซึ่งก็คือการถามตัวเองว่า “ฉันจะพึงพอใจหรือไม่ ที่หลักคตินั้นประจำใจของฉัน (จงเอาตัวรอดด้วยการสัญญาหลอกลวง) จะถูกยึดถือให้เป็นกฎสากล?” คือเป็นกฎทั้งสำหรับตัวฉันเองและสำหรับคนอื่นๆ และฉันควรสามารถพูดกับตัวเองหรือไม่ว่า “ทุกๆ คนอาจให้สัญญาลวงๆ เมื่อเขาเผชิญปัญหาที่เขาไม่อาจแก้ไขได้ด้วยวิธีอื่น” แล้วผมก็จะรู้ทันทีว่า ในขณะที่ผมอาจเจตนาโกหก แต่ผมก็ไม่มีทางที่จะเจตนาให้การโกหกนั้นกลายเป็นกฎสากลได้เลย เพราะการสัญญาย่อมไม่อาจเกิดขึ้นได้เลยเมื่อมีกฎแบบนี้ เพราะย่อมเป็นเรื่องวางเปล่า ที่จะสาบานถึงเจตนาของผมเกี่ยวกับการกระทำในอนาคต ต่อคนอื่นผู้ซึ่งจะไม่ยอมเชื่อในการสาบานนี้ หรือถ้าเขายอมด่วนเชื่อ เขาก็จะทำกับผมอย่างเดียวกันเมื่อถึงคราวของเขาบ้าง ฉะนั้น ทันทีที่ผมทำให้หลักคตินั้นประจำใจของผมกลายเป็นกฎสากล มันก็จะทำลายตัวเองอย่างไม่อาจเป็นอื่น ผมจึงไม่ต้องมีความสามารถที่จะเจาะลึก หยั่งเห็นเรื่องราว ไม่ว่าจะไปไกลแค่ไหน ที่จะทำให้ผมเห็นได้ว่า ผมต้องทำอย่างไรเจตนาของผมจึงจะเป็นสิ่งอันดีงาม แม้เมื่อไรประสบการณ์ต่อโลก แม้เมื่อไรไม่มีความพร้อมที่จะเผชิญความเป็นไปอันคาดเดาไม่ได้ต่างๆ ผมก็เพียงแต่ถามตัวเองว่า เจ้าพร้อมจะตั้งเจตนาหรือไม่ ที่จะให้หลักคตินั้นประจำใจของเจ้ากลายเป็นกฎสากล ถ้าไม่ มันก็ต้องถูกทิ้งไป และนั่นไม่ได้เป็นเพราะว่าผมหรือใครอื่นจะสูญเสียประโยชน์ แต่เพราะว่ามันไม่สามารถก้าวเข้าไปสู่การเป็นหลักการที่เป็นไปได้สำหรับการบัญญัติกฎอย่างเป็นสากล และเพราะด้วยการที่เหตุผลบังคับให้ผมเคารพโดยตรงต่อการบัญญัติกฎเช่นนั้น

ที่จริงแล้วผมยังไม่เห็นว่าความเคารพนี้ตั้งอยู่บนอะไร (นี่เป็นสิ่งที่นักปรัชญาอาจตรวจสอบ) แต่อย่างน้อยที่สุดผมก็เข้าใจเช่นนี้ ว่ามันเป็นการประเมินคุณค่า ซึ่งมีน้ำหนักเหนือกว่าคุณค่าทั้งหมดของสิ่งที่เสนอขึ้นมาโดยแนวโน้มนทางจิตใจ และว่าการกระทำตามอย่างไม่บิดพลิ้ว จากความเคารพอย่างบริสุทธิ์ต่อกฎที่ชี้นำการปฏิบัติ คือสิ่งที่เรียกว่าหน้าที่ ซึ่งแรงจูงใจอื่นทุกอย่างต้องเปิดทางให้

5 เพราะว่ามันคือเงื่อนไขของการที่เจตนาจะเป็นสิ่งที่ดีงามในตัวเอง และคุณค่าของเจตนาเช่นนั้น อยู่สูงเหนือกว่าทุกสิ่งทุกอย่าง ฉะนั้นแล้ว ในอาณาเขตของความรู้ทางศีลธรรมที่เกิดจากเหตุผลแบบธรรมดาสามัญ เราจึงบรรลุถึงหลักการของมัน และแม้ไม่ต้องสงสัยว่า สามัญชนไม่ได้คิดถึงมันในรูปแบบที่เป็นสากลและเป็นนามธรรม พวกเขาก็ยังเห็นมันอยู่เสมอ และใช้มันเป็นมาตรฐานสำหรับการตัดสินใจของพวกเขา และเมื่อมีเข็มทิศนี้ในมือ ก็ย่อมเป็นการง่ายที่จะแสดงถึงวิธีที่มนุษย์

10 สามารถแยกแยะในทุกๆ กรณี ว่าอะไรดี อะไรเลว อะไรสอดคล้อง หรือว่าขัดแย้งต่อหน้าที่ นั่นคือ ถ้าเราจะทำเหมือนที่โสเครตีสทำ คือไม่ได้สอนอะไรใหม่ แต่เพียงแค่ดึงความสนใจของผู้คนไปยังหลักการที่พวกเขาใช้อยู่แล้ว และดังนั้น เราจึงไม่ได้ต้องการวิทยาศาสตร์หรือปรัชญา เพื่อที่จะบอกเราว่าควรจะทำอย่างไร จึงจะเป็นความซื่อสัตย์ และดีงาม หรือ จึงจะฉลาดและมีคุณธรรม ที่จริงเราอาจกล่าวได้เลยว่า ความรู้ว่าอะไรคือสิ่งที่มนุษย์ทุกคนควรที่จะทำ และดังนั้น ควรที่จะรู้ ย่อมเป็นสิ่ง

15 ที่ไม่ว่าใครก็สามารถเอื้อมถึง แม้แต่คนที่เป็นสามัญชนอย่างที่สุด

เราไม่อาจที่จะไม่ชื่นชม เมื่อเห็นว่าอำนาจในการวินิจฉัยในเรื่องของการปฏิบัติ ในความเข้าใจอย่างธรรมดาสามัญของมนุษย์ มีสูงเหนือกว่าในเรื่องทางทฤษฎีมาก ในเรื่องหลัง ถ้าเหตุผลอย่างสามัญของมนุษย์กล้าที่จะคิดแตกต่างออกไปจากกฎที่ได้มาจากประสบการณ์ และจากสิ่งที่รับรู้ด้วยประสาทสัมผัส มันก็จะก้าวเข้าไปสู่สิ่งที่ไม่สามารถเข้าใจได้ และสิ่งที่เป็นความขัดแย้งในตนเอง

20 อย่างน้อยก็ในความสับสนวุ่นวายของความไม่แน่ใจ ความคลุมเครือ และความไม่มั่นคง แต่ในอาณาเขตของการประพฤติปฏิบัติ เมื่อความเข้าใจอย่างสามัญตัดสิ่งจูงใจทั้งหมดที่มาจากผัสสะ ออกจากกฎเชิงปฏิบัติ เมื่อนั้นเองที่อำนาจในการวินิจฉัยของมันเริ่มต้นแสดงความคิดเห็นของตัวเอง มันจะละเอียดอ่อนลึกซึ้งไม่ว่าจะในเรื่องที่มันล่อหลอกมโนธรรมของตัวเอง หรือต่อข้ออ้างอื่นๆ เกี่ยวกับสิ่งที่เรียกว่าถูกต้อง หรือไม่ว่าในการที่มันปรารถนาที่จะตัดสินใจอย่างซื่อตรงต่อคุณค่าของการกระทำ

25 เพื่อที่ใช่สอนตัวเอง และสิ่งที่น่าชื่นชมที่สุด สำหรับในกรณีหลังก็คือ มันอาจจะมีหวังอันสูงยิ่งว่าจะบรรลุเป้าหมาย อย่างที่นักปรัชญาคนไหนก็ตามสามารถหมายมั่นต่อตนเอง แต่ที่จริงแล้ว เหตุผลของสามัญชนสามารถหวังในสิ่งนั้นได้มากกว่าเสียอีก เพราะนักปรัชญาเองก็ไม่อาจหาหลักการที่ต่างออกไป แต่ตนเองนั้นแหละที่จะวินิจฉัยเรื่องอย่างสับสน นำเอาข้อพิจารณามากมายที่ไม่ตรงกับเรื่องเข้ามาปนเป จนหลุดออกจากแนวทางอันถูกต้อง

ดังนั้น ในเรื่องของศีลธรรมแล้ว จะไม่เป็นการฉลาดกว่าดอกหรือที่จะยอมรับการตัดสินใจของ
 เหตุผลแบบธรรมดาสามัญ หรือที่จะนำเอาปรัชญาเข้ามายุ่ง ก็ต่อเพียงเพื่อให้ระบบศีลธรรมมีความ
 สมบูรณ์และเป็นที่ยอมรับมากขึ้น คือ เพื่อให้ใช้กฎของศีลธรรมได้สะดวกยิ่งขึ้น (โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
 สำหรับการโต้แย้ง) แต่ไม่ใช่เพื่อที่จะดึงความเข้าใจแบบสามัญของมนุษย์ออกจากความเรียบง่าย
 5 งดงาม หรือเพื่อที่จะให้ปรัชญาพามันออกไปสู่เส้นทางใหม่ของการค้นคว้าและคำสั่งสอน? ความ
 เรียบง่ายไร้เดียงสาเป็นสิ่งที่ดีแน่นอน เพียงแต่ว่าข้อเสียของมันก็คือ มันยากที่จะยืนหยัดอยู่ด้วยตนเอง
 และง่ายที่จะถูกลดทอนไปในทางผิด ด้วยเหตุผลนี้ แม้แต่ภูมิปัญญา - ซึ่งถ้ามีเช่นนั้น ก็จะเกิดอยู่ในการ
 ประพฤติปฏิบัติ มากกว่าในความรู้ - ก็ยังต้องการศาสตร์ที่เป็นระบบมารองรับ ไม่ใช่เพื่อที่จะเรียนรู้
 จากมัน แต่เพื่อที่จะทำให้หลักธรรมคำสั่งสอนของภูมิปัญญานั้น เป็นที่ยอมรับ และตั้งอยู่ได้อย่างมั่นคง

10 มนุษย์รู้สึกถึงน้ำหนักด้านอันรุนแรงต่อคำบัญชาทั้งหลายของหน้าที่ ซึ่งเหตุผลเสนอต่อเขาว่า
 สมควรอย่างยิ่งที่จะต้องเคารพ เป็นน้ำหนักด้านซึ่งมาจากความต้องการและแนวโน้มความรักซึ่งอัน
 เป็นธรรมชาติของจิตใจ ซึ่งเขาเรียกการตอบสนองต่อสิ่งเหล่านั้นทั้งหมดว่าเป็นความสุข แต่ที่ว่า
 เหตุผลออกคำสั่งสอนของตนอย่างไม่ยอมสนใจต่อสิ่งใดทั้งสิ้น ไม่ยอมตอบสนองต่อความรักความ
 ชังของจิตใจ ทั้งไม่แยแสและเหยียดหยามต่อความรู้สึกเรียกร้องเหล่านั้น ซึ่งมีพลังอันรุนแรงและ
 15 ประจักษ์ชัดว่าสมควรจะได้รับการตอบสนอง (และทั้งไม่ยอมให้คำบัญชาใดๆ มากดให้มันจม
 หายไป) ฉะนั้น จึงเป็นธรรมดาที่จะเกิดวิภาษวิธีขึ้นในตนเอง ซึ่งก็คือ แรงผลักดันที่จะหาเหตุผลมา
 โต้เถียงต่อกฎอันเข้มงวดของความรู้สึกถึงหน้าที่ เป็นแรงผลักดันที่จะตั้งคำถามต่อความถูกต้องสม
 เหตุผลของกฎพวกนั้น หรืออย่างน้อยก็ต่อความบริสุทธิ์หรือความเข้มงวดของพวกมัน และถ้าเป็นไปได้
 20 ก็คือการทำให้กฎพวกนั้นไปด้วยกันได้กับความปรารถนาและธรรมชาติแนวโน้มของจิตใจ ซึ่งนั่น
 ก็คือการทำลายคุณค่าของมันลงโดยสิ้นเชิง กลายเป็นสิ่งซึ่ง ในที่สุดแล้ว เหตุผลสามัญของมนุษย์ใน
 เรื่องของการประพฤติปฏิบัติ ก็ไม่สามารถเรียกมันว่าดีงาม อีกต่อไป

ในลักษณะเช่นนี้เอง ที่เหตุผลแบบธรรมดาสามัญของมนุษย์ถูกบังคับให้ต้องก้าวออกไปข้าง
 นอกอาณาบริเวณของตนเอง ไปสู่ปรัชญาเชิงปฏิบัติ ไม่ใช่เพื่อตอบสนองความอยากรู้อันบริสุทธิ์ (ซึ่ง
 ย่อมไม่เคยเกิดขึ้น หากมันพอใจอยู่แค่เพียงเหตุผลที่พอใช้งานได้) หากแต่บนพื้นฐานของการ
 25 ประพฤติปฏิบัติเอง เพื่อที่จะหาข้อมูลและคำสอนที่ชัดเจน เกี่ยวกับแหล่งกำเนิดของหลักการของมัน
 และการกำหนดที่ถูกต้องของมัน มาเปรียบเทียบกับหลักคตินั้นประจำใจซึ่งตั้งอยู่บนธรรมชาติความ
 ต้องการต่างๆของจิตใจ เพื่อที่เหตุผลสามัญของมนุษย์จะได้อาจหนีพ้นจากความยุ่งยากของความ
 ขัดแย้ง ของข้อเรียกร้องจากทั้งสองด้าน และไม่ต้องเสี่ยงกับการสูญเสียหลักศีลธรรมอันเที่ยงแท้
 30 ทั้งหลาย ที่ความคลุมเครืออาจทำให้พลัดปลั่งได้ง่ายๆ ฉะนั้น เมื่อเหตุผลในเรื่องเชิงปฏิบัติทะนุ
 ถนอมตนเองให้่องงาม ก็จะเกิดวิภาษวิธีขึ้นโดยไม่รู้ตัว ซึ่งบังคับให้มันหาความช่วยเหลือจาก

ปรัชญา แบบเดียวกับที่เกิดขึ้นในการใช้เหตุผลในเชิงทฤษฎี และดังนั้น ในกรณีนี้ มันก็ไม่อาจตั้งอยู่ที่ไหนได้ นอกจากในการตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน ในเชิงวิพากษ์ ต่อเหตุผลของเรา

ส่วนที่สอง

จากปรัชญาทางศีลธรรมแบบสามัญ

มาสู่อภิปรัชญาของศีลธรรม

5

ถ้าเท่าที่ผ่านมา เราได้สรุปแนวคิดเรื่องหน้าที่ จากการใช้เหตุผลในเชิงปฏิบัติแบบสามัญของเรา
 จำเป็นอย่างยิ่งที่เราจะต้องไม่อนุমানว่า เราได้ถือว่ามันเป็นแนวคิดเชิงประจักษ์ ในทางตรงกันข้าม
 ถ้าเรามุ่งความสนใจไปที่ประสบการณ์ของความประพฤติกของมนุษย์ เราก็จะพบบ่อยๆ ถึงค้ำบ่น ซึ่ง
 10 ตัวเราเองก็ยอมรับว่าถูกต้อง ว่าเราไม่อาจหาแม่สักตัวอย่างเดียวของนิสัยที่จะกระทำจากหน้าที่ อย่าง
 บริสุทธิ์ไม่มีอะไรอื่นเจือปน เพราะแม้ว่าเราจะกระทำหลายสิ่งหลายอย่าง *อย่างสอดคล้อง* กับสิ่งที่
 หน้าที่กำหนด แต่เราก็ยังอาจสงสัยได้เสมอว่า เรากระทำมันออกมาจากหน้าที่จริงหรือไม่ และการ
 กระทำของเรามีค่าทางศีลธรรมจริงหรือไม่ ทุกยุคทุกสมัยจึงมีนักปรัชญาผู้ปฏิเสธอย่างสิ้นเชิงว่ามี
 นิสัยเช่นนี้อยู่จริงในการกระทำของมนุษย์ ซึ่งพวกเขา ก็จะอธิบายทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์กระทำว่าเป็น
 15 ความรักในตัวเองที่ขัดเกลามาแล้ว ด้วยเหตุผลแบบนี้ พวกเขาไม่ได้ตั้งคำถามต่อความถูกต้องเหมาะสม
 ของแนวคิดเรื่องศีลธรรม แต่พวกเขากลับพุดด้วยความรู้สึกเสียใจอย่างสุดซึ้ง ต่อความอ่อนแอทาง
 ศีลธรรมและความชั่วร้ายคดโกงในธรรมชาติของมนุษย์ ผู้ซึ่งแม้จะสูงส่งพอที่จะถือว่ามีคุณของตนเอง
 เป็นความคิดที่ควรค่าต่อความเคารพ แต่ก็อ่อนแอเกินไปที่จะกระทำตามกฎเช่นนั้น และใช้เหตุผล ซึ่ง
 ควรให้กฎต่อตน เพียงเพื่อตอบสนองต่อผลประโยชน์ต่างๆ ของความต้องการทางจิตใจ ไม่ว่าจะอย่าง
 20 แยกจากกัน หรือด้วยการประสานสอดคล้องต่อกันและกันอย่างที่สุด

ในข้อเท็จจริงแล้ว เป็นไปไม่ได้เลย ที่ประสบการณ์จะให้กรณี แม้สักกรณีเดียว ซึ่งแน่นอนว่า
 หลักคดิพจน์ประจำใจของการกระทำ ตั้งอยู่บนฐานทางศีลธรรมและบนแนวคิดเรื่องหน้าที่แต่เพียง
 อย่างเดียว ไม่ว่าจะหลักคดิพจน์นั้นจะถูกต้องในตนเองมากเพียงไร บางครั้ง อาจปรากฏว่า ด้วยการ
 ตรวจสอบตัวเองอย่างละเอียดที่สุด เราไม่พบอะไรนอกไปจากหลักศีลธรรมของหน้าที่ ซึ่งมีอำนาจ
 25 เพียงพอที่จะผลักดันให้เรากระทำการบางอย่างออกมา ซึ่งเป็นการเสียสละอย่างยิ่ง แต่เราก็ไม่อาจสรุป
 อย่างแน่นอนลงไปว่า ที่จริงแล้ว มันไม่ใช่แรงกระตุ้นลับๆ บางอย่างของความรักในตนเอง ที่เป็น
 สาเหตุแท้จริงที่กำหนดเจตนาของเรา ดอกหรือ เราชอบให้คนยกยอเราด้วยการชื่นชมเราอย่างผิดๆ ว่า

แรงจูงใจในการกระทำของเราสูงส่ง ในขณะที่ ที่จริงแล้ว แม้ด้วยการตรวจสอบอย่างเข้มงวดที่สุด เราก็ไม่มีทางเลยที่จะเข้าถึงเบื้องหลังอันซ่อนเร้นของแรงผลักดันของการกระทำ และเมื่อเป็นคำถามเรื่องคุณค่าทางศีลธรรม สิ่งสำคัญไม่ใช่การกระทำที่มองเห็น แต่คือหลักการที่ตั้งอยู่ภายใน อันเรามองไม่เห็น

5 ยิ่งกว่านั้น สำหรับผู้ที่เย้ยหยันศีลธรรม ว่าเป็นเพียงความเพ้อเจ้อของจินตนาการของมนุษย์ ที่ก้าวข้ามตัวเองไปด้วยความหลงตน จะไม่มีอะไรที่ช่วยสนองความปรารถนาของพวกเขา ได้ดียิ่งไปกว่าการที่เรายอมรับว่าแนวคิดเรื่องหน้าที่เป็นสิ่งที่ได้มาจากประสบการณ์ (ด้วยความรักสหาย คนมักชอบคิดเช่นนี้ และกับแนวคิดเรื่องอื่นๆ ด้วย) เพราะด้วยวิธีเช่นนี้ เราก็พร้อมจะยกยอชยชนะให้พวกเขาด้วยความรักต่อมนุษยชาติ ผมพร้อมที่จะยอมรับว่า แม้ว่าการกระทำเกือบทุกอย่างของเราถูกต้อง แต่

10 ถ้าเราเพ่งมองดูให้ดี เราก็จะพบแต่ตัวตนอันเป็นที่รัก ปรากฏเด่นออกมาอยู่เสมอ และนี่ก็คือสิ่งที่มนุษย์มุ่งมอง ไม่ใช่คำสั่งอันเข้มงวดของหน้าที่ ซึ่งมักจะเรียกร้องให้เราปฏิเสธตัวตน คนที่เฝ้าสังเกตด้วยใจเป็นกลาง แม้ว่าเขาจะไม่ได้เป็นศัตรูต่อคุณธรรม หากเขาเป็นผู้ซึ่งไม่สับสนจับเอาความปรารถนาต่อความดี ไม่ว่าจะแรงกล้าเพียงไร มาถือเป็นความจริงของมัน บางครั้งก็อาจสงสัยว่าจะหาความดีงามอย่างแท้จริงได้ไหมในโลกนี้ (โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่ออายุมากขึ้น และประสบการณ์ทำ

15 ให้การตัดสินใจของเขาฉลาดสุขุม และมีการสังเกตที่คมชัดขึ้น)

ดังนั้นแล้ว สิ่งเดียวที่จะป้องกันไม่ให้เราผิดพลาดในความคิดเรื่องหน้าที่ หรือที่จะรักษาความเคารพต่อกฎของหน้าที่ให้ตั้งมั่นในดวงจิตของเรา ก็คือการมีความเชื่อมั่นอย่างชัดเจนว่า แม้จะไม่เคยมีการกระทำที่เกิดจากแหล่งอันบริสุทธิ์เช่นนั้นเลย แต่อะไรจะเกิดขึ้นก็ไม่สำคัญ เพราะไม่ว่าจะอย่างไร เหตุผลก็คือสิ่งที่ออกคำสั่งว่าจะไรควรเกิดขึ้น และเชื่อมั่นว่า ดังนั้นแล้ว การกระทำซึ่งไม่เคย

20 มีตัวอย่างในโลก และแม้แต่ความเป็นไปได้ที่จะปฏิบัติ ก็เป็นที่สงสัยอย่างยิ่งโดยคนที่วางทุกอย่างไว้บนประสบการณ์ ก็เป็นสิ่งที่ถูกบัญญัติอย่างเข้มงวดด้วยเหตุผล กล่าวก็คือ แม้ว่าอาจไม่เคยมีเพื่อนผู้จริงใจเลยแม้สักคนเดียวในโลกนี้ ความจริงใจอย่างบริสุทธิ์ในความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนก็ยังเป็นข้อบังคับสำหรับมนุษย์ทุกคน เพราะว่า มันคือหน้าที่ และเช่นเดียวกับหน้าที่ทั้งหลาย หน้าที่นี้เกิดจากความคิดที่มีอยู่ก่อนหน้าประสบการณ์ทั้งหมด ของการที่เหตุผลกำหนดเจตนาด้วยหลักการก่อน

25 ประสบการณ์ เมื่อเราเพิ่มเติมว่า ถ้าเราไม่ปฏิเสธความคิดเรื่องศีลธรรม ว่าเป็นสิ่งที่ไม่มีความเป็นจริงใดๆ รองรับ เราก็ต้องยอมรับว่ากฎของศีลธรรมต้องเป็นความถูกต้อง ไม่เพียงแต่สำหรับมนุษย์เท่านั้น แต่สำหรับสัตว์ที่มีเหตุผลทั้งหมด และกฎศีลธรรมกำหนดความถูกต้องไม่ใช่เพียงแก่ภายใต้เงื่อนไขความบังเอิญอะไรบางอย่าง หรืออาจมีข้อยกเว้น แต่กำหนดความถูกต้องด้วยความจำเป็นอย่างสมบูรณ์ เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว ก็ย่อมชัดเจนว่า ประสบการณ์ไม่ใช่สิ่งที่จะทำให้เราสามารถอนุมานไป

30 ถึง แม้แต่ความเป็นไปได้ของกฎที่จริงอย่างสมบูรณ์เช่นนั้น

เพราะว่า ด้วยสิทธิอะไร ที่เราจะเอาสิ่งนี้อาจจะมีอำนาจบังคับเพียงแค่ว่าได้เงื่อนไขอันบังเอิญของมนุษย์ มาไว้ในความเคารพอย่างไรชอบเขต ในฐานะคำสั่งสอนสากลสำหรับทุกสัตว์ที่มีเหตุผล? หรือว่า กฎที่เรากำหนดขึ้นด้วยเจตจำนงของเรา จะถูกถือได้อย่างไรว่าเป็นกฎที่กำหนดขึ้นด้วยเจตจำนงของสัตว์ที่มีเหตุผลทั้งหลายทั้งมวล (ซึ่งเพราะเราเองก็เป็นสิ่งเช่นนั้น) ถ้าหากว่าพวกมัน

5 ได้มาจากประสบการณ์ และไม่ได้มีแหล่งกำเนิดมาจากเหตุผลเชิงปฏิบัติที่บริสุทธิ์ก่อนประสบการณ์ล้วนๆ? และจะไม่มีอะไรที่ทำร้ายศีลธรรมได้มากยิ่งขึ้นไปกว่าการที่เราหวังว่าจะสรุปมันออกมาจากตัวอย่าง เพราะทุกๆ ตัวอย่างของมันที่ถูกนำเสนอต่อผม ตัวมันเองต้องถูกหลักการของศีลธรรมทดสอบเสียก่อน ว่าควรค่าที่จะใช้เป็นตัวอย่างเริ่มต้น คือเป็นต้นแบบ หรือไม่ นั่นก็คือ ไม่ว่าจะอย่างไรมันก็ไม่อาจสอนศีลธรรมให้แก่เราได้ด้วยตัวของมันเอง แม้กระทั่งพระบุตรเองก็ยังต้องถูก

10 เปรียบเทียบกับความคิดถึงความสมบูรณ์แบบทางศีลธรรมที่เรามีอยู่ในใจ ก่อนที่เราจะตระหนักว่าพระองค์คือใคร และดังนั้น พระองค์จึงพูดถึงตนเองว่า “ทำไมจึงกล่าวถึงฉัน (ที่ท่านมองเห็น) ว่าดี ไม่มีใครดี (เป็นต้นแบบของความดี) นอกจากพระเจ้า (ที่ท่านมองไม่เห็น) เท่านั้น?” แต่เราได้ความคิดว่าพระเจ้าคือความดีสูงสุดมาจากไหน? ย่อมได้มาเพียงจากความคิดถึงความสมบูรณ์แบบทางศีลธรรมซึ่งเหตุผลสร้างขึ้นก่อนประสบการณ์ และสัมพันธ์อย่างแยกไม่ได้จากความคิดเรื่องเจตจำนงเสรี

15 ศีลธรรมไม่ได้เกิดขึ้นด้วยการเลียนแบบ ตัวอย่างเป็นเพียงสิ่งที่ช่วยให้กำลังใจ ด้วยการทำให้เราเชื่อว่าสิ่งที่กฎศีลธรรมบัญญัตินั้นเป็นสิ่งที่สามารถปฏิบัติได้ และทำให้สิ่งที่แสดงออกโดยกฎสำหรับการประพฤติปฏิบัติเป็นที่เข้าใจยิ่งขึ้น แต่ตัวอย่างไม่มีวันที่จะอนุญาตให้เราละทิ้งต้นแบบที่แท้จริง ซึ่งตั้งอยู่ในเหตุผล แล้วให้เราอาศัยพวกมันมานำทาง

ดังนั้นแล้ว ถ้าหลักพื้นฐานสูงสุดที่แท้จริงของศีลธรรม เป็นสิ่งที่ไม่อาจตั้งอยู่บนอะไรอื่นนอก

20 เสียจาก บนเหตุผลอันบริสุทธิ์เป็นอิสระจากประสบการณ์ทั้งมวล ผมเชื่อว่า ไม่มีความจำเป็นแม้แต่ที่จะถามว่า เป็นการดีหรือไม่ที่จะแสดงแนวคิดเหล่านี้ออกมาในรูปร่างทั่วไป (ในใจความโดยย่อ) ตามที่พวกมันถูกกำหนดอย่างก่อนประสบการณ์ พร้อมไปกับหลักการทั้งหลายที่เป็นเรื่องเดียวกัน ถ้าหากว่าความรู้ของเราจะถูกแยกแยะออกจากของสามัญชน และเรียกว่าเป็นปรัชญา แต่ในยุคของเราอาจจำเป็นที่ต้องถามเช่นนี้ เพราะถ้าเกิดมีการลงคะแนนเสียงว่าผู้คนพึงพอใจอะไรมากกว่ากัน

25 ระหว่างความรู้ที่มาจากเหตุผลบริสุทธิ์ ที่แยกจากทุกอย่างที่เป็นเรื่องเชิงประจักษ์ ที่เรียกว่าอภิปรัชญาของศีลธรรม กับปรัชญาเชิงปฏิบัติของคนทั่วไป ก็คงจะได้ไม่ยากกว่าน้ำหนักระหว่างที่ฝั่งไหน

การอธิบายอย่างลึกลับไปสู่แนวความคิดแบบของคนทั่วไปเป็นสิ่งที่เหมาะสมอย่างยิ่ง ถ้าหากว่าการคิดขึ้นไปถึงหลักการของเหตุผลบริสุทธิ์เกิดขึ้นก่อน และได้รับการคิดออกมาอย่างครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว หมายความว่าเราต้องเริ่มด้วยการสร้างรากฐานทางอภิปรัชญาให้กับจริย

30 ศาสตร์ แล้วหลังจากนั้น เมื่อมันตั้งมั่นแล้ว จึงให้วิธีอย่างที่คนธรรมดาสามัญเข้าถึงมัน แต่จะเป็นเรื่อง

ไร้สาระที่จะอยากให้เป็นการอธิบายตามแบบของคณธรรมคาสามัญ เสียตั้งแต่เริ่มแรกของการศึกษาค้นคว้า ซึ่งความถูกต้องของหลักพื้นฐานย่อมขึ้นกับการศึกษาตรงนี้ ไม่ใช่เพียงแค่ว่า การดำเนินการนี้ไม่อาจจะอ้างได้เลยว่ามีคุณค่าอันหายากยิ่งของการเป็น*ปรัชญาของสามัญชน*ที่แท้จริง เพราะการเป็นที่เข้าใจของคนทั่วไปย่อมไม่มีคุณค่าอะไร ถ้าคนไม่ยอมรับญาณทัศนะที่ละเอียดถี่ถ้วน แต่นอกไปจากนั้น มันยังสร้างการประสมปนเปอนน่าเกลียดระหว่างข้อสังเกตต่างๆ ที่จับมากองรวมกันกับหลักการซึ่งหาเหตุผลมาเพียงครั้งๆ กลางๆ คนสมองตื้นพอใจกับสิ่งนี้เพราะมันเอามาใช้พูดคุยเล่นๆ ได้ แต่คนที่ลึกซึ้งมองเห็นก็แต่ความสับสน และด้วยความไม่พอใจแต่ก็ทำอะไรไม่ได้ พวกเขาก็เบือนหน้าหนี ในขณะที่นักปรัชญา ผู้ซึ่งมองทะลุความหลงผิดนี้ ก็ไม่มีใครรับฟัง เมื่อพวกเขาเรียกนักศีลธรรมให้ก้าวออกจากความเป็นที่ชื่นชอบของมหาชนที่กล่าวอ้างนี้สักเวลาหนึ่ง เพื่อที่ว่าพวกเขาอาจจะได้รับความชื่นชอบ อย่างที่ถูกต้องสมควร เมื่อพวกเขาได้ครอบครองญาณทัศนะที่ชัดเจนแน่นอนแล้ว

เราเพียงแค่มองดูความพยายามทั้งหลายของเหล่านักศีลธรรมที่อยู่ในกระแสนิยมของสังคม และ เราก็จะพบส่วนประกอบพิเศษของธรรมชาติของมนุษย์ (บางทีก็รวมไปถึงมโนคติของธรรมชาติ ความมีเหตุผลโดยทั่วไปด้วย) บางครั้งก็เป็นความสมบูรณ์แบบ บางครั้งก็เป็นความสุข เป็นความรู้สึกทางศีลธรรมบ้าง บางทีก็เป็นความกลัวพระเจ้า สิ่งนั้นนิด สิ่งนี้หน่อย ผสมปนเปกันอย่างพิสดาร อย่างที่พวกเขาไม่เคยถามเลยว่า จริงหรือไม่ว่า หลักการของศีลธรรมเป็นสิ่งที่จะต้องหาเอาจากรู้จักคุ้นเคยกับธรรมชาติของมนุษย์ (ซึ่งจะได้มาก็จากประสบการณ์เท่านั้น) หรือ ถ้าหากไม่ใช่เช่นนั้น – ถ้าหลักการพวกนี้จะหาได้ด้วยวิธีการก่อนประสบการณ์ เป็นอิสระจากทุกอย่างที่เป็นเรื่องเชิงประจักษ์ ในแนวคิดเรื่องเหตุผลแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ไม่มีอะไรแม้สักนิดเดียวที่ต้องหาจากที่อื่น – ก็ควรยิ่งกว่าที่จะใช้วิธีการที่ทำให้เรื่องนี้เป็นการค้นคว้าที่แยกตัวออกมา ในฐานะปรัชญาเชิงปฏิบัติบริสุทธิ์ หรือ (ถ้าจะเรียกด้วยชื่อที่เป็นที่รังเกียจ) ว่าเป็นอภิปรัชญาของศีลธรรม³ และให้มันค้นคว้าในตัวของมันเองให้เบ็ดเสร็จสมบูรณ์ แล้วให้สาธารณชน ซึ่งเรียกรื่องคำอธิบายแบบสามัญ รอคอยต่อผลที่จะเกิดออกมาจากการค้นคว้านี้

³ แบบเดียวกับที่คณิตศาสตร์บริสุทธิ์ถูกแยกออกจากแบบประยุกต์ ตรรกศาสตร์บริสุทธิ์จากประยุกต์ ดังนั้น ถ้าเราต้องการ เราก็อาจแยกปรัชญาบริสุทธิ์ของศีลธรรม (อภิปรัชญา) ออกจากปรัชญาประยุกต์ (ประยุกต์กับธรรมชาติของมนุษย์) ด้วยการใส่ชื่อเรียกนี้ เราก็จะได้รับการเตือน โดยทันที ว่าหลักศีลธรรมไม่ได้ตั้งอยู่บนคุณสมบัติที่เป็นธรรมชาติของมนุษย์ แต่ต้องถูกกำหนดในฐานะความรู้ก่อนประสบการณ์ ด้วยตัวของมันเอง ซึ่งจากหลักการประเภทนั้น ก็ต้องเป็นไปได้ที่จะอนุมานถึงกฎสำหรับการประพฤติปฏิบัติสำหรับสัตว์ที่มีเหตุผลทุกชนิด และสำหรับมนุษย์ด้วยเช่นกัน

อภิปรัชญาของศิลปะธรรมประเภทดังกล่าว ซึ่งเป็นเอกเทศอย่างสมบูรณ์ ไม่ประสมกับ
 มานุษยวิทยา เทววิทยา วิทยาศาสตร์ โสยศาสตร์ และยังไม่ประสมเลยแม้แต่น้อยกับคุณภาพอันเร้น
 ลับใดๆ นอกจากจะเป็นรากฐานอันขาดไม่ได้ของความรู้เชิงทฤษฎีในเรื่องของหน้าที่แล้ว ยังเป็นสิ่ง
 ที่จำเป็นอย่างยิ่งขุดต่อการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของหน้าที่อย่างแท้จริง เพราะว่า แนวความคิดอัน
 5 บริสุทธิ์ของหน้าที่ และของกฎศิลปะธรรม ที่ไม่ปะปนด้วยสิ่งจูงใจอันแปลกปลอมที่มาจาก
 ประสพการณ์ มีอำนาจต่อหัวใจของมนุษย์ ก็โดยผ่านเหตุผลเท่านั้น (ซึ่งตระหนักรู้ต่อสิ่งนี้ใน
 เบื้องแรกว่าตัวมันเองก็สามารถใช้ในเชิงปฏิบัติ) เป็นอิทธิพลที่มีอำนาจเหนือกว่าแรงจูงใจอื่นทั้งหมด
 4 ซึ่งอาจได้มาจากอาณาเขตของประสพการณ์ ซึ่งมีอิทธิพลมากเสียจนกระทั่งว่า ด้วยมโนสำนึกถึง
 คุณค่าของตนเอง มันรู้สึกดูถูกของอย่างหลัง และสามารถกลายเป็นนายเหนือพวกมันไปที่ละน้อย
 10 ในขณะที่จริยศาสตร์แบบที่ผสมแรงจูงใจที่ได้มาจากความรู้สึกและความต้องการของจิตใจ เข้ากับ
 แนวคิดของเหตุผล มีแต่จะทำให้จิตใจแกว่งไกวโอนเอน ไปมา ระหว่างแรงจูงใจที่ไม่สามารถเอา
 หลักการมากำกับ ซึ่งพาไปสู่ความดี ก็เพียงโดยบังเอิญ และอาจนำไปสู่ความชั่วร้ายได้ง่ายๆ

เห็นได้ชัดจากสิ่งที่กล่าวมาแล้วว่า แนวความคิดทางศิลปะธรรมทุกอย่างมีที่ตั้งและแหล่งกำเนิดอยู่
 ในเหตุผล ที่เป็นเรื่องก่อนประสพการณ์โดยสิ้นเชิง และยิ่งกว่านั้นก็คือ พวกมันตั้งอยู่ในเหตุผลอย่าง
 15 ที่เป็นธรรมดาสามัญที่สุด เท่าๆ กับในเหตุผลที่ใช้ในการคาดคะเนความจริงอย่างที่ลึกซึ้งที่สุด ซึ่งพวก
 มันไม่อาจที่จะได้มาด้วยการสรุปรวบยอดเอาจากความรู้เชิงประจักษ์ใดๆ ที่ยอมเป็นจริงเพียงแค่ว่าโดย
 บังเอิญ และเพียงในความบริสุทธิ์ในแหล่งกำเนิดนี้เท่านั้นที่ทำให้พวกมันสูงส่ง สมควรที่จะให้เราใช้
 เป็นหลักสูงสุดของการประพฤติปฏิบัติ และยิ่งเรานำเอาสิ่งที่เป็นเรื่องเชิงประจักษ์เข้ามาผนวกกับมัน
 มากเท่าใด เราก็ลดทอนอิทธิพลอันแท้จริงและคุณค่าอันสมบูรณ์ต่อการกระทำของพวกมันลงมาก
 20 เท่านั้น และทั้งข้อมชัดเจนว่า ในมุมมองของการคิดในเชิงทฤษฎีล้วนๆ มันไม่ใช่เพียงแค่ความจำเป็น

⁴ ผมได้รับจดหมายจากท่านซิลเซอร์ ถามผมว่าอะไรเป็นเหตุผลที่การสอนศิลปะธรรมประสบความสำเร็จน้อยมาก
 แม้ว่าจะมีเหตุผลให้หน้าเชื่อถืออยู่มากก็ตาม คำตอบของผมล่าช้าเพื่อที่ผมจะได้มีคำตอบที่สมบูรณ์ แต่คำตอบก็คือ
 ตัวครูเองไม่สามารถหาความคิดที่ชัดเจนให้ตัวเองได้ และเมื่อพวกเขาพยายามชดเชยความบกพร่องของตน ด้วยการ
 เรียงได้แรงจูงใจสำหรับความดีทางศิลปะธรรมจากทุกทิศทุกทาง พยายามทำให้แรงจูงใจพวกนั้นมีน้ำหนักเป็นจริงเป็น
 จัง พวกเขากลับทำร้ายต่อศิลปะธรรม เพราะว่า แม้แต่ความเข้าใจอย่างธรรมดาที่สุด ก็แสดงให้เห็นว่า ในด้านหนึ่ง
 ถ้าเราจินตนาการถึงการกระทำที่ซื่อสัตย์ ซึ่งกระทำออกมาด้วยจิตที่ยึดมั่น อย่างไม่คิดถึงผลได้ใดๆ ทั้งสิ้นไม่ว่าจะใน
 โลกนี้หรือโลกอื่น และแม้ว่าจะมีความจำเป็น หรือ สิ่งเข้าชวนให้หันไปหา อย่างที่สุด กับ ในอีกด้านหนึ่ง การกระทำ
 อย่างเดียวกัน ที่ถูกผลักดันด้วยแรงจูงใจภายนอก ไม่ว่าจะเล็กน้อยสักเพียงใด การกระทำอย่างแรกย่อมทิ้งห่างและ
 บดบังการกระทำอย่างหลัง โดยสิ้นเชิง มันยกระดับจิตวิญญาณ และสร้างแรงบันดาลใจให้เราเองก็สามารถกระทำ
 เช่นเดียวกันนั้น ได้ แม้แต่เด็กที่ยังไม่โตนักก็มีความรู้สึกประทับใจเช่นนี้ และเราไม่ควรสอนสิ่งที่เป็นหน้าที่ด้วยวิธี
 ใดก็ตาม ที่ต่างไปจากนี้

5 อย่างที่สุดเท่านั้น แต่ว่ามันยังมีความสำคัญอย่างที่สุดเช่นกัน ในเชิงของการปฏิบัติ ที่แนวความคิด และกฎเหล่านี้จะต้องถูกดึงออกมาจากเหตุผลบริสุทธิ์ ได้รับการนำเสนออย่างบริสุทธิ์ไม่มีอะไรเจือปน และที่จะต้องกำหนดขอบเขตของความรู้เชิงปฏิบัติ หรือความรู้เชิงเหตุผลบริสุทธิ์นี้ ซึ่งนั่นก็คือ การกำหนดสมรรถภาพทั้งสิ้นของเหตุผลเชิงปฏิบัติบริสุทธิ์ และในการกระทำดังกล่าว เราต้องไม่ทำ

10 ให้หลักการของมันขึ้นอยู่กับธรรมชาติเฉพาะตัวของเหตุผลของมนุษย์ – แม้ี่จะยอมรับให้ทำได้ในปรัชญาที่เป็นการคาดคะเนความจริงของโลก หรืออาจจำเป็นในบางครั้ง – แต่เพราะกฎศีลธรรมจะต้องเป็นจริงสำหรับทุกสัตว์ที่มีเหตุผล เราจึงต้องสรุปมันออกมาจากมโนคติทั่วไปเกี่ยวกับสัตว์ที่มีเหตุผล และในวิธีนี้เราสามารถวางทั้งหมดของศีลธรรม ซึ่งต้องอาศัยมานุษยวิทยาในการประยุกต์กับ

15 มนุษย์ กระนั้น ในเบื้องต้น เราต้องปฏิบัติต่อมันเป็นอิสระ ในฐานะปรัชญาบริสุทธิ์ นั่นก็คือ ในฐานะอภิปรัชญา สมบูรณ์ในตัวเอง (อย่างที่ทำได้กับแขนงต่างๆ ของความรู้) เพราะว่าเรารู้ตัวดีว่า ถ้าเราไม่มีสิ่งนี้อยู่ในครอบครอง มันไม่เพียงแต่จะเสียเวลาเปล่า ที่จะตัดสินใจประกอบทางศีลธรรมของหน้าที่ในการกระทำทั้งหลายที่ถูกต้อง เพื่อการวิเคราะห์หวิพากษ์ในเชิงความคิดอย่างบริสุทธิ์ แต่มันจะเป็นไปไม่ได้เลยที่จะตั้งศีลธรรมลงบนฐานที่เป็นหลักการรองรับที่แท้จริง แม้เพื่อการใช้งานเชิงปฏิบัติอย่างธรรมดาสามัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการสั่งสอนทางศีลธรรม เพื่อที่จะสร้างนิสัยทาง

20 ศีลธรรมที่บริสุทธิ์ และเพื่อที่จะปลูกฝังมันลงไปในจิตใจของมนุษย์ เพื่อความดีงามสูงสุดในโลก

25 อย่างไม่รู้ก็ตาม เพื่อที่จะก้าวไปตามขั้นตอนอันเหมาะสมในการศึกษานี้ – มิใช่เพียงจากการประเมินค่าทางศีลธรรมแบบธรรมดาสามัญ (ซึ่งก็ควรค่าอย่างยิ่งต่อการเคารพ) ไปสู่แบบที่เป็นปรัชญา อย่างที่ได้ทำมาแล้ว แต่ – จากปรัชญาสำหรับมหาชน ซึ่งไปไกลเกินกว่าที่จะไขว่คว้าถึงความช่วยเหลือของตัวอย่าง ไปสู่อภิปรัชญา (ซึ่งไม่ยอมให้ตัวเองถูกตั้งรังไว้ด้วยอะไรก็ตามที่เป็นเรื่องเชิงประจักษ์อีกต่อไป และในฐานะที่มันต้องวัดขอบเขตทั้งหมดของความรู้ที่ได้จากเหตุผลประเภทนี้ จะไปไกลจนถึงแนวคิดในอุดมคติ ซึ่งลำพังตัวอย่างไม่อาจพาเราไปถึงได้) เราต้องเดินตามสมรรถภาพเชิงปฏิบัติของเหตุผล และนำเสนอมันอย่างชัดเจน จากกฎทั่วไปที่มันกำหนดบังคับ จนไปถึงจุดที่มันก่อให้เกิดแนวคิดเรื่องหน้าที่

30 ทุกสิ่งทุกอย่างในธรรมชาติดำเนินไปตามกฎ มีแต่สัตว์ที่มีเหตุผลเท่านั้นที่มีความสามารถที่จะปฏิบัติอย่างสอดคล้องกับแนวความคิดเรื่องกฎ ซึ่งก็คือ อย่างสอดคล้องไปกับหลักการ และนั่นก็คือการมีเจตจำนง เนื่องจากการคิดนิรนัยจากหลักการ ไปสู่การกระทำต้องอาศัยเหตุผล เจตจำนงจึงไม่ใช่อะไรมากไปกว่าเหตุผลเชิงปฏิบัติ ถ้าหากเหตุผลมีอำนาจกำหนดเจตนาอย่างไม่มีทางผิดพลาด การกระทำของสิ่งมีชีวิตเช่นนั้น ซึ่งถูกรับรู้ว่าเป็นการกระทำที่จำเป็นอย่างเป็นทางการ ก็จะจำเป็นในเชิงอัตนัยด้วยเช่นกัน นั่นก็คือ เจตนาจะเป็นสมรรถภาพของจิตใจที่จะเลือกเพียงแต่สิ่งซึ่งเหตุผลรับรู้

35 อย่างเป็นทางการเป็นอิสระจากความต้องการของจิตใจ ว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการประพฤติปฏิบัติ ซึ่งก็คือ การรับรู้

ว่าเป็นความดี แต่ถ้าหากตัวเหตุผลเองไม่มีอำนาจเพียงพอที่จะกำหนดบังคับเจตนา ถ้าเจตนาตกอยู่ใต้อำนาจของเงื่อนไขอันนี้ (แรงผลักดันทางจิตใจบางอย่าง) ซึ่งไม่ได้สอดคล้องเสมอไปกับเงื่อนไขปรนัย กล่าวก็คือ ถ้าหากเจตจำนงในตัวเองไม่เป็นไปตามเหตุผลอย่างสมบูรณ์ (ซึ่งนี่เป็นจริงความจริงสำหรับมนุษย์) เมื่อนั้นแล้วการกระทำที่ถูกตระหนักรู้ว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างเป็นทางการจะเป็นสิ่งบังเอิญในเชิงอัตนัย และการกำหนดบังคับเจตจำนงเช่นนั้นด้วยกฎปรนัยก็จะมีฐานะเป็นพันธะผูกมัด

นี่คือการกล่าวว่า ความสัมพันธ์ของกฎปรนัยต่อเจตจำนงที่ไม่ได้ดั่งมาอย่างสมบูรณ์ ถูกรับรู้ว่าเป็นการกำหนดบังคับเจตจำนงของสัตว์ที่มีเหตุผล ก็โดยผ่านพื้นฐานของเหตุผล ก็จริงอยู่ แต่ก็ยังเป็นพื้นฐานซึ่งเจตจำนงมีธรรมชาติในตัวเองที่ไม่จำเป็นต้องเชื่อฟัง

ความคิดถึงหลักการปรนัย ครอบคลุมที่มันเป็นพันธะผูกมัดต่อเจตจำนง เรียกว่าคำบัญชา (ของเหตุผล) และแบบแผนของถ้อยคำที่เป็นคำบัญชาเรียกว่า**ประโยคคำสั่ง** (imperative) ประโยคคำสั่งทั้งหมดแสดงออกด้วยคำพูดว่าควร (หรือคำว่าจง) และด้วยการนี้ ซึ่งถึงความสัมพันธ์ของกฎปรนัยของเหตุผลที่มีต่อเจตจำนง ซึ่งมีธรรมชาติในเชิงอัตนัยที่ไม่จำเป็นที่จะต้องถูกกำหนดอย่างตายตัวด้วยมัน (พันธะผูกมัด) ประโยคคำสั่งพูดว่าเป็นความดี ที่จะกระทำ หรือละเว้นที่จะกระทำ ในบางสิ่งบางอย่าง แต่พูดสิ่งนั้นต่อเจตจำนง ซึ่งมีใจว่าจะทำในสิ่งที่คิดว่าดีเสมอไป อย่างไรก็ตาม ความดีงามเชิงปฏิบัติก็คือสิ่งที่กำหนดเจตจำนงโดยผ่านแนวความคิดของเหตุผล และดังนั้น จึงไม่ใช่จากสาเหตุที่เป็นอัตนัย แต่เป็นปรนัย ซึ่งก็คือ บนหลักการที่ใช้ได้กับทุกสัตว์ที่มีเหตุผล ความดีงามเชิงปฏิบัติแตกต่างจากสิ่งที่*น่าพอใจ* ซึ่งมีอิทธิพลต่อเจตจำนงเพียงผ่านความรู้สึก คือจากสาเหตุที่เป็นเพียงอัตนัย ใช้ได้เพียงกับความรู้สึกของคนนี้ คนนั้น ไม่ใช่ในฐานะหลักการของเหตุผล ซึ่งใช้ได้กับทุกคน⁵

⁵ การที่ความปรารถนาขึ้นตรงต่อความรู้สึก เราเรียกว่าความโน้มเอียงของจิตใจ ซึ่งดังนั้นแล้วจึงชี้เสมอถึงความต้องการ แต่การที่เจตจำนง ที่ถูกกำหนดได้ด้วยสิ่งอื่น สัมพันธ์ด้วยการขึ้นตรงต่อหลักการของเหตุผล เราเรียกว่า*ความสนใจ* ดังนั้น นี่จึงพบได้แต่ในกรณีของเจตจำนงที่อยู่ใต้สิ่งอื่น ซึ่งตัวของมันเองไม่ยอมคล้อยตามต่อเหตุผลเสมอไป ในกรณีของเจตจำนงของพระเจ้า เราไม่สามารถคิดถึง*ความสนใจ*ใดๆ แต่เจตจำนงของมนุษย์ก็สามารถให้*ความสนใจ*ต่อสิ่งหนึ่ง อย่างที่ปราศจากการกระทำออกมาจาก*ความสนใจ* อย่างแรกแสดงถึง*ความสนใจเชิงปฏิบัติ* ต่อการกระทำ อย่างที่สองแสดงถึง*ความสนใจในเชิงแรงขับเคลื่อนทางจิตใจ*ในวัตถุของการกระทำ อย่างแรกบ่งชี้เพียงแต่การที่เจตจำนงขึ้นกับหลักการของเหตุผล*ในตัว*ของหลักการนั้นๆ เอง อย่างที่สองชี้ถึง การขึ้นตรงของเจตจำนงต่อหลักการของเหตุผล เพื่อสนองความโน้มเอียงของจิตใจ กล่าวก็คือ นี่เกิดขึ้นเมื่อเหตุผลให้หลักปฏิบัติ เพียงเพื่อเป็นวิธีในการตอบสนองความต้องการของจิตใจ ในอย่างแรก การกระทำคือสิ่งที่มันสนใจ ในอย่างที่สอง สิ่งที่น่าสนใจเป็นวัตถุที่เป็นเป้าหมายของการกระทำ (เพราะมันสร้างความรู้สึกพึงพอใจให้กับมัน) เราได้เห็นจากส่วนแรกแล้วว่า ในการกระทำที่ออกมาจากหน้าที่ เราต้องไม่สนใจที่วัตถุที่เป็นเป้าหมาย แต่ที่ตัวการกระทำเองเท่านั้น นั่นก็คือ ที่หลักการเชิงเหตุผลของมัน (ซึ่งก็คือตัวกฎ)

เจตจำนงที่ดั่งใจอย่างสมบูรณ์ก็ย่อมจะอยู่ใต้กฎปรนัย (ของความดั่งใจ) เท่าๆ กัน แต่เราไม่อาจ
 คิดว่าด้วยการเป็นเช่นนั้น เจตจำนงแบบนี้อยู่ใต้พันธะผูกมัดที่จะกระทำให้สอดคล้องกับกฎ
 เพราะว่าด้วยตัวของมันเอง จากธรรมชาติเชิงอัตนัยของมัน เจตจำนงที่ดั่งใจอย่างสมบูรณ์สามารถจะ
 ถูกกำหนดให้กระทำการสิ่งใดก็ได้ ก็แต่โดยผ่านความคิดเรื่องความถูกต้องดั่งใจเท่านั้น ดังนั้นจึงไม่มี
 5 สิ่งที่เป็นพันธะผูกมัดสำหรับเจตจำนงแห่งพระเจ้า คำว่าควรไม่อาจใช้ได้กับพระองค์ เพราะเจตจำนง
 ของพระเจ้าเป็นหนึ่งเดียวกันกับกฎอยู่แล้วในตัวเองอย่างไม่อาจเป็นอื่น ดังนั้นประโยคคำสั่งจึงเป็น
 เพียงแบบแผนของคำพูดที่แสดงออกถึงความสัมพันธ์ของกฎปรนัยของเจตจำนงทั้งหลาย ต่อความไม่
 สมบูรณ์ในภาวะอัตนัยของเจตจำนงของสัตว์ที่มีเหตุผล คนนี้ คนนั้น มีเจตจำนงของมนุษย์เป็นตัวอย่าง

ประเด็นก็คือ ประโยคคำสั่งทั้งหมดเป็นคำบัญชาอย่างมีเงื่อนไข (hypothetical) หรือไม่ก็อย่าง
 10 เด็ดขาดบริบูรณ์ (categorical) อย่างแรกเสนอความจำเป็นเชิงปฏิบัติของสิ่งที่อาจทำได้ ในฐานะวิถี
 ไปสู่บางสิ่งที่คนมีเจตนาจะบรรลุถึง (หรืออย่างน้อยก็เป็นสิ่งที่คนอาจเจตนาถึงได้) ส่วนประโยค
 คำสั่งอย่างเด็ดขาดก็จะเป็นประโยคซึ่งเสนอการกระทำหนึ่งว่าจำเป็นด้วยตัวของมันเอง ปราศจากการ
 อ้างอิงถึงเป้าหมายอื่น นั่นก็คือ ในฐานะความจำเป็นอย่างเป็นปรนัย

เนื่องจากกฎเชิงปฏิบัติทุกข้อเสนอการกระทำที่เป็นไปได้อย่างหนึ่งว่าดี และเป็นสิ่งที่จำเป็น
 15 สำหรับบุคคลผู้ซึ่งเหตุผลสามารถกำหนดบังคับเขาได้ในทางปฏิบัติ ประโยคคำสั่งทั้งหมดจึงเป็นแบบ
 แผนของคำพูดที่กำหนดการกระทำซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็น ตามหลักการของเจตจำนงซึ่งดั่งใจในบางแง่
 แต่ถ้าหากว่าการกระทำนั้นดีเพียงแค่นั้นในฐานะวิถีไปสู่สิ่งอื่นบางสิ่ง ประโยคคำสั่งนั้นก็จะเป็นแบบที่
ขึ้นกับเงื่อนไข ถ้าหากการกระทำถูกนำเสนอให้รับรู้ในฐานะสิ่งที่ดีในตนเอง และผลที่ตามมาก็คือ
 เป็นหลักการที่จำเป็นของเจตนาซึ่งตัวมันเองสอดคล้องกับเหตุผล ประโยคคำสั่งนั้นก็จะ
 20 เด็ดขาด

ฉะนั้น ประโยคคำสั่งจะบอกว่าการกระทำไหนที่ผมอาจทำได้ ที่เป็นการกระทำที่ดี และ
 นำเสนอหลักเกณฑ์สำหรับการปฏิบัติอย่างที่สัมพันธ์กับเจตจำนงหนึ่ง ซึ่งไม่ได้ทำสิ่งหนึ่งด้วยเหตุผล
 เพียงเพราะว่ามันดี ส่วนหนึ่งก็เพราะว่าตัวบุคคลไม่ได้รู้เสมอไปว่ามันดี และอีกส่วนหนึ่งก็เพราะว่า
 แม้ว่าเขารู้เช่นนั้น แต่คตินัยประจำใจของเขาก็อาจยังขัดแย้งกับหลักปรนัยของเหตุผลเชิงปฏิบัติ

ด้วยเหตุดังกล่าว ประโยคคำสั่งแบบมีเงื่อนไขจึงบอกเพียงว่า การกระทำนั้นดีสำหรับ
 25 วัตถุประสงค์ซึ่งอาจเป็นไปได้ หรือที่เป็นอยู่จริงอะไรบางอย่าง ในกรณีแรกมันเป็นหลักปฏิบัติที่
 กล่าวอย่างยังไม่ยืนยัน (problematic) ในกรณีหลังเป็นหลักปฏิบัติที่กล่าวอย่างยืนยันตามข้อเท็จจริง
 (assertoric) ประโยคคำสั่งเด็ดขาดซึ่งประกาศว่าการกระทำหนึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างเป็นปรนัยใน
 ตัวเอง โดยปราศจากการอ้างอิงถึงวัตถุประสงค์ใด นั่นคือ แม้เมื่อตัดขาดจากเป้าหมายอื่นใด เป็นหลัก
 30 แห่งการปฏิบัติที่กล่าวอย่างยืนยันโดยปราศจากเงื่อนไข (apodictic)

เราอาจคิดว่า อะไรที่เป็นไปได้ เพียงโดยผ่านอำนาจของสัตว์ที่มีเหตุผลบางชนิด ก็ย่อมเป็นเป้าหมายที่เป็นไปได้ของบางเจตจำนง และดังนั้น หลักการของการกระทำ อย่างที่ถือว่าเป็นวิถีที่จำเป็นเพื่อการบรรลุเป้าหมายที่เป็นไปได้บางอย่าง ที่จริงแล้ว ย่อมมีอยู่มากมายนับไม่ถ้วน วิทยาศาสตร์ทุกอย่างมีส่วนที่เป็นเชิงปฏิบัติ ซึ่งประกอบขึ้นด้วยปัญหา ที่ถือว่าเป็นเป้าหมายบางอย่าง

5 เป็นไปได้สำหรับเรา ร่วมกับประโยคคำสั่ง ที่กำหนดวิถีที่จะบรรลุถึงมัน ดังนั้น สิ่งเหล่านี้อาจเรียกอย่างทั่วๆ ไปว่าเป็นประโยคคำสั่งของทักษะ ณ ที่นี้ไม่มีคำถามว่าเป้าหมายเป็นสิ่งที่มีเหตุผลและดีงามหรือไม่ มีก็แต่เราต้องทำอะไรเพื่อให้บรรลุถึงมัน ในแง่นี้ ข้อคำถามสำหรับแพทย์ในการสร้างให้คนไข้มีสุขภาพดี และสำหรับผู้ปรุงยาพิษในการสร้างความตาย ย่อมมีค่าเท่ากัน แต่ละคำสอนต่างรับใช้เป้าหมายอย่างบังเกิดผล เนื่องจากในช่วงวัยเยาว์ เราไม่สามารถรู้ได้ว่าในเส้นทางของชีวิต

10 เราจะมีเป้าหมายอะไรเป็นของตน พ่อแม่จึงพยายามให้บุตรของตนรำเรียนสิ่งต่างๆ มากมาย เพื่อให้พวกเขามีทักษะ ในการใช้มรรควิถีเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทุกประเภทที่พวกเขาจะไตร่ตรองเลือกเอาเอง ซึ่งไม่มีเป้าหมายแม้สักประการหนึ่ง ที่พ่อแม่จะสามารถตัดสินใจได้ว่าในอนาคตอาจจะเป็นเป้าหมายจริงๆ ของผู้เยาว์ แม้อาจเป็นไปได้เสมอว่าในบางช่วงเวลาเขาอาจมีสิ่งนั้นเป็นเป้าหมาย

15 ความกังวลนี้มีมากเสียจนกระทั่งว่า พวกเขาพ่อแม่มักจะเลยที่จะสั่งสอนและแก้ไขข้อตัดสินใจของบุตรในเรื่องคุณค่าของสิ่งที่พวกเขาอาจเลือกเป็นเป้าหมาย

แต่ก็มีเป้าหมายหนึ่งที่สามารถถือเอาได้โดยว่าเป็นจริงสำหรับสัตว์ที่มีเหตุผลทั้งหมด (ตราบนานเท่าที่ประโยคคำสั่งสามารถใช้กับพวกเขาได้ นั่นก็คือ ในฐานะสิ่งมีชีวิตที่อยู่ใต้อิทธิพลของแรงขับอื่น) และ ดังนั้นแล้ว จึงเป็นหนึ่งวัตถุประสงค์ซึ่งไม่เพียงแต่พวกเขาอาจจะมีได้ แต่ยังเป็นสิ่งซึ่งเราสามารถถือเอาด้วยความแน่นอนว่าพวกเขามีวัตถุประสงค์นั้นอยู่จริงด้วยความจำเป็นตามธรรมชาติ และนั่นก็คือความสุข ประโยคคำสั่งแบบมีเงื่อนไข ซึ่งนำเสนอความจำเป็นเชิงปฏิบัติของการกระทำ

20 หนึ่ง ว่าเป็นวิถีไปสู่ความสุข เป็นหลักปฏิบัติที่กล่าวอย่างยืนยันตามข้อเท็จจริง เราไม่ได้มุ่งหมายที่จะเสนอว่าการกระทำนั้นจำเป็นสำหรับการบรรลุเป้าหมายที่เพียงแค่นั้นเป็นไปได้และไม่แน่นอน แต่สำหรับเป้าหมายซึ่งเราอาจถือเอาว่าจริงอย่างแน่นอน และอย่างก่อนประสบการณ์ ในมนุษย์ทุกคน เพราะว่ามันอยู่ในสสาริตะแห่งชีวิตของเขา ทักษะในการเลือกวิถี อันนำไปสู่ความผาสุกอย่างสูงสุด

25 ในชีวิตของตนเอง อาจเรียก ในความหมายอย่างแคบที่สุด ว่าเป็นความสุขรอบคอบ⁶ และฉะนั้น

⁶ คำว่า “สุขุมรอบคอบ” ใช้ในสองความหมาย ในความหมายหนึ่งมันเป็นชื่อเรียก “การรอบรู้โลก” ในอีกความหมายหนึ่งมันเป็นชื่อของ “ความสุขุมรอบคอบส่วนตัว” อย่างแรกเป็นทักษะความสามารถของคนที่จะสร้างอิทธิพลเหนือคนอื่นเพื่อใช้พวกเขาสำหรับเป้าประสงค์ของตนเอง อย่างหลังเป็นความฉลาดรอบรู้ที่จะประสานวัตถุประสงค์ทั้งหมดเหล่านี้ เพื่อผลกำไรอันถาวรของตน อย่างหลังคือสิ่งซึ่งให้คุณค่ากับสิ่งอย่างแรก และเมื่อคนสุขุมรอบคอบในความหมายแรก แต่ไม่ใช่ในความหมายหลัง เขาก็อาจควรกล่าวว่าเขาฉลาดหลักแหลม แต่โดยรวมแล้ว ไม่สุขุมรอบคอบ

ประโยคคำสั่งซึ่งอ้างอิงการเลือกวิถีอันนำไปสู่ความสุขของตนเอง อันได้แก่ ข้อปฏิบัติของความสุขุมย่อมจะเป็นประโยคคำสั่งแบบมีเงื่อนไขเสมอ นั่นก็คือ การกระทำไม่ได้ถูกบังคับอย่างเด็ดขาด แต่ในฐานะวิถีทางไปสู่เป้าหมายอีกประการหนึ่ง

5 ในประการสุดท้าย มีประโยคคำสั่งหนึ่งซึ่งบังคับการกระทำบางอย่างตรงๆ โดยปราศจากการมีวัตถุประสงค์อื่นใดมาเป็นเงื่อนไขให้มันบรรลุถึง ประโยคคำสั่งนี้กล่าวอย่างเด็ดขาด ซึ่งสำหรับมันแล้ว สิ่งสำคัญไม่ใช่เนื้อหาของการกระทำ หรือผลลัพธ์ที่มันมุ่งหมาย แต่เป็นแบบแผนของการกระทำ และตัวหลักการซึ่งมีตัวคำสั่งนั่นเองเป็นผลลัพธ์ และสิ่งที่ตั้งงามอย่างแท้จริงในการกระทำ ตั้งอยู่ในคุณภาพแห่งจิตใจ ไม่ว่าผลที่ตามมาจะเป็นเช่นไรก็ตาม ประโยคคำสั่งนี้อาจเรียกได้ว่าประโยคคำสั่งแห่งศีลธรรม

10 ในการตั้งเจตนาอย่างสอดคล้องไปกับหลักการทั้งสามประเภทนี้ ความแตกต่างที่เด่นชัดวางอยู่ในความพิศมัยของพันธะผูกพันของเจตจำนง เพื่อที่จะทำให้มองเห็นความแตกต่างนี้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผมคิดว่าเราอาจเรียกชื่อพวกมันได้อย่างเหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง หากเราจะกล่าวถึงพวกมันไปตามลำดับว่า *ระเบียบปฏิบัติ* แห่งทักษะ หรือ *ข้อเสนอแนะ* แห่งความสุขุมรอบคอบ หรือ *คำบัญชา* (กฎ) แห่งศีลธรรม เพราะ มีแต่กฎเท่านั้นที่มาพร้อมกับแนวคิดถึงความจำเป็นที่ *ไร้เงื่อนไข* และเป็นปรนัย ซึ่งผลก็คือ มีอำนาจบังคับอย่างเป็นสากล และคำบัญชาเป็นกฎซึ่งเราต้องเชื่อฟัง ยอมปฏิบัติตาม แม้จะขัดแย้งกับความรู้สึกทางจิตใจก็ตาม *จริงอยู่ว่าการให้คำแนะนำ* ก็เป็นเรื่องของความจำเป็น แต่มันก็อยู่ภายใต้เงื่อนไขอันที่น้อยที่สุดคือขึ้นอยู่กับว่า คนๆ นี้ หรือ คนๆ นั้น จะตัดสินใจว่า สิ่งนี้หรือสิ่งนั้น เป็นส่วนหนึ่งในความสุขของเขาหรือไม่ ในทางตรงกันข้าม ประโยคคำสั่งอย่างเด็ดขาดไม่ถูกจำกัดด้วยเงื่อนไขใดๆ และด้วยการที่มันเป็นสิ่งจำเป็นอย่างสมบูรณ์ แม้จะในเชิงปฏิบัติ มันก็สมควรต่อการที่จะเรียกว่าคำบัญชา เราอาจพูดถึงประโยคคำสั่งแบบแรกว่าเป็นเรื่องเชิง *เทคนิควิถี* (เป็นศิลปะ) แบบที่สองเป็นเรื่องของผลได้⁷ (ต่อความผาสุก) แบบที่สามเป็นเรื่องของศีลธรรม (เป็นเรื่องของการกระทำที่เสรี และนั่นก็คือ เป็นข้อศีลธรรม)

ปัญหาก็คือ ประโยคคำสั่งทั้งหมดเหล่านี้เป็นไปได้อย่างไร? นี่ไม่ใช่คำถามที่มุ่งค้นหาว่าเราคิดถึงปฏิบัติการ ของการกระทำ ที่บัญชาโดยประโยคคำสั่งได้อย่างไร แต่แค่เพียงที่จะรู้ว่า เราคิดถึง

⁷ ดูเหมือนว่าความหมายที่ถูกต้องของคำว่า *เพื่อผลได้* อาจนิยามอย่างแม่นยำที่สุดด้วยวิธีนี้ เพราะว่า *ข้อกฎหมาย* เรียกได้ว่า “เป็นไปเพื่อผลได้” ถ้าหากมันไม่ได้บัญญัติออกมาตรงๆ จากสิทธิของรัฐ ในฐานะกฎหมายที่จำเป็น แต่บัญญัติออกมาจากเพื่อเพิ่มพูนความผาสุกของส่วนรวม *ประวัติศาสตร์* ได้รับการประพันธ์เพื่อผลได้ เมื่อมันสอนถึง *ความสุขุมรอบคอบ* นั่นคือ เมื่อมันสอนต่อโลกว่าจะดูแลประโยชน์สุขของตนให้ดีขึ้นกว่าเดิม หรืออย่างน้อย ก็ให้ดีกว่ากับยุคก่อนหน้า ได้อย่างไร

พันธะผูกมัดต่อเจตจำนง ซึ่งประโยคคำสั่งแสดงออกได้อย่างไร เราไม่ต้องการคำอธิบายพิเศษ เพื่อที่จะแสดงว่าประโยคคำสั่งของทักษะเป็นไปได้ได้อย่างไร ใครก็ตามที่เจตนาต่อเป้าหมาย ก็ย่อมจะเจตนา (ตราบเท่าที่เหตุผลมีอิทธิพลอย่างเด็ดขาดต่อการกระทำของเขา) ต่อวิธีที่จำเป็นต่อการไปถึงมัน ซึ่งอยู่ในอำนาจของเขา ในฐานะที่ว่าด้วยการตั้งเจตนา นี้ย่อมเป็นประพจน์แบบวิเคราะห์

5 เพราะว่า ในการเจตนาให้วัตถุประสงค์หนึ่งเป็นผลของผม การมีผมเป็นตัวสาเหตุของการกระทำที่สร้างผลนั้น นั่นก็คือ การที่ผมจะใช้เครื่องมือ ย่อมถูกคิดถึงพร้อมอยู่แล้วในการตั้งเจตนา นั้น และ

10 ประโยคคำสั่งย่อมดึงเอาความคิดถึงการกระทำที่จำเป็นต่อเป้าหมายนี้ ออกมาจากความคิดถึงการตั้งเจตนาต่อเป้าหมาย ไม่ต้องสงสัยว่าจะต้องมีการใช้ประโยคแบบสังเคราะห์ในการกำหนดวิธีไปสู่เป้าหมายที่ประสงค์ แต่มันไม่เกี่ยวข้องกับตัวหลักการ อันได้แก่ การตั้งเจตนา เกี่ยวข้องก็แต่วัตถุที่เป็นเป้าหมายและวิธีการที่จะทำให้มันเกิดขึ้นจริง ตัวอย่างเช่น เพื่อที่จะตัดเส้นตรงออกเป็นสองส่วน

เท่าๆ กันอย่างไม่มีผิดพลาด ผมต้องลากส่วนของวงกลมสองวงให้ตัดกัน โดยมีจุดปลายของเส้นเป็นจุดศูนย์กลาง แน่แน่นอนว่าเราคาดคิดเรื่องนี้โดยประโยคแบบแบบสังเคราะห์ แต่เมื่อผมรู้ว่าด้วยวิธีการ

เช่นนี้เท่านั้น ที่ผลที่ต้องการจะเกิดขึ้นได้ ประโยคที่ว่า ถ้าผมเจตนาอย่างเต็มที่ต่อผล ผมก็ย่อมเจตนาต่อการกระทำที่จำเป็นต่อมัน ก็ย่อมเป็นประโยคแบบวิเคราะห์ เพราะว่า การคิดว่าบางสิ่งบางอย่าง เป็น

15 ผลที่ผมสามารถสร้างขึ้นด้วยวิธีบางอย่าง และการคิดถึงตัวผมเองว่ากระทำในวิธีนั้น ย่อมเป็นความคิดที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ถ้าหากว่าการนิยามความคิดเรื่องความสุขเป็นเรื่องง่ายเท่าๆ กัน ประโยคคำสั่งของความสุขุมรอบคอบก็จะตรงกันอย่างไม่ผิดเพี้ยนไปจากประโยคคำสั่งของทักษะ และก็จะกลายเป็นประโยคแบบวิเคราะห์เท่าๆ กัน เพราะในกรณีนี้เราก็อาจพูดแบบเดียวกับในกรณีนั้นว่า “ใครก็ตามที่เจตนา

20 ต่อเป้าหมาย ก็ย่อมจะเจตนา (ตราบเท่าที่เหตุผลมีอิทธิพลอย่างเด็ดขาดต่อการกระทำของเขา) ต่อวิธีที่จำเป็นต่อการบรรลุถึงมัน ซึ่งอยู่ในอำนาจของเขา” แต่โชคไม่ดีที่ความคิดเรื่องความสุขยากที่จะหาความแน่นอน จนแม้ว่า มนุษย์ทุกคนหวังที่จะได้รับความสุข เขาก็ไม่อาจพูดอย่างชัดเจนและคงเส้นคงวา ว่าสิ่งที่เขาหวังและเจตนาจะไปถึงนั้นจริงๆ แล้วคืออะไรกันแน่ เหตุผลก็เพราะว่า ทุกองค์ประกอบในความคิดเรื่องความสุขเป็นเรื่องเชิงประจักษ์ล้วนๆ ก็คือต้องหยิบยืมมาจาก

25 ประสบการณ์ แต่แม้กระนั้น ความคิดเรื่องความสุขยังกลับต้องการแนวความคิดที่รวบยอดเป็นหนึ่งเดียว อันได้แก่ ความผาสุกสูงสุดในสภาวะการณ์ปัจจุบัน และอนาคตทั้งหมด ของฉัน

เป็นไปได้ไม่ได้ที่สัตว์ที่มีญาณทัศนะที่กระจ่างชัดที่สุด และพร้อมกันนั้น ก็มีอำนาจอย่างที่สุด (ที่ก็ยังคงมีสิ่งเหล่านั้นอย่างจำกัดถึงจุดหนึ่ง) ที่จะวางกรอบความคิดให้ตนเองว่าอะไรคือสิ่งที่เขาเจตนาถึงจริงๆ ในเรื่องนี้ เขามีเจตจำนงต่อความร่ำรวยเช่นนั้นหรือ แล้วความกังวล ความอิจฉา และกับดัก

30 หลุมพราง มากเท่าไรที่เขาต้องเผชิญ? หรือว่าเขามีเจตจำนงต่อปัญญาและความรอบรู้ต่อโลก บางที

การมีดวงตาที่แหลมคมยิ่งขึ้นแม้เพียงข้างเดียว ก็อาจเปิดให้เขาเห็นถึงความชั่วร้ายอันน่าสะพรึงกลัว
 ที่ตอนนี้ถูกปิดบังจากเขา และที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ หรือที่จะสร้างความต้องการมากกว่าเดิมให้กับ
 ความปรารถนาของเขา ซึ่งเท่าที่มีอยู่ตอนนี้ก็เป็นภาระมากพออยู่แล้ว หรือว่าเขาปรารถนาชีวิตอันยืน
 ยาว? แล้วใครจะประกันได้ว่ามันจะไม่กลายเป็นความทุกข์อันยาวนาน? หรือแม้เขาจะมีเจตจำนง
 5 เพียงแค่ว่าจะมีสุขภาพดี? บ่อยแค่ไหน ที่เพื่อให้ได้สุขภาพที่สมบูรณ์ คนจะต้องเผชิญความไม่สบาย
 ภาย จากการควบคุมไม่ให้ทำอะไรเกินพอดี? และอะไรอื่นๆ อีกมากมาย สรุปก็คือ เขาไม่สามารถจะ
 หาหลักการอะไรมาตัดสินอย่างแน่นอนได้ว่าอะไรจะทำให้เขามีความสุขจริง เพราะเขาจะตัดสิน
 เช่นนั้นได้ก็ต่อเมื่อเขาเป็นสัพพัญญูรู้แจ้งในทุกสิ่ง

เราจึงไม่สามารถทำตามหลักการที่จำเพาะเจาะจงใดๆ เพื่อให้ตัวเองมีความสุข ยกเว้นก็แต่ทำ
 10 ไปตามคำแนะนำต่างๆ ของประสบการณ์ เช่น สุขบัญญัติ ความมรยัสต์ ความสุภาพอ่อนน้อม ความ
 สงบเสงี่ยมเจียมตัว ฯลฯ ซึ่งประสบการณ์สอนว่า โดยเฉลี่ยแล้ว เกือบทุกข้อความผาสุก ซึ่งก็
 หมายความว่า จริงๆ แล้ว ประโยชน์คำสั่งของความสุ่มรอบคอบ ไม่ใช่คำบัญชาแต่อย่างใด นั่นก็คือ
 มันไม่สามารถเสนอการกระทำว่าเป็นสิ่งจำเป็นต่อการปฏิบัติ และเราควรถือว่ามันเป็นสิ่งที่เหตุผล
 แนะนำ มากกว่าที่จะบัญชา และหมายความว่า ปัญหาของการตัดสินอย่างแน่นอนตายตัว ว่าการ
 15 กระทำอะไรจะสนับสนุนความสุขของสัตว์ที่มีเหตุผล เป็นปัญหาที่ไร้คำตอบ ผลก็คือ เป็นไปไม่ได้ที่
 จะมีประโยคคำสั่งที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ ที่จะบังคับบัญชาเราจริงๆ ให้ทำในสิ่งที่มีความสุข เพราะ
 ความสุขไม่ใช่คุณสมบัติของเหตุผล แต่เป็นคุณสมบัติของจิตนาการ ซึ่งวางอยู่บนฐานของประสบการณ์
 และเราไม่อาจหวังได้เลยว่าประสบการณ์จะบอกให้รู้ถึงการกระทำอันจะพาเราให้บรรลุถึงผลรวบ
 ยอดของการต่อเนื่องของผลลัพธ์ ซึ่งจริงๆ แล้ว รู้จุดจบ อย่างไรก็ตาม ประโยคคำสั่งของความสุ่ม
 20 รอบคอบนี้จะเป็นประพจน์แบบวิเคราะห์ ถ้าเราถือเอาว่าวิถีทางไปสู่ความสุขสามารถที่จะกำหนดได้
 ด้วยความแน่นอน เพราะว่าเราแยกมันออกจากประโยคคำสั่งของทักษะก็ด้วยเหตุผลที่ว่า สำหรับสิ่ง
 หลังแล้ว เป้าหมายอยู่ในสิ่งที่เพียงแค่ว่าเป็นไปได้ ในขณะที่สำหรับสิ่งแรก เป้าหมายเป็นสิ่งที่มิได้อยู่
 เรียบร้อยแล้วตั้งแต่แรก แต่ด้วยการที่ทั้งสองอย่างเพียงแค่ว่า วิถีทางไปสู่สิ่งซึ่งถือเอาว่าเรามีเจตจำนง
 25 ถึงในฐานะเป้าหมาย ประโยคคำสั่งซึ่งบัญชาการตั้งเจตนาในเรื่องของวิถี สำหรับคนผู้ซึ่งเจตนาต่อ
 เป้าหมาย ย่อมเป็นประพจน์แบบวิเคราะห์สำหรับทั้งสองกรณี ฉะนั้น จึงไม่มีอะไรยุ่งยากเช่นกัน ใน
 เรื่องของความเป็นไปได้ของประโยคคำสั่งประเภทนี้

ในอีกทางหนึ่ง ไม่ต้องสงสัยเลยว่า คำถามว่าประโยคคำสั่งของศีลธรรมเป็นไปได้ได้อย่างไร
 เป็นเพียงคำถามเดียว ที่เรียกร้องคำตอบ เพราะว่ามันไม่ได้ตั้งอย่างขึ้นกับเงื่อนไข ไม่ว่าจะประการใด
 และความจำเป็นอย่างเป็นทางการมันเสนอต่อเรา ไม่อาจตั้งอยู่บนการสมมติล่วงหน้าใดๆ เหมือน
 30 อย่างที่เป็นอยู่ในกรณีของประโยคคำสั่งอย่างมีเงื่อนไข เพียงแค่เราต้องไม่ลืมตรงนี้ว่า เราไม่อาจ

ตัดสินด้วยตัวอย่างใดๆ หรือพูดอีกอย่างว่า เราไม่อาจตัดสินในเชิงประจักษ์ ว่ามีประโยชน์นั้นอยู่จริงหรือไม่ แต่ก็ค่อนข้างจะเป็นที่กลัวว่า ประโยคคำสั่งทั้งหลายที่ดูเหมือนว่าจะสั่งอย่างเด็ดขาดนั้น ลึกๆ แล้วอาจเป็นการสั่งอย่างมีเงื่อนไขก็เป็นได้ ตัวอย่างเช่น เมื่อคำสั่งสอนมีว่า “เจ้าจงอย่าให้สัตย์ญาอย่างหลอกลวง” และถือว่าความจำเป็นของการละเว้นนี้ไม่ใช่เพียงแค่คำแนะนำให้หลีกเลี่ยงสิ่งชั่วร้ายอื่น – ที่ทำให้มันหมายความว่า “เจ้าจงอย่าให้สัตย์ญาอย่างหลอกลวง เพราะหากมันเป็นที่ยู้งั้นมาเจ้าก็จะไม่มีใครเชื่อถืออีกต่อไป” – แต่ว่าการกระทำประเภทนี้ต้องถือว่าชั่วร้ายในตัวของมันเอง ที่ทำให้ประโยชน์สั่งห้ามนี้เป็นสิ่งที่เด็ดขาด กระนั้น เราก็ไม่อาจแสดงอย่างแน่นอนด้วยตัวอย่างใดๆ ว่าเจตนาถูกกำหนดเพียงแค่ว่าคุณนั้น อย่างปราศจากแรงผลักดันอื่นใด แม้ว่าจะดูเหมือนจะเป็นเช่นนั้นได้ก็ตาม เพราะเป็นไปได้เสมอว่า ความกลัวต่อการเสื่อมเกียรติ บางทีอาจเป็นความประหวั่นต่อเรื่องร้ายอื่น อาจมีอิทธิพลอย่างลับๆ ต่อเจตจำนง ใครจะสามารถพิสูจน์ด้วยประสบการณ์ ถึงความไม่มีอยู่ของสาเหตุ เมื่อทั้งหมดที่ประสบการณ์สอนเราก็คือว่าเราไม่รับรู้ถึงมัน? แต่ในกรณีเช่นนั้น สิ่งที่เราเรียกว่าคำสั่งแห่งศีลธรรม ซึ่งตัวมันดูประหนึ่งว่าเด็ดขาดไร้เงื่อนไข ในความเป็นจริงแล้ว อาจเป็นเพียงคำสั่งสอนที่มุ่งผลต่อชีวิต ดึงความสนใจของเรามาสู่ประโยชน์สุขของเราเอง และเพียงแค่สอนให้เราระมัดระวังต่อมัน

ดังนั้น เราจึงต้องสืบสาวถึงความเป็นไปได้ของประโยคคำสั่งอย่างเด็ดขาด ด้วยวิธีก่อนประสบการณ์ล้วนๆ เพราะประสบการณ์ไม่ได้ช่วยเหลือเรา ด้วยการแสดงให้เห็นถึงความมีอยู่จริงของมัน ดังนั้น ความเป็นไปได้ของมันจึงควรเป็นความจำเป็นเพียงเพื่อการอธิบายมัน มิใช่เพื่อพิสูจน์ความเป็นจริงของมัน อย่างไรก็ตาม ในระหว่างนี้ สิ่งที่เราเห็นก็คือ มีแต่ประโยคคำสั่งอย่างเด็ดขาดเท่านั้นที่มีความหมายเป็นกฎเชิงปฏิบัติ อย่างอื่นที่เหลืออาจเรียกว่าหลักการของเจตจำนง แต่ไม่ใช่กฎเพราะว่าอะไรก็ตามที่จำเป็นเพียงเพื่อการบรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่ตั้งขึ้นตามอำเภอใจ อาจถือว่าด้วยตัวเองแล้ว เป็นจริงโดยบังเอิญ และเราสามารถเป็นอิสระจากคำสั่งสอนนั้น ในเวลาไหนก็ได้ ถ้าเรายกเลิกวัตถุประสงค์นั้นเสีย ในทางตรงกันข้าม คำบัญชาอย่างไร้เงื่อนไขไม่อนุญาตให้เจตจำนงมีอิสระที่จะเลือกสิ่งตรงกันข้าม ดังนั้น จึงมีแต่มันเท่านั้นที่มาพร้อมกับความจำเป็นที่เราถือว่ากฎต้องมี

ประการที่สอง ในกรณีของประโยคคำสั่งอย่างเด็ดขาด หรือกฎแห่งศีลธรรม การเข้าถึงความเป็นไปได้ของมันเป็นเรื่องที่ยากลำบากอย่างยิ่ง มันเป็นประพจน์เชิงปฏิบัติที่เป็นแบบสังเคราะห์ก่อนประสบการณ์⁸ และจากการที่เป็นการยากมากที่จะเข้าถึงความเป็นไปได้ของประพจน์แบบนี้ ที่ว่าด้วย

⁸ ด้วยการที่ผมไม่สมมติล่วงหน้าถึงเงื่อนไขใดๆ ที่เป็นผลมาจากความต้องการทางจิตใจ ผมเชื่อว่าการกระทำกับเจตนาอย่างก่อนประสบการณ์ ซึ่งเท่ากับ อย่างจำเป็น (แม้จะเพียงในเชิงปรนัยก็ตาม ซึ่งก็คือ ภายใต้ความคิดว่าเหตุผลมีอำนาจควบคุมอย่างสมบูรณ์ เหนือแรงจูงใจอัตนัยทั้งหลาย) นี้จึงเป็นประพจน์เชิงปฏิบัติที่ไม่ได้นิรนัยเจตจำนงของการกระทำหนึ่ง เพียงแค่จากการวิเคราะห์จากอีกเจตจำนงหนึ่งซึ่งถือว่าจริงไว้ก่อนหน้าแล้ว (เพราะว่า

ความจริงของโลก ก็ย่อมเป็นที่คิดกันว่า ประพจน์ที่ว่าด้วยการประพจน์ปฏิบัติก็น่าจะยากลำบากไม่น้อยไปกว่ากัน

ในการแก้ปัญหา เราจะต้องดูก่อนอื่น ว่าเป็นจริงหรือไม่ว่า เพียงแค่จากตัวแนวความคิดของประโยคคำสั่งอย่างเด็ดขาด บางทีเราอาจจะไม่ได้ตัวแบบแผนของมัน ซึ่งครอบคลุมแต่ประพจน์ที่เป็นประโยคคำสั่งอย่างเด็ดขาดเท่านั้น เพราะถึงแม้ว่าเราไปถึงความหมายของคำสั่งอย่างเด็ดขาด เช่นนั้น แต่การจะรู้ถึงความเป็นไปได้ของมันก็ต้องอาศัยการศึกษาที่ยากลำบากเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งเราจะรอไว้เป็นอันดับสุดท้าย

เมื่อผมคิดถึงประโยคคำสั่งอย่างมีเงื่อนไข โดยทั่วไปแล้ว ผมจะไม่รู้ล่วงหน้าว่ามันจะกล่าวอะไร จนกว่าผมจะรู้ถึงสถานการณ์ที่เป็นเงื่อนไข แต่เมื่อผมคิดถึงประโยคคำสั่งอย่างเด็ดขาด ผมรู้ทันทีว่ามันจะกล่าวอะไร เพราะ ด้วยการที่สิ่งที่บรรจุอยู่ในประโยคคำสั่ง ที่นอกเหนือไปจากตัวกฎก็มีอยู่แค่การบังคับว่าหลักคิดพจน์ประจำใจจะต้องสอดคล้องไปกับกฎนี้ ในขณะที่ตัวกฎไม่ได้บรรจุเงื่อนไขที่จำกัดมัน ดังนั้นจึงไม่มีอะไรหลงเหลืออยู่นอกไปจากข้อความทั่วไปว่าหลักคิดพจน์ประจำใจของการกระทำจะต้องสอดคล้องไปกับกฎสากล และมีก็แต่ความสอดคล้องนี้เท่านั้น ที่ประโยคคำสั่งเสนอต่อเราว่าจำเป็น

ดังนั้น จึงมีประโยคคำสั่งอย่างเด็ดขาดอยู่เพียงแค่หนึ่งเดียวเท่านั้น นั่นก็คือ : *จงกระทำแต่เพียงในสิ่งที่สอดคล้องกับหลักคิดพจน์ประจำใจ ที่คุณสามารถเจตนาพร้อมกันนั้น ให้กลายเป็นกฎสากล*

แล้วถ้าประโยคคำสั่งทั้งหมดของหน้าที่สามารถนิรนัยได้จากประโยคคำสั่งหนึ่งเดียวนั้น เช่นเดียวกับจากหลักการของพวกมัน เมื่อนั้นแล้ว ถึงแม้ว่า เราจะยังไม่ได้ตัดสินใจว่าสิ่งที่เรียกว่าหน้าที่ไม่ได้เป็นเพียงความคิดที่ว่างเปล่าจริงหรือไม่ แต่อย่างน้อยเราก็จะสามารถแสดงให้เห็นว่าเราเข้าใจมันอย่างไร และว่าความคิดนี้หมายความว่าอย่างไร

เนื่องจากความเป็นสากลของกฎ ซึ่งผลถูกสร้างอย่างสอดคล้องไปกับมัน เป็นสิ่งที่เรียกว่า *ธรรมชาติ* ในความหมายอย่างกว้างที่สุด (ตามที่เกี่ยวข้องกับแบบแผนของมัน) – นั่นคือ ความมีอยู่ของสรรพสิ่ง อย่างที่มันถูกกำหนดโดยสอดคล้องกับกฎสากล – ประโยคคำสั่งสากลของหน้าที่อาจ

เราไม่ได้มีเจตจำนงที่สมบูรณ์เช่นนั้น) แต่เชื่อมั่นมัน โดยตรงกับแนวคิดที่ว่าด้วยเจตจำนงของสัตว์ที่มีเหตุผล ในฐานะสิ่งที่ไม่ได้อยู่ในมัน

⁹ *หลักคิดพจน์ประจำใจ* เป็นหลักอันดับแรกของกรกระทำ และต้องแยกออกจากกฎเชิงปฏิบัติที่เป็นหลัก *ปรนัย* อย่างแรกบรรจุเกณฑ์ของการปฏิบัติที่กำหนดโดยเหตุผลที่สอดคล้องไปกับสภาพเงื่อนไขของตัวบุคคล (มักจะเป็นความไม่รู้ของเขา หรือความแวมโน้มทางจิตใจของเขา) และมันจึงเป็นหลักการที่บุคคล *ปฏิบัติตาม* แต่กฎเป็นหลักการ *ปรนัย* ที่เป็นจริงกับสัตว์ที่มีเหตุผลทุกชนิด มันจึงเป็นหลักการที่ *เขาควรปฏิบัติตาม* นั่นก็คือ เป็นประโยคคำสั่ง

กล่าวได้ดังนี้คือ จงกระทำในสิ่งซึ่งคุณสามารถตั้งเจตจำนงให้หลักคตินั้นประจำใจของการกระทำของคุณกลายเป็นกฎสากลของธรรมชาติ

5 ในตอนนี้ เราจะยกหน้าที่สักจำนวนหนึ่งมาแจกแจง โดยยึดตามการจำแนกตามปกติ คือจำแนกออกเป็นหน้าที่ต่อตัวเราเอง และหน้าที่ต่อผู้อื่น และแบ่งออกเป็นหน้าที่อย่างสมบูรณ์และอย่างไม่สมบูรณ์¹⁰

1. คนผู้หนึ่งถูกเคราะห์กรรมกระทำจนรู้สึกหมดอาลัยตายอยากในชีวิต แต่ด้วยความเป็นผู้มีเหตุผล เขาก็สามารถถามตนเองว่า จะเป็นการขัดแย้งต่อหน้าที่ที่เขามีต่อตนเองหรือไม่หากเขาจะฆ่าตัวตาย เขากล่าวว่าหลักคตินั้นประจำใจของเขาสำหรับการกระทำนั้น สามารถกลายเป็นกฎสากลของธรรมชาติได้หรือไม่ คตินั้นของเขาก็คือ : “ด้วยความรักในตนเอง ผมถือเป็นหลักการที่จะตัดชีวิตของผมลง เมื่อการมีชีวิตยืนยาวต่อไปน่าจะนำไปสู่ความทุกข์มากกว่าความสุข” แล้วเขาก็ถามง่าย ๆ ว่า หลักการที่ตั้งอยู่บนความรักตนเองนี้ สามารถกลายเป็นกฎสากลของธรรมชาติได้หรือไม่ และแล้วเราก็จะเห็นในทันทีว่า ธรรมชาติซึ่งกฎของมันคือให้ทำลายชีวิตเสียเอง โดยผ่านความรู้สึกอย่างเดียวกันกับที่จุดหมายของมันคือเพื่อการบังคับให้รักษาชีวิตให้ยืนยาว ย่อมเป็นสิ่งที่ขัดแย้งในตนเอง และดังนั้นแล้ว ย่อมไม่สามารถดำรงอยู่ในฐานะธรรมชาติได้ ฉะนั้น ย่อมเป็นไปได้ที่คตินั้นจะตั้งอยู่ในฐานะกฎสากลของธรรมชาติ และดังนั้น จึงขัดแย้งโดยสิ้นเชิง กับหลักการสูงสุดของหน้าที่ทั้งหมด

2. คนอีกผู้หนึ่งพบว่าตัวเองจำเป็นต้องยืมเงินจากผู้อื่น เขารู้ว่าจะไม่สามารถคืนเงินได้ แต่ก็รู้ด้วยว่าไม่มีใครจะให้เขายืมเงิน นอกเสียจากว่าเขาจะยืนยันอย่างแข็งขันว่าจะคืนเงินให้ในเวลาที่กำหนด เขาต้องการที่จะให้สัญญาเช่นว่า แต่เขาก็ยังมี โนธรรมอยู่มากพอที่จะถามตนเองว่า “มันเป็น

20 การละเมิดกฎและไม่สอดคล้องกับหน้าที่ใช่หรือไม่ ที่จะเอาตัวรอดด้วยวิธีเช่นนี้?” แต่สมมติว่าเขาก็ยังตัดสินใจที่จะทำเช่นนั้น คตินั้นของเขาก็ย่อมจะเป็นว่า “เมื่อฉันคิดว่าฉันต้องการเงิน ฉันจะขอยืม และสัญญาว่าจะจ่ายคืน แม้รู้ตัวว่าจะไม่อาจคืนเงินยืมได้” หลักการจากรักตนเอง หรือจากประโยชน์สุขของตนเอง อาจไปด้วยกันได้กับความผาสุกทั้งสิ้นในอนาคตของฉัน แต่คำถามก็คือ “นี่ถูกต้องหรือไม่?” ฉะนั้นจึงเปลี่ยนข้อแนะนำของความรักตนเองเป็นกฎสากล และกล่าวคำถามว่า “จะ

¹⁰ ขอให้สังเกตตรงนี้ว่า ผมสงวนการจำแนกหน้าที่ไว้สำหรับอภิปรัชญาของศีลธรรมที่ผมจะเขียนในอนาคต เพื่อผมจะเสนอเพียงตามความสะดวกของผมเอง (เพื่อที่จะจัดเรียงตัวอย่างของผม) สำหรับส่วนที่เหลือ หน้าที่อย่างสมบูรณ์ตามความเข้าใจของผม ก็คือหน้าที่ที่ไม่ยอมรับให้มีการยกเว้นอย่างที่ไม่เกี่ยวพันต่อความต้องการทางจิตใจ และดังนั้นแล้ว ผมจึงมีหน้าที่อันสมบูรณ์ไม่เพียงแต่จากภายนอกแต่จากภายในด้วย นี่ขัดแย้งกับการใช้คำอย่างที่เราทำกันอยู่ในสำนักศึกษา แต่ผมไม่ขอเสนอหลักการรองรับมันในที่นี่ เพราะสำหรับวัตถุประสงค์ของผมแล้ว การที่มันเป็นที่ยอมรับหรือไม่ยอมรับ ก็ไม่แตกต่างกัน

เป็นอย่างไร ถ้าเกิดว่าคติพจน์ของฉันกลายเป็นกฎสากลขึ้นมา?” แล้วฉันก็รู้ในทันทีว่า มันไม่อาจยึดถือเป็นกฎสากลของธรรมชาติได้เลย นอกเสียแต่จะขัดแย้งกับตนเองอย่างไม่มีทางเป็นอื่น เพราะสมมติว่าเป็นกฎสากลว่า ใครก็ตามแต่ที่คิดว่าตนเองกำลังเดือดร้อน ย่อมสามารถสัญญาอะไรก็ได้ตามที่เขาพอใจ อย่างไม่มีเจตนาที่จะรักษาสัญญา การสัญญานั้นเองย่อมกลายเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ เช่นเดียวกับเป้าหมายที่เขาอาจจะมียู่ในการสัญญานั้น เพราะจะไม่มีใครถือว่าตนเองได้รับคำสัญญาอะไร และมีแต่จะเขี่ยหยันถ้อยคำเช่นนั้นว่าเป็นความเสแสร้งอันเปล่าประโยชน์

3. คนที่สามรับรู้ตนเองว่ามีพรสวรรค์ซึ่งถ้าได้รับการบ่มเพาะ เขาก็อาจกลายเป็นคนที่สามารถสร้างคุณประโยชน์ได้ในหลายๆ อย่าง แต่เขามีชีวิตที่สุขสบายและพอใจที่จะหาความสนุกสนานให้แก่ตน ยิ่งกว่าที่จะเหนื่อยยากทุ่มเทให้กับการพัฒนาศักยภาพในตัว แต่กระนั้น เขาก็ถามตนเองว่าการเพิกเฉยต่อพรสวรรค์ของเขา นอกไปจากการที่มันเข้ากันได้กับใจอยากของเขาที่จะปล่อยตัวตามสบายแล้ว มันยังเป็นคติพจน์ที่เข้ากับสิ่งที่เรียกว่าหน้าที่ด้วยหรือไม่ แล้วเขาก็เห็นว่า จริงอยู่ว่าธรรมชาติสามารถดำรงอยู่ได้เสมอกับกฎสากลเช่นนั้น แม้ว่ามนุษย์ (เหมือนกับชาวเกาะทะเลใต้) จะปล่อยให้พรสวรรค์ในตัวหลับไหล และตัดสินใจที่จะอุทิศชีวิตให้กับความเกียจคร้าน ความบันเทิงใจ และการขยายเผ่าพันธุ์ กล่าวก็คือ ให้กับความสุขสำราญ แต่เป็นไปไม่ได้เลยที่เขาจะตั้งเจตนาให้นี่เป็นกฎสากลของธรรมชาติ หรือให้สัญญาติญาณตามธรรมชาติปลูกฝังมันไว้ในตัวเราเช่นนั้น เพราะในฐานะสัตว์ที่มีเหตุผล เขาจำเป็นต้องเจตนาให้สมรรถภาพทั้งหลายของเขาได้พัฒนา เพราะมันรับใช้เขาและถูกมอบมาให้เขาก็เพื่อวัตถุประสงค์ทุกประการที่เป็นไปได้

4. คนที่สี่ผู้ซึ่งมั่งคั่งร่ำรวย ในขณะที่เขาก็เห็นว่าคนอื่นต้องต่อสู้กับความทุกข์ยากอย่างแสนสาหัส และเขาเองสามารถที่จะช่วยคนพวกนั้นได้ เขากลับคิดว่า “นี่เกี่ยวอะไรกับฉัน?” “ขอให้ทุกคนมีความสุขเท่าที่สวรรค์จะบันดาล หรือเท่าที่เขาจะบันดาลให้ตัวเอง ฉันจะไม่เอาอะไรไปจากเขา และจะไม่อิจฉาเขาด้วย เพียงแต่ฉันไม่ปรารถนาจะร่วมสนับสนุนความผาสุกของเขา หรือช่วยให้เขาพ้นทุกข์!” ไม่ต้องสงสัยว่าถ้าวิถีคิดเช่นนี้เกิดกลายเป็นกฎสากลขึ้นมา เผ่าพันธุ์มนุษย์ก็อาจยังดำรงอยู่ได้ และไม่ต้องสงสัยเลยว่าจะดีกว่าสภาวะซึ่งทุกคนพุดถึงความสงสารและเจตนาดี และเอาใจใส่นำมันไปสู่การปฏิบัติเป็นครั้งเป็นคราว แต่ก็กลับ โทกหกหลอกลวงเมื่อทำได้ ทฤษฎีหรือมีเช่นนั้นก็จะผิดต่อลัทธิต่างๆ ของผู้คน แต่แม้ว่าเป็นไปได้ที่กฎสากลของธรรมชาติจะมีอยู่อย่างสอดคล้องไปกับคติพจน์นั้น แต่เป็นไปไม่ได้ที่จะเจตนาให้หลักการเช่นนั้นเป็นความถูกต้องอย่างเป็นทางการของกฎธรรมชาติ เพราะเจตจำนงซึ่งตัดสินใจเช่นนี้จะขัดแย้งกับตัวเอง บ่อยครั้งเท่าๆ กับจำนวนของสถานการณ์ที่เขาเกิดการความรักความเห็นใจของผู้อื่น ซึ่งเขาได้ทำลายความหวังในความช่วยเหลือที่เขาปรารถนาทั้งหมดลง ด้วยกฎธรรมชาติที่เขาเองเป็นผู้เจตนา

นี่เป็นเพียงจำนวนน้อยของหน้าที่จริงๆ จำนวนมากมาย หรืออย่างน้อยก็เป็นสิ่งที่เราถือว่าเป็นหน้าที่ ซึ่งชัดเจนว่าเกิดตามออกมาจากหลักการหนึ่งเดียวที่เราได้กล่าวถึงข้างบน เราต้องสามารถที่จะเจตนาให้หลักคิดของการกระทำของเราเป็นกฎสากล นี่คือหลักการสูงสุดของการประเมินค่าทางศีลธรรมโดยทั่วไป การกระทำบางอย่างมีลักษณะซึ่งหลักคิดของมัน ไม่อาจแม้แต่จะคิดให้เป็นกฎสากลของธรรมชาติ อย่างปราศจากความขัดแย้ง และยิ่งยากเกินกว่าจะเป็นไปได้ ที่เราจะเจตนาให้มันกลายเป็นกฎสากล ในการกระทำอื่น เราไม่พบความเป็นไปไม่ได้ที่มีอยู่ในตัวมัน แต่มันก็ยังคงเป็นไปได้ที่จะเจตนายกระดับหลักคิดของมันขึ้นสู่ภาวะสากลของกฎของธรรมชาติ เพราะการเจตนาเช่นนั้นจะขัดแย้งกับตัวเอง เป็นการง่ายที่จะเห็นว่าการกระทำพวกแรกละเมิดหน้าที่ที่บังคับอย่างเคร่งครัด หรืออย่างเข้มงวด (ไม่มีการผ่อนปรน) พวกหลังละเมิดหน้าที่ที่เปิดกว้างกว่า (อันทำให้ผู้กระทำควรแก่การสรรเสริญ) ฉะนั้น หน้าที่ที่ทั้งปวง เมื่อพิจารณาถึงธรรมชาติของพันธะผูกมัด (ไม่ใช่วัตถุประสงค์ของการกระทำ) ย่อมได้รับการแสดงให้เห็นอย่างสมบูรณ์ ด้วยตัวอย่างเหล่านี้ ถึงการที่พวกมันขึ้นกับหลักการหนึ่งเดียว

ตอนนี้ ถ้าเราพิจารณาถึงโอกาสที่ตัวเราเองละเมิดต่อหน้าที่ เราก็จะพบว่า ที่จริงเราไม่ได้เจตนาให้หลักคิดของเราเป็นกฎสากล เพราะนั่นเป็นไปได้สำหรับเรา ในทางตรงกลับกัน เราเจตนาให้สิ่งตรงข้ามยังคงเป็นกฎสากล เพียงแต่เราถือเอาเสรีภาพที่จะสร้างข้อยกเว้นเพื่อประโยชน์ของตัวเอง หรือ (เพียงแค่ว่าสำหรับครั้งนี้) เพื่อสนองความต้องการทางจิตใจของเรา ผลก็คือ ถ้าเราพิจารณาทุกกรณีจากมุมมองเดียวกัน คือจากมุมมองของเหตุผล เราก็จะพบความขัดแย้งในเจตนาของเราเอง ซึ่งก็ได้แก่การที่หลักการบางอย่างควรจะมีค่าเป็นอย่างป็นปรนัยในฐานะกฎสากล แต่กระนั้น ในเชิงอรรถนัย ก็ไม่ควรบังคับอย่างเป็นสากล แต่ยอมให้มีข้อยกเว้นได้ อย่างไรก็ตาม ในฐานะที่ ในขณะที่เรายึดถือการกระทำของเราจากมุมมองของเจตนาซึ่งสอดคล้องอย่างสมบูรณ์ต่อเหตุผล แต่แล้ว เรากลับมองการกระทำเดิมจากมุมมองของเจตนาที่ถูกกระทบโดยความโน้มเอียงทางจิตใจ จริงๆ แล้วจึงไม่มีความขัดแย้งอะไร มีก็แต่ความเป็นปฏิกิริยาของความต้องการทางจิตใจต่อบัญญัติคำสั่งสอนของเหตุผล โดยที่ความเป็นสากลของหลักการถูกเปลี่ยนให้เป็นเพียงความทั่วไป เพื่อที่ว่าหลักการเชิงปฏิบัติของเหตุผลและหลักคิดประจำใจจะได้พบกันครึ่งทาง ที่นี้ ถึงแม้ว่าในการวินิจฉัยอย่างเป็นทางการ นี่จะไม่ใช้สิ่งที่ถูกต้องด้วยหลักการ แต่มันก็พิสูจน์ว่า เรารู้จริงๆ ถึงความถูกต้องของประโยคคำสั่งอย่างเด็ดขาด และเรา (ด้วยความเคารพยิ่งต่อมัน) เพียงแค่ขอขอยกเว้นให้ตัวเองสักไม่กี่ครั้ง ซึ่งเรารู้สึกว่าถูกบังคับให้ต้องทำเช่นนั้นและมันไม่ใช่เรื่องสลักสำคัญ

ดังนั้น อย่างน้อยที่สุดที่เราได้แสดงให้เห็นว่า ถ้าหน้าที่เป็นแนวคิดซึ่งต้องถือว่ามีความหมาย และมีอำนาจในการกำหนดความถูกต้องให้กับการกระทำของเรา มันจะสามารถแสดงออกได้ก็แต่ในประโยคคำสั่งอย่างเด็ดขาดเท่านั้น ไม่ใช่ในประโยคที่สั่งอย่างมีเงื่อนไข และเช่นเดียวกัน เราได้แสดง

ให้เห็นอย่างชัดเจนและแน่นอน (ซึ่งนี่เป็นเรื่องสำคัญอย่างที่สุด) ถึงเนื้อหาของประโยคคำสั่งอย่าง
เด็ดขาด สำหรับการประยุกต์ใช้ในเชิงปฏิบัติทุกๆ ครั้ง ซึ่งต้องครอบคลุมหลักการของหน้าที่ทั้งหมด
(ถ้าจะมีสิ่งเช่นนั้นอยู่จริงๆ แล้วไซ้) แต่เราก็ยังไม่ได้ก้าวไปไกลถึงการพิสูจน์ ด้วยวิธีก่อน
ประสบการณ์ ว่ามีประโยคคำสั่งเช่นนั้นอยู่จริงๆ ว่ามีกฎแห่งการปฏิบัติซึ่งด้วยตัวเองมีอำนาจบัญชา
5 อย่างสมบูรณ์และอย่างปราศจากแรงกระตุ้นอื่นใด และว่าการทำตามกฎนี้คือหน้าที่

ในการบรรลุถึงจุดนั้น สิ่งสำคัญที่สุดก็คือ ต้องจำไว้ว่า เราต้องไม่ยอมให้ตัวเองคิดที่จะอนุমান
ความเป็นจริงของหลักการนี้ จากคุณสมบัติพิเศษในธรรมชาติของมนุษย์ เพราะว่า หน้าที่ต้องเป็น
ความจำเป็นอย่างไม่มีเงื่อนไขในเชิงปฏิบัติของการกระทำ และดังนั้น มันต้องเป็นจริงสำหรับสัตว์ที่มี
เหตุผลทั้งหมด (ซึ่งประโยคคำสั่งสามารถใช้ได้กับสิ่งมีชีวิตเช่นนี้เท่านั้น) และด้วยเหตุผลนี้เท่านั้นที่
10 มันจะเป็นกฎสำหรับเจตจำนงทั้งหมดของมนุษย์ด้วยเช่นกัน ในทางตรงกันข้าม อะไรก็ตามที่อนุমান
ออกมาจากคุณลักษณะตามธรรมชาติที่เป็นพิเศษของมนุษย์ – อะไรก็ตามที่อนุমানออกมาจากอารมณ์
ความรู้สึกและความโน้มเอียง และแม้กระทั่ง (ถ้าเป็นไปได้) จากแนวโน้มที่จำเพาะของเหตุผลของ
มนุษย์ ซึ่งไม่จำเป็นต้องจริงสำหรับเจตจำนงของสัตว์ที่มีเหตุผลทั้งหมด – สิ่งเช่นนี้อาจให้หลักคติพจน์
ต่อเรา แต่ไม่ใช่กฎ มันสามารถให้หลักอรรถนัยซึ่งเราอาจกระทำตาม ถ้าเรามีความโน้มเอียงของจิตใจมา
15 ผลักดัน แต่มันไม่อาจให้หลักการปรณัย ซึ่งเราถูกสั่งให้กระทำตาม แม้แต่เมื่ออุปนิสัยและความโน้ม
เอียงในจิตใจของเราทั้งหมดจะขัดแย้งกับมัน ที่จริงแล้ว ความสูงส่งและศักดิ์ศรีจากภายในของคำ
บัญชาในหน้าที่ จะประจักษ์แจ้งให้เห็นมากเพียงใด ก็ขึ้นกับว่ามันมีแรงกระตุ้นทางจิตใจอยู่น้อย
เพียงใดมาสนับสนุน และมากเพียงใดที่มาขัดขวาง แต่ก็ปราศจากความสามารถแม้แต่เล็กน้อยที่จะสร้าง
ความอ่อนแอให้กับพันธะผูกมัดของกฎ หรือที่จะลดทอนความถูกต้องของมัน

ณ ตรงนี้ เราจึงเห็นว่าปรัชญาถูกนำมาวางในจุดที่หมิ่นเหม่ ซึ่งมันจะต้องตั้งหลักให้มัน
ถึงแม้ว่าจะไม่มีอะไรรองรับทั้งจากบนสวรรค์หรือโลกก็ตาม ณ ตรงนี้ ปรัชญาต้องแสดงความ
บริสุทธิ์ของมันว่าเป็นผู้สั่งการสูงสุดของกฎของตนเอง ไม่ใช่กระบอกเสียงของกฎ ซึ่งสำนึกผู้ที่ถูก
ปลุกฝังไว้ หรือใครที่รู้อะไรที่มีธรรมชาติแบบผู้ปกป้อง กระซิบใส่หูมัน ซึ่งของทั้งหมดพวกนั้น – แม้
จะดีกว่าไม่มีอะไรเลย – ไม่มีวันที่จะให้หลักการพื้นฐานที่บงการโดยเหตุผล ซึ่งต้องมีแหล่งกำเนิดที่
25 เป็นก่อนประสบการณ์ล้วนๆ และพร้อมกันนั้น ต้องมีอำนาจในการบังคับบัญชาของมันจากข้อเช่นนี้
คือ ไม่มีการคาดหวังใดๆ ต่อธรรมชาติความโน้มเอียงของจิตใจมนุษย์ หากแต่มีความคาดหวังอย่าง
เต็มเปี่ยม ต่อความทรงอำนาจสูงสุดของกฎ และต่อความเคารพอันควรที่มีต่อมัน หรือหากล้มเหลว ก็
ตัดสินโทษมนุษย์ผู้นั้น ให้ดูถูกและรังเกียจตนเองจากภายใน

ฉะนั้น ทุกอย่างที่เป็นเชิงประจักษ์ ไม่เพียงแต่จะไม่สามารถเข้ามาเสริม ให้กับหลักการของ
ศีลธรรมเท่านั้น แต่มันยังสร้างความเสียหายต่อความบริสุทธิ์ของศีลธรรมอีกด้วย เพราะคุณค่าที่
30

แท้จริงและประเมิน ไม่ได้ของเจตนาที่ตั้งใจอย่างสมบูรณ์ ย่อมเกิดขึ้นได้ ก็เพียงจากการที่หลักการของการกระทำ เป็นอิสระจากอิทธิพลทั้งหมดของฐานที่ไว้ความแน่นอน ซึ่งประสบการณ์ให้ได้ก็แต่ฐานเช่นนั้น เราจำเป็นต้องย้ำเตือนอยู่เสมอให้ระวังถึงความหละหลวมนี้ และจิตใจอันคับแคบ ซึ่งเสาะหาหลักการของมันจากท่ามกลางแรงจูงใจและกฎเกณฑ์เชิงประจักษ์ เพราะ เมื่อเหตุผลของมนุษย์เห็น้อยล้ำ มันก็ย่อมยินดีที่จะพัวพันลงบนหมอนนี้ และในความฝันถึงภาพมายาอันแสนหวาน (ซึ่งมันโอบกอดก่อนเมฆแทนดวงดาว) มันก็แทนที่ศีลธรรมด้วยของปลอม ที่ปะติดปะต่อขึ้นมาจากกิ่งก้านสาขาของพืชพันธุ์ต่าง ๆ นานา ซึ่งใครจะเลือกดูให้เป็นอะไรก็ได้ เพียงแต่จะไม่ดูเหมือนคุณธรรม สำหรับคนผู้ซึ่งครั้งหนึ่ง ได้เคยขลโฉมเธอในรูปลักษณะอันแท้จริง¹¹

คำถามจึงได้แก่ “เป็นกฎจำเป็นสำหรับทุกสัตว์ที่มีเหตุผลหรือไม่ ว่าพวกเขาควรเสมอที่จะตัดสินการกระทำของตน ด้วยคติพจน์ซึ่งตัวเองสามารถเจตนาให้ใช้อย่างเป็นทางการ?” ถ้ามีกฎที่จำเป็นเช่นนั้น มันก็ต้องเชื่อมอยู่แล้ว (อย่างก่อนประสบการณ์เท่านั้น) กับแนวคิดเรื่องเจตนาของสัตว์ที่มีเหตุผลอย่างที่เป็นอยู่ แต่ในการที่จะค้นพบความเชื่อมต่อนี้ เราต้องก้าว แม้จะอย่างไม่เต็มใจนักก็ตาม เข้าสู่อภิปรัชญา เข้าไปสู่อาณาบริเวณหนึ่งของมันซึ่งแยกต่างหากจากปรัชญาอันว่าด้วยความเป็นจริงของโลก นั่นก็คืออภิปรัชญาของศีลธรรม ในปรัชญาแห่งความประพฤติปฏิบัติ ซึ่งสิ่งที่เราต้องยืนยันไม่ใช่เหตุผลของสิ่งที่เกิดขึ้น หากแต่เป็นกฎของสิ่งที่ควรเกิดขึ้น (แม้มันจะไม่เคยเกิดขึ้นจริงเลยก็ตาม) อันได้แก่ กฎปรณัยแห่งการปฏิบัติ ในที่นี้เราไม่จำเป็นที่จะต้องค้นหาถึงเหตุผล ว่าทำไมสิ่งหนึ่งสิ่งใดจึงสร้างความพึงพอใจ หรือความไม่พึงพอใจ หรือว่าความสุขเพียงจากรสสัมผัสต่างไปจากรสนิยมอย่างไร และสิ่งหลังแตกต่างไปจากความพึงพอใจที่เกิดขึ้นจากเหตุผลหรือไม่ ความรู้สึกพึงพอใจ ไม่พึงพอใจ ตั้งอยู่บนอะไร และจากสิ่งนั้น ความปรารถนาและความต้องการทางจิตใจเกิดขึ้นอย่างไร และจากนั้น ด้วยการร่วมทำงานของเหตุผล หลักคติพจน์ประจำใจก็เกิดตามขึ้นมาอีกทีหนึ่งอย่างไร เพราะทั้งหมดนี้เป็นเรื่องของจิตวิทยาเชิงประจักษ์ ซึ่งจะประกอบกันขึ้นเป็นส่วนที่สองของวิทยาศาสตร์ ถ้าเราถือว่าวิทยาศาสตร์คือ*ปรัชญาแห่งธรรมชาติ* ที่วางอยู่บน*กฎเชิงประจักษ์* แต่ตรงนี้สิ่งที่เราสนใจก็คือกฎปรณัยของการปฏิบัติ และความสัมพันธ์ของเจตจำนงกับตัวเอง ในขอบเขตที่มันกำหนดบังคับตัวเองด้วยเหตุผลเพียงอย่างเดียว ซึ่งเป็นกรณีที่ อะไรก็ตามที่อ้างอิงถึงสิ่งเชิงประจักษ์

¹¹ การเห็นคุณธรรมในรูปลักษณะอันแท้จริง ไม่ใช่อะไรมาไกลกว่าการเพ่งพินิจศีลธรรมที่ถูกเปลื้องออกแล้ว จากสิ่งปรุงแต่งทั้งหมดของความรู้สึก และจากสิ่งเดิมแต่งอันแปลกปลอมของรางวัลหรือความรักในตนเอง ซึ่งด้วยการใช้แรงพยายามของเหตุผลแต่เพียงน้อยนิด ใครๆ ก็อาจรับรู้ได้ในทันทีว่าความงามของคุณธรรม จะบังคับสิ่งอื่นทุกประการอันปรากฏประหนึ่งว่ามีเสน่ห์ชวนหลงใหล ขอเพียงแต่เหตุผลของเขาไม่เสื่อมทรามไปเสียหมดจากการหมกมุ่นอยู่ในความคิด

ยอมถูกตัดออกไป เพราะถ้าเหตุผล ด้วยลำพังตัวของมันเอง มีอำนาจกำหนดความประพฤติ (และนี่คือความเป็นไปได้ที่เรากำลังตรวจสอบ) ย่อมแน่นอนว่ามันต้องทำเช่นนั้นอย่างก่อนประสบการณ์

เป็นที่เข้าใจว่าเจตนาคือสมรรถภาพ ที่กำหนดตัวเองให้กระทำการ อย่างสอดคล้องกับความคิดถึงกฎบางอย่าง และสมรรถภาพเช่นนั้นพบได้ก็แต่ในสัตว์ที่มีเหตุผลเท่านั้น ประเด็นก็คือ สิ่งที่เกิดมาใช้เป็นพื้นฐานในการกำหนดตัวเองอย่างเป็นปรนัย ก็คือเป้าหมาย และนี่ ถ้าถูก ก็เป็นสิ่งที่ได้มาด้วยเหตุผลเท่านั้น มันย่อมต้องเป็นจริงกับสัตว์ที่มีเหตุผลทั้งหมด ในอีกด้านหนึ่ง สิ่งที่มีเพียงแค่พื้นฐานความเป็นไปได้ของการกระทำ ที่ผลของมันคือตัวเป้าหมาย ถูกเรียกว่าวิถีทาง พื้นฐานอันเป็นอัตนัยของความปรารถนาคือแรงจูงใจ พื้นฐานอันเป็นปรนัยของเจตนารมณ์คือแรงผลักดัน ฉะนั้น นี่จึงเป็นความแตกต่างระหว่างเป้าหมายที่เป็นอัตนัย ซึ่งวางอยู่บนสิ่งจูงใจ และเป้าหมายที่เป็นปรนัย ซึ่งขึ้นกับแรงผลักดัน ที่เป็นจริงต่อสัตว์ที่มีเหตุผลทั้งหมด หลักแห่งการปฏิบัติ เป็นหลักการเชิงรูปแบบ เมื่อเป้าหมายที่เป็นอัตนัยทั้งหมดถูกถอดออกไป และเป็นหลักการเชิงเนื้อหา เมื่อมันมีสิ่งนี้ และดังนั้น มีสิ่งจูงใจบางอย่าง เป็นพื้นฐาน เป้าหมายทั้งหมด ที่สัตว์ที่มีเหตุผลเสนอต่อตัวเอง ตามความพอใจว่าเป็นผลของการกระทำของเขา (เป้าหมายเชิงเนื้อหา) เป็นเพียงสิ่งสัมพัทธ์ เพราะว่าเป้าหมายเหล่านั้นมีคุณค่า ก็แต่เพียงจากความสัมพันธ์ต่อความปรารถนาที่เป็นเฉพาะตัวของบุคคล ดังนั้นแล้ว ก็ย่อมไม่อาจให้หลักการที่เป็นสากล และที่เป็นจริงอย่างจำเป็น สำหรับทุกสัตว์ที่มีเหตุผลและสำหรับทุกๆ เจตนา นั่นก็คือ ไม่อาจให้กฎแห่งการปฏิบัติ ฉะนั้น สิ่งที่เป็นเป้าหมายสัมพัทธ์เหล่านี้จะให้ได้ก็มีแต่ประโยชน์คำสั่งอย่างมีเงื่อนไขเท่านั้น

แต่สมมติว่ามีบางสิ่งซึ่งความมีอยู่ของมันมีค่าสมบูรณ์ในตัวเอง บางสิ่งซึ่ง ด้วยการเป็นเป้าหมายในตัวเองสามารถเป็นฐานแห่งกฎที่ตายตัว ถ้าเช่นนั้นแล้ว สิ่งนี้ และสิ่งนี้เท่านั้น ที่จะเป็นฐานที่ตั้งแห่งประโยชน์คำสั่งอย่างเด็ดขาดใดๆ ก็ตามที่เป็นไปได้ ซึ่งก็คือ กฎแห่งการปฏิบัติ

ผมขอกล่าวว่า มนุษย์ และกล่าวโดยทั่วไป สัตว์ที่มีเหตุผลทั้งหมด มีอยู่ในฐานะเป้าหมายในตนเอง ไม่ใช่ในฐานะของวิถีทาง ที่จะถูกใช้ไปตามอำเภอใจของเจตจำนงนี้หรือเจตจำนงนั้น หากแต่ว่า ในการกระทำทั้งสิ้น ไม่ว่าจะมุ่งต่อตัวเอง หรือต่อสัตว์ที่มีเหตุผลอื่น เขาจะต้องถูกถือว่าเป็นเป้าหมาย พร้อมไปด้วยเสมอ

วัตถุทั้งหมดที่จิตใจโน้มเอียงไปสู่ มีก็แต่คุณค่าอันมีเงื่อนไข เพราะหากปราศจากความต้องการ มันก็จะปราศจากคุณค่า แต่ความโน้มเอียงของจิตใจ ซึ่งเป็นที่มาของความต้องการ ในตัวของมันเองก็ไม่ได้มีคุณค่าอันสมบูรณ์ ที่จะทำให้เป็นสิ่งที่น่าปรารถนา ในทางตรงกันข้าม กลับต้องเป็นความปรารถนาอย่างเป็นสากลของสัตว์ที่มีเหตุผลทั้งหมด ที่จะเป็นอิสระอย่างสิ้นเชิงจากความโน้มเอียงทางจิตใจ ฉะนั้น คุณค่าของวัตถุใดๆ อันจะบรรลุถึงโดยการกระทำของเรา จึงเป็นสิ่งที่มีความหมายเสมอ

30 สัตว์ซึ่งความมีอยู่ของมันไม่ได้ขึ้นกับเจตจำนงของเรา แต่ขึ้นกับเจตจำนงของธรรมชาติ มีคุณค่าแค่

เพียงในแบบสัมพัทธ์ ในฐานะวิถี และดังนั้นจึงถูกเรียกว่าสิ่งของ ในทางกลับกัน สัตว์ที่มีเหตุผลถูกเรียกว่าบุคคล เพราะวาทกรรมชาติของพวกเขาชี้ชัดว่าพวกเขาเป็นเป้าหมายในตัวเอง คือเป็นบางสิ่งที่จะต้องไม่ถูกใช้เป็นวิถี และด้วยเหตุเช่นนั้น จึงจำกัดอิสรภาพในการกระทำของเรา (และเป็นสิ่งที่เราต้องเคารพ) ดังนั้น สัตว์เหล่านี้จึงไม่ใช่เพียงเป้าหมายที่เป็นอัตนัย ซึ่งความมีอยู่ของมัน มีคุณค่าสำหรับ

5 เรา ในฐานะผลของการกระทำของเรา แต่เป็นเป้าหมายที่เป็นปรนัย คือเป็นสิ่งที่ความมีอยู่ของมัน เป็นเป้าหมายในตนเอง ยิ่งกว่านั้น เป็นเป้าหมายซึ่งไม่มีสิ่งอื่นใดที่จะแทนที่ได้ ที่จะทำให้พวกเขาถูกใช้เพียงแค่วิถี เพราะมิฉะนั้นแล้ว ก็จะไม่มียุติธรรมที่จะมีคุณค่าอย่างสมบูรณ์ แต่หากแม้คุณค่าทั้งหมดเป็นสิ่งที่ขึ้นกับเงื่อนไข และดังนั้น เป็นไปโดยเพียงบังเอิญ ก็ย่อมไม่อาจจะมียุติธรรมปฏิบัติสูงสุดของเหตุผลใดๆ ให้เราพบได้เลย ไม่ว่าจะในที่ไหน

10 ดังนั้น หากจะมีหลักสูงสุดสำหรับการปฏิบัติ หรือประโยคคำสั่งอย่างเด็ดขาด สำหรับเจตจำนงของมนุษย์ มันก็ต้องเป็นหลักการซึ่งเกิดออกมาจากความคิดถึงสิ่งซึ่งจำเป็นต้องเป็นเป้าหมายสำหรับทุกคน เพราะมันเป็นเป้าหมายในตนเอง นั่นก็คือ มันต้องเป็นหลักปรนัยของเจตจำนง และดังนั้น สามารถทำหน้าที่เป็นกฎสากลแห่งการปฏิบัติได้

รากฐานของหลักการนี้ก็คือ สิ่งที่มีเหตุผลมีอยู่ในฐานะเป้าหมายในตนเอง ซึ่งมนุษย์ก็ไม่อาจจะ

15 คิดถึงความมีอยู่ของตนเป็นอย่างอื่นไปจากนี้ได้เลย ดังนั้น เท่าที่ผ่านมา นี่จึงเป็นหลักอัตนัยของการกระทำของมนุษย์ แต่สัตว์ที่มีเหตุผลอื่นทั้งหมดก็ยึดถือความมีอยู่ของตนเองแบบเดียวกัน บนหลักการของเหตุผลเดียวกันกับของผม¹² ดังนั้น พร้อมกันนั้น มันจึงเป็นหลักปรนัยด้วย ซึ่งในฐานะกฎสูงสุดของการปฏิบัติ กฎทั้งหมดของเจตจำนงจะต้องสามารถอนุมานออกมาจากมัน และดังนั้น ประโยคคำสั่งสำหรับการปฏิบัติจะเป็นดังนี้ คือ จงกระทำอย่างที่เป็นการใช้ความเป็นมนุษย์ ไม่ว่าจะในตัวเอง

20 เอง หรือในบุคคลอื่น ในฐานะเป้าหมายเสมอ ไม่ใช่เพียงในฐานะของวิถี ต่อไปเราจะมาดูว่านี่สามารถทำได้จริงหรือไม่

เพื่อที่จะยังคงใช้ตัวอย่างเดิมของเรา

ประการที่หนึ่ง ในเรื่องของแนวความคิดเรื่องหน้าที่ที่จำเป็นต่อตนเอง สำหรับคนผู้ซึ่งกำลังคิดที่จะฆ่าตัวตาย เขาจะถามตัวเองว่าการกระทำนั้น จะสอดคล้องกับความคิดที่ว่ามนุษย์เป็นเป้าหมายใน

25 ตัวเองหรือไม่ ถ้าเขาทำลายตัวเอง เพื่อที่จะหนีจากสถานการณ์อันเจ็บปวด เขาก็จะใช้บุคคลผู้หนึ่งในฐานะเพียงแค่วิถีหรือเครื่องมือ ที่จะรักษาสุขภาพชีวิตอันดีพอควรไว้จนถึงจุดสุดท้าย แต่คนไม่ใช่สิ่งของ กล่าวก็คือ ไม่ใช่สิ่งที่สามารถที่จะถูกใช้เพียงแค่อุบายในฐานะของวิถีสู่บางสิ่ง หากแต่จะต้องถูกถือว่าเป็นเป้าหมายในตัวเองในทุกๆ การกระทำของเขา ดังนั้น ผมไม่อาจโยนความเป็นมนุษย์ในตัวเอง

¹² ณ ที่นี้ผมเสนอประพจน์นี้ในฐานะข้อสมมติล่วงหน้า เหตุผลรองรับจะอยู่ในส่วนสุดท้าย

ผมเองทั้ง ด้วยการหักแข็งหักขา ทำให้พิการ หรือฆ่าทิ้งเสีย (ผมขอขำการอธิบายหลักการนี้ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อกันความเข้าใจผิด เช่น การยอมสูญเสียอวัยวะเพื่อรักษาตัวเอง การเอาตัวเองเข้าเผชิญอันตรายเพื่อรักษาชีวิต ฯลฯ นี่เป็นเรื่องของความถูกต้องทางศีลธรรมอย่างแท้จริง)

5 *ประการที่สอง* ในเรื่องของหน้าที่ที่จำเป็นต่อผู้อื่น หรือที่เป็นพันธะอันเคร่งครัด (หน้าที่ที่คนมีสิทธิบังคับเอาจากผู้อื่น) คนที่กำลังคิดจะให้คำสัญญาหลอกๆ กับผู้อื่น เขาจะเห็นทันทีว่าเขากำลังใช้มนุษย์อีกคนหนึ่งเป็นเพียงแค่วิถี อย่างที่ไม่มีการถือไปพร้อมๆ กันนั้นว่าเขาผู้นั้นเป็นเป้าหมายในตนเอง เพราะว่า คนผู้ซึ่งผมต้องการที่จะใช้ประโยชน์เพื่อเป้าหมายของผม จะไม่มีทางยอมรับต่อวิถีที่
10 ผมกำลังปฏิบัติต่อเขา เพื่อให้ตัวเขาเองจะเป็นเป้าหมายของการกระทำนี้ด้วย เราจะเห็นอย่างชัดเจนกว่านี้ ว่านี่เป็นการละเมิดต่อหลักความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น ถ้าเราใช้ตัวอย่างจากการทำร้ายเสรีภาพและสมบัติของผู้อื่น เพราะจะเห็นได้ชัดว่า คนผู้ซึ่งกระทำผิดต่อสิทธิของมนุษย์ผู้อื่น มีเจตนาเพียงที่จะใช้บุคคลอื่นเป็นวิถีไปสู่เป้าหมายของตนเอง อย่างที่ไม่พิจารณาเลยว่า ในฐานะของสัตว์ที่มีเหตุผล
15 เขาเหล่านั้นควรได้รับการยกขึ้นเป็นเป้าหมายด้วย นั่นคือ เป็นสัตว์ผู้ซึ่งในตัวเองแล้ว ต้องสามารถที่จะเป็นเป้าหมายของตัวการกระทำนั้นด้วย¹³

15 *ประการที่สาม* ในเรื่องของหน้าที่ต่อตนเองประเภทที่ไม่บังคับ (หน้าที่อันควรแก่การสรรเสริญ) การกระทำอย่างที่ไม่ละเมิดต่อความเป็นมนุษย์ ในตัวของเราเอง ในฐานะที่เป็นเป้าหมายในตัวเอง ยังไม่อาจนับว่าเพียงพอ หากแต่เราจะต้องกระทำอย่าง *ประสานไปในทิศทางเดียวกัน* ไปกับความเป็นมนุษย์ของเราด้วย มนุษย์มีความสามารถที่จะสมบูรณ์ยิ่งขึ้นไปอยู่ในตัว ซึ่งเป็นเรื่องของเป้าหมาย ที่ธรรมชาติมุ่งหมายให้กับความเป็นมนุษย์ในตัวเรา ในฐานะบุคคล บางทีการละเลยต่อสิ่งนี้อาจไม่ขัดแย้งกับการ *สงวนรักษาความเป็นมนุษย์ไว้* ในฐานะเป้าหมายในตนเอง แต่ย่อมขัดแย้งกับ
20 *การก้าวไปข้างหน้า* สู่เป้าหมายนี้

ประการที่สี่ ในเรื่องของหน้าที่อันควรแก่การสรรเสริญต่อผู้อื่น เป็นเรื่องธรรมดาที่มนุษย์ทุกคนมีความสุขของตนเองเป็นเป้าหมาย และเป็นจริงว่าความเป็นมนุษย์ก็อาจไม่สูญสลายไป แม้ว่าจะไม่
25 ไม่มีใครยอมเสียสละสิ่งใดเพื่อความสุขของผู้อื่นเลย โดยที่เขาก็ไม่ดึงเอาเอาสิ่งใดออกมาจากมัน โดยตั้งใจเลยด้วยเช่นกัน แต่นั่นสอดคล้องกับการเป็นเป้าหมายในตนเองของมนุษย์ เพียงแค่ในเชิงลบ

¹³ อย่าคิดว่าคำพูดสั้นๆ อย่างเช่น “จงอย่าทำในสิ่งที่คุณไม่อยากจะให้คนอื่นทำกับคุณ” จะสามารถใช้เป็นหลักการหรือกฎเกณฑ์ตรงนี้ได้ เพราะว่ามันเป็นแค่สิ่งที่อนุমানเอาจากข้อความข้างบน และมีข้อจำกัดอยู่หลายอย่าง อาทิเช่น มันไม่สามารถเป็นกฎสากล เพราะไม่ครอบคลุมทั้งหลักหน้าที่ต่อตนเอง และหลักหน้าที่ที่จะต้องมีความกรุณาปราณีต่อผู้อื่น (เพราะคนมากมายยินดีที่จะยอมรับต่อการที่คนอื่นจะไม่ทำอะไรเพื่อเขา ขอเพียงแต่เขาได้รับการยอมรับ ที่ไม่ต้องแสดงความกรุณาปราณีต่อใคร) และทั้ง ไม่ครอบคลุมหน้าที่ ที่เป็นพันธะอันเคร่งครัดต่อกันและกัน เพราะอาจอนุญาตการใช้หลักการนี้ถึงต่อผู้พิพากษาที่ตัดสินลงโทษเขา เป็นต้น

เท่านั้น มิใช่ในเชิงบวก นอกเสียจากว่า ทุกๆ คนจะพยายามสนับสนุนเป้าหมายของคนอื่น อย่างดี ที่สุดที่เขาจะทำได้ เพราะว่า ถ้าความเข้าใจว่าบุคคลอื่นเป็นเป้าหมายในตัวเองจะมีผลต่อผมอย่าง เดิมที่แล้วละก็ เป้าหมายของเขาก็ต้องเป็นเป้าหมายของผมเอง อย่างมากที่สุดที่จะเป็นไปได้ด้วย

หลักการนี้ ที่ว่ามนุษย์และสิ่งมีชีวิตที่มีเหตุผลทั้งหมด เป็นเป้าหมายในตนเอง (ซึ่งเป็นเงื่อนไข
 5 สูงสุดที่จำกัดเสรีภาพในการกระทำของมนุษย์ทุกคน) ไม่ใช่สิ่งที่หยิบยืมมาจากประสบการณ์
 ประการที่หนึ่ง เพราะว่ามันเป็นหลักการสากล ใช้กับสัตว์ที่มีเหตุผลทั้งหมด และประสบการณ์ไม่
 สามารถตัดสินอะไรอย่างตายตัวเกี่ยวกับสัตว์เช่นนั้นได้ ประการที่สอง เพราะว่า ในหลักการนี้ ความ
 เป็นมนุษย์ไม่ได้ถูกเสนอต่อมนุษย์ว่าเป็นเป้าหมาย (อย่างเป็นทางการ) นั่นก็คือ ในฐานะของวัตถุซึ่ง
 มนุษย์สร้างให้เป็นเป้าหมายในความเป็นจริงของตนเอง หากแต่ได้รับการเสนอว่าเป็นเป้าหมายที่เป็น
 10 ปรัชญา ซึ่งไม่ว่าเราจะมีเป้าหมายอะไรก็ตาม ในฐานะกฎ หลักการนี้ต้องเป็นเงื่อนไขสูงสุด ที่จำกัด
 เป้าหมายอันทันทีทุกอย่างของเรา ดังนั้น มันต้องเกิดออกมาจากเหตุผลบริสุทธิ์ กล่าวก็คือ การบัญญัติ
 กฎเชิงปฏิบัติทั้งหมดมีรากฐาน (อย่างสอดคล้องไปกับหลักการที่หนึ่ง) อันเป็นปรัชญาอยู่บนหลักนี้
 และบนรูปแบบอันเป็นสากลของมัน ซึ่งทำให้มันสามารถที่จะเป็นกฎ (อย่างที่อาจเรียกว่ากฎของ
 ธรรมชาติ) อย่างเป็นทางการ ในเชิงอันทันทีแล้ว มันมีรากฐานอยู่บนเป้าหมาย แต่ทว่าเนื้อหาของเป้าหมาย
 15 ทั้งหมด (อย่างสอดคล้องไปกับหลักการที่สอง) ก็คือสัตว์ทั้งหมดที่มีเหตุผล ในฐานะที่มันเป็นเป้าหมาย
 ในตนเอง ฉะนั้น นี่จึงตามมาด้วยหลักการเชิงปฏิบัติของเจตจำนงข้อที่สาม ในฐานะเงื่อนไขสูงสุด
 ของการประสานกลมกลืนของมัน กับเหตุผลเชิงปฏิบัติสากล นั่นก็คือ ความคิดว่า เจตจำนงของสัตว์ที่
 มีเหตุผลทั้งหมดคือเจตจำนงแห่งการบัญญัติกฎอันเป็นสากล

บนหลักการนี้ คติพจน์ประจำใจทั้งหมดย่อมถูกปิดทิ้ง หากว่าไม่สอดคล้องกับการที่เจตจำนง
 20 เป็นผู้บัญญัติกฎอันเป็นสากล ฉะนั้น เจตจำนงมิใช่แค่ยอมอยู่ใต้กฎ แต่เจตจำนงต้องถือว่าตนเองเป็น
 ผู้ออกกฎ และด้วยเหตุผลนี้เท่านั้น จึงยอมอยู่ใต้กฎ (ซึ่งเจตจำนงสามารถถือว่าตัวเองเป็นผู้บัญญัติ)

ในประโยคคำสั่งที่แสดงมาก่อนหน้า – กล่าวคือ ประโยคคำสั่งที่ตั้งอยู่บนแนวคิดเรื่องความ
 สอดคล้องของการกระทำต่อกฎทั่วไป เหมือนอย่างในระบบของธรรมชาติ และที่ตั้งอยู่บนการที่สัตว์ที่
 มีเหตุผลมีความสำคัญสูงสุดในฐานะเป้าหมาย – ประโยคคำสั่งเหล่านี้ ด้วยการที่ถูกลือว่าเด็ดขาด ไม่
 25 ยินยอมให้ผลประโยชน์ใดๆ เข้ามาร่วมเป็นส่วนหนึ่งของอำนาจชี้ขาดของพวกมัน อย่างไรก็ตาม
 ประโยคคำสั่งเหล่านั้นเพียงแต่ถูกถือไปเองว่าเด็ดขาด เพราะเราจำเป็นต้องถือเช่นนั้น หากเราต้องการ
 อธิบายแนวคิดเรื่องหน้าที่ แต่เราไม่สามารถพิสูจน์ ณ ที่ตรงนี้ หรือที่อื่นใดในตอนนี้ ว่ามีประพจน์เชิง
 ปฏิบัติที่บัญญัติอย่างเด็ดขาดอยู่จริงๆ กระนั้น ก็มีสิ่งหนึ่งที่เราสามารถทำได้ นั่นคือ การชี้ว่าตัว
 ประโยคคำสั่งเอง เมื่อมันเป็นการตั้งเจตนาจากหน้าที่ ผลประโยชน์ทั้งหมดล้วนถูกปิดออกจากการ
 30 พิจารณา โดยอำนาจบังคับของถ้อยคำบางคำที่อยู่ในประโยคคำสั่ง ซึ่งเป็นเครื่องหมายอันพิเศษ

จำเพาะ ที่แยกแยะประโยคคำสั่งอย่างเด็ดขาด ออกจากประโยคคำสั่งที่ขึ้นกับเงื่อนไข การชี้เช่นว่านี้
กระทำโดยสูตรที่สามของหลักการ อันได้แก่ ความคิดที่ว่า เจตจำนงของสัตว์ที่มีเหตุผลทั้งหมด เป็น
เจตจำนงแห่งการบัญญัติกฎสากล

5 เพราะว่า เมื่อเราคิดถึงเจตจำนงประเภทนี้ แม้ว่าเจตจำนงที่ยืนอยู่ได้กฎ อาจผูกพันอยู่กับกฎนี้
โดยผ่านผลประโยขน์บางอย่าง แต่กับเจตจำนงซึ่งตนเองคือผู้บัญญัติสูงสุดของกฎ ด้วยฐานะเช่นนั้น
ย่อมเป็นไปได้ที่มันจะขึ้นกับผลประโยขน์บางอย่าง เพราะว่า เจตจำนงที่ขึ้นกับผลประโยขน์ ย่อม
ยังคงต้องการกฎอีกข้อหนึ่ง ที่จะมาจำกัดผลประโยขน์ของความรักในตนเองของมัน ให้อยู่ในเงื่อนไข
ของการมีอำนาจบังคับอย่างเป็นทางการเป็นกฎสากลได้

10 ฉะนั้น หลักการที่ว่า ทุกเจตจำนงของมนุษย์ เป็นเจตจำนงซึ่งบัญญัติกฎสากลผ่านคติพจน์
ประจำใจทั้งหลายของคุณ¹⁴ หากว่ามันถูกต้องด้วยเงื่อนไขอะไรอื่น มันก็จะเหมาะสมอย่างยิ่ง ที่จะ
เป็นประโยคคำสั่งอย่างเด็ดขาด ในแง่ที่จะกล่าวดังนี้ คือ เพราะว่าด้วยความคิดถึงการบัญญัติกฎสากล
มันไม่มีฐานอยู่บนผลประโยขน์ และดังนั้น ในบรรดาประโยคคำสั่งที่เป็นไปได้ทั้งปวง มีแต่มัน
เท่านั้นที่สั่งอย่างไม่มีเงื่อนไข หรือดียิ่งกว่านั้น ด้วยการแปลงประพจน์ ถ้าหากมีประโยคคำสั่งอย่าง
เด็ดขาด (หมายถึงกฎสำหรับเจตจำนงของสัตว์ที่มีเหตุผลทั้งหมด) มันย่อมสามารถบัญชาได้เพียงคำว่า
15 การกระทำทุกอย่างต้องออกมาจากคติพจน์ประจำใจ ของเจตจำนงของบุคคล อย่างที่ถือว่าเป็น
เจตจำนงซึ่งในเวลานั้น เจตนาให้ตัวเองบัญญัติกฎสากล เพราะโดยเงื่อนไขเท่านั้น ที่หลักแห่งการ
ปฏิบัติ และประโยคคำสั่งที่บุคคลเคารพเชื่อฟัง จะไร้ซึ่งเงื่อนไข เนื่องจากมันไม่อาจวางอยู่บน
ผลประโยขน์ใดๆ

20 หากเราย้อนกลับไปดูความพยายามค้นหาหลักการของศีลธรรม ที่เคยมีมาทั้งหมด ไม่มีอะไร
ให้ต้องฉงน ว่าทำไมความพยายามทั้งหมดเหล่านั้นจึงล้มเหลว เป็นที่รับรู้ว่ามีมนุษย์ผูกพันต่อกฎด้วย
หน้าที่ แต่พวกเขากลับไม่ตระหนักเลยว่า กฎที่อยู่เหนือมนุษย์นั้น เป็นกฎที่เขาบัญญัติให้ตนเอง แต่ก็เป็น
เป็นกฎสากล และว่าเขาเพียงแต่ถูกผูกพันให้กระทำอย่างสอดคล้องกับเจตจำนงของเขาเอง แต่ก็เป็น
เจตจำนงซึ่ง ด้วยเป้าหมายของธรรมชาติ บัญญัติกฎที่เป็นสากล เพราะถ้าเราคิดถึงมนุษย์เพียงแต่ว่าอยู่
ได้กฎ (ไม่ว่าจะกฎอะไร) กฎนี้ก็ต่อมามีพร้อมไปกับผลประโยขน์บางอย่าง ไม่ว่าจะด้วยแรงดึงดูดหรือ
25 ด้วยแรงขับยั้ง เพราะมันไม่ได้เป็นกฎที่เกิดออกมาจากเจตจำนงของเขาเอง เพื่อที่จะคล้อยตามต่อกฎ
เจตจำนงของเขาก็กลับต้องถูกควบคุมโดยสิ่งอื่น ให้กระทำในทิศทางบางอย่าง แต่ด้วยผลที่เกิดตามมา
อย่างจำเป็นนี้ ความเหนื่อยยากทั้งหมด ที่ทุ่มเทให้กับการค้นหาหลักการสูงสุดของหน้าที่ จึงสูญเปล่า

¹⁴ ผมขอโทษที่จะไม่ยกตัวอย่างมาเสริมหลักการนี้ เพราะตัวอย่างที่ใช้อธิบายประโยคคำสั่งอย่างเด็ดขาดและสูตร
ของมัน สามารถใช้เพื่อการนี้ได้เท่าๆ กัน

อย่างไร้ทางแก่ เพราะเราไม่เคยบรรลุถึงหน้าที่ บรรลุถึงก็แต่ความจำเป็นของการกระทำจาก
 ผลประโยชน์บางอย่าง นี่อาจจะเป็นผลประโยชน์ของเราเอง หรือของคนอื่น แต่ไม่ว่าอย่างไร
 ประโยชน์คำสั่งก็ต้องขึ้นกับเงื่อนไข และยอมไม่อาจกลายเป็นคำสั่งของศีลธรรมไปได้เลย ดังนั้น ผมจึง
 จะเรียกหลักการนี้ว่าหลักแห่งความเป็นอิสระขึ้นตรงต่อตนเอง (autonomy) ของเจตจำนง เพื่อให้
 5 แตกต่างจากหลักการอื่นๆ ซึ่งผมขอเรียกว่าหลักแห่งการอยู่ใต้อำนาจของสิ่งอื่น (heteronomy)

แนวคิดที่ว่าเจตจำนงของสัตว์ที่มีเหตุผลทั้งหมด เป็นเจตจำนงซึ่งต้องถือว่าตนเองกำลังสร้าง
 ความเป็นกฎสากลให้กับคติพจน์ประจำใจทั้งหลายทั้งสิ้นของตน เพื่อที่จะตัดสินตัวเองและการ
 กระทำของตนจากมุมมองนี้ – แนวคิดนี้พาไปสู่อีกแนวคิดหนึ่ง ซึ่งขึ้นกับมัน และมีค่าอย่างยิ่ง ได้แก่
 แนวคิดเรื่องอำนาจอัครแห่งเป้าหมาย

10 ผมเข้าใจคำว่าอำนาจอัครว่าคือ การที่สัตว์ที่มีเหตุผลต่างๆ อยู่ร่วมกันอย่างเป็นระบบระเบียบโดย
 อาศัยกฎร่วมกัน เนื่องจากกฎตัดสินเป้าหมายไปตามการใช้ได้อย่างเป็นสากลของพวกมัน ฉะนั้น ถ้า
 เราถอดความแตกต่างส่วนบุคคลระหว่างสัตว์ที่มีเหตุผลออกไป รวมทั้งเนื้อหาทั้งหมดของเป้าหมาย
 ส่วนตัวของพวกเขา เราก็จะสามารถคิดถึงเป้าหมายทั้งหมด อย่างที่ประสานรวมกันอย่างเป็นระบบ
 (ซึ่งรวมเอาทั้งสัตว์ที่มีเหตุผลในฐานะเป้าหมายในตัวเอง และทั้งเป้าหมายพิเศษซึ่งแต่ละสัตว์เช่นนั้น
 15 เสนอให้ตนเอง) นั่นก็คือ เราสามารถคิดถึงอำนาจอัครแห่งเป้าหมาย ซึ่งเป็นไปได้ตามหลักการข้างบน

เพราะว่าสัตว์ที่มีเหตุผลทั้งหมดขึ้นอยู่กับกฎ ที่พวกเขาแต่ละคนจะต้องปฏิบัติต่อตนเอง และต่อ
 ผู้อื่นทั้งหมด ไม่ใช่เพียงแต่ในฐานะวิถี แต่ในฐานะเป้าหมายพร้อมไปด้วยเสมอในทุกกรณี จากข้อนี้
 จึงเกิดการเข้าร่วมกันอย่างเป็นระบบ โดยกฎปรนัยที่มีร่วมกัน ซึ่งก็คือ อำนาจอัครที่อาจจะเรียกว่า
 อำนาจอัครแห่งเป้าหมาย เพราะว่าสิ่งที่กฎเหล่านี้ถือว่าเป็นเป้าหมายก็คือความสัมพันธ์ที่สัตว์เหล่านี้มีต่อ
 20 กัน ในฐานะเป้าหมายและวิถี นั่นเอง (แน่นอนว่านี่เป็นภาพเชิงอุดมคติ)

สัตว์ที่มีเหตุผลเป็นสมาชิกของอำนาจอัครแห่งเป้าหมาย เมื่อเขาเองเป็นผู้ออกกฎสากลใน
 อำนาจอัครนั้น แต่ตัวเขาเองก็อยู่ใต้อำนาจของกฎเหล่านี้ เขาเป็นส่วนหนึ่งของอำนาจอัครในฐานะองค์
 อธิปไตย เมื่อ – ในฐานะผู้บัญญัติกฎ – เขามีได้อยู่ใต้เจตจำนงของผู้ใด

สัตว์ที่มีเหตุผลต้องถือตนว่าเป็นผู้บัญญัติกฎในอำนาจอัครแห่งเป้าหมาย ซึ่งมีความเป็นไปได้
 25 ขึ้นมาผ่านเสรีภาพแห่งเจตจำนง ซึ่งเขาเป็นสมาชิก หรือมิฉะนั้นก็เป็นองค์อธิปไตย อย่างไรก็ตาม เขา
 ไม่อาจถือตำแหน่งองค์อธิปไตยเพียงด้วยคติพจน์แห่งเจตจำนงของเขา หากแต่ด้วยการที่เขาเป็นสัตว์ที่
 เป็นอิสระอย่างสมบูรณ์ ผู้ซึ่งปราศจากความต้องการ และมีทรัพยากรให้ใช้ตามเจตจำนงของเขาอย่าง
 ไม่จำกัด

ศีลธรรมจึงเกิดจากการที่การกระทำทั้งมวลถูกอ้างอิงถึงการบัญญัติกฎ ซึ่งมีแต่สิ่งนี้เท่านั้นที่ทำให้
 ให้อาณาจักรแห่งเป้าหมายเป็นไปได้ การบัญญัติกฎนี้ต้องสามารถที่จะมีอยู่ในทุกๆ สัตว์ที่มีเหตุผล
 และต้องสามารถเกิดออกมาจากเจตจำนงของเขา อันทำให้หลักการของเจตจำนงคือ จงไม่กระทำตาม
 คติพจน์ประจำใจใดก็ตาม ซึ่งไม่สามารถที่จะเป็นกฎสากลได้โดยปราศจากความขัดแย้งในตนเอง
 5 และดังนั้น จงกระทำก็ต่อเมื่อ เจตจำนงสามารถยึดถือไปพร้อมกันนั้น ว่ากำลังบัญญัติคติพจน์ของตน
 ให้เป็นกฎสากล แล้วถ้าหากว่าคติพจน์ประจำใจไม่ได้มีธรรมชาติพร้อมอยู่แล้ว ที่จะคล้องจองกัน
 หลักการปรนัยของการที่สัตว์ที่มีเหตุผลเป็นผู้บัญญัติกฎสากล เมื่อนั้นความจำเป็นของการกระทำที่
 สอดคล้องไปกับหลักการนี้ ก็จะถูกรับรู้ว่าเป็นความจำเป็นแห่งการปฏิบัติ ซึ่งก็คือหน้าที่ หน้าที่ไม่ใช่สิ่ง
 ที่บังคับต่อองค์อธิปัตย์ในอาณาจักรแห่งเป้าหมาย แต่บังคับกับสมาชิกทั้งหมดของมัน และบังคับกับ
 10 ทุกๆ สมาชิกในขอบเขตเดียวกัน

ความจำเป็นแห่งการปฏิบัติตามหลักการนี้ อันได้แก่หน้าที่ ไม่ได้วางอยู่บนอารมณ์ ความรู้สึก
 แรงกระตุ้นหรือความต้องการทางจิตใจ แต่วางอยู่บนความสัมพันธ์ที่สัตว์ที่มีเหตุผลมีต่อกันเพียงอย่าง
 เดียว อันเป็นความสัมพันธ์ซึ่งเจตจำนงของสัตว์ที่มีเหตุผล ต้องถูกยึดถือเสมอว่ากำลังทำการบัญญัติกฎ
 เพราะมีฉะนั้น มันก็จะไม่อาจถูกคิดว่าเป็นเป้าหมายในตัวเอง เหตุผลจึงอ้างอิงทุกๆ คติพจน์ของ
 15 เจตจำนง – ตามที่ถือว่ามันกำลังบัญญัติกฎสากล – ไปยังเจตจำนงอื่นทั้งหมด และไปยังทุกการกระทำ
 ที่มุ่งต่อตนเอง และไม่ได้ทำเช่นนั้นเพื่อประโยชน์ต่อแรงจูงใจแห่งการปฏิบัติอื่นใด หรือเพื่อผลได้
 ใดๆ ในอนาคต หากแต่กระทำจากความคิดถึงศักดิ์ศรีของสัตว์ที่มีเหตุผล ผู้ซึ่งไม่ยอมเคารพเชื่อฟังต่อ
 กฎใด นอกไปจากกฎซึ่งตัวเองเป็นผู้บัญญัติ

ในอาณาจักรแห่งเป้าหมาย ทุกสิ่งทุกอย่างมีราคา หรือมิเช่นนั้นก็มีศักดิ์ศรี สิ่งที่มีราคาสามารถ
 20 แทนที่ได้ด้วยสิ่งที่ทำเทียมกัน แต่อะไรที่อยู่เหนือราคาทั้งหมด และไม่ยอมรับให้สิ่งอื่นใดมาเทียบเท่า
 เทียม ก็คือสิ่งที่มีศักดิ์ศรี

อะไรก็ตามที่อ้างอิงถึงความรู้สึกต่างๆ ไป และความต้องการทางจิตใจต่างๆ ของมนุษย์ มีราคา
 ตามท้องตลาด อะไรก็แล้วแต่ที่ไม่ได้มีความต้องการอยู่เบื้องหลัง สอดคล้องกับรสนิยมบางอย่าง ซึ่ง
 ก็คือการสร้างความพึงพอใจให้กับการทำงานอย่างเล่นๆ และปราศจากเป้าหมายของสมรรถภาพทาง
 25 จิตของเรา เป็นสิ่งที่มีราคาทางจิตใจ แต่สำหรับสิ่งซึ่งประกอบขึ้นเป็นเงื่อนไข ซึ่งภายใต้เงื่อนไขนี้
 เท่านั้น ที่บางสิ่งสามารถที่จะเป็นเป้าหมายในตนเอง สิ่งเช่นนี้มิได้มีคุณค่าเพียงอย่างสัมพัทธ์ ซึ่งก็คือ
 มีราคา แต่มีคุณค่าจากภายใน นั่นก็คือศักดิ์ศรี

ประเด็นก็คือ ด้วยเงื่อนไขเดียว คือศีลธรรมเท่านั้น ที่สัตว์ที่มีเหตุผลสามารถที่จะเป็นเป้าหมาย
 ในตนเอง เพราะว่าด้วยเหตุผลนี้เท่านั้น ที่จะใคร่อาจจะเข้าเป็นสมาชิกผู้บัญญัติกฎในอาณาจักรแห่ง
 30 เป้าหมาย ฉะนั้น ศีลธรรม และมนุษย์ – トラบเท่าที่เขาสามารถมีศีลธรรม – คือสิ่งเดียวเท่านั้นที่มี

ศักดิ์ศรี ทักษะและความขยันในการทำงานมีราคาตามท้องตลาด ส่วนชาวไร่ชาวสวน จินตนาการและ
 อารมณ์ขันมีราคาทางจิตใจ แต่ความสัจซื่อต่อคำมั่นสัญญา ความเมตตาปราณีโดยหลักการ (ไม่ใช่
 โดยสัญชาตญาณ) มีคุณค่าจากภายใน ธรรมชาติและสิ่งอันมนุษย์สรรค์สร้างขึ้น ไม่ได้ถือครองสิ่งใด
 ซึ่งอาจแทนที่คุณค่านี้ได้ หากว่ามันเกิดขาดหายไป เพราะคุณค่าของมันไม่ได้อยู่ในผลซึ่งเกิดตามมา
 5 จากมัน ไม่ใช่ในผลได้และประโยชน์ที่มันก่อ แต่ในคุณภาพแห่งจิตใจ นั่นก็คือ ในคติพจน์แห่ง
 เจตจำนง ซึ่งพร้อมจะประกาศตนในการกระทำตามหน้าที่ แม้ว่าการกระทำอาจจะไม่เกิดผลอย่างที่
 ประารถนาเลยก็ตาม การกระทำเหล่านี้ไม่ได้ต้องการการเสนอแนะ จากระสนิยมหรือความอ่อนไหวที่
 เป็นอัตนัยใดๆ อย่างที่จะทำให้พวกมันถูกมองด้วยความชื่นชมหรือด้วยความพึงพอใจในทันทีที่พบ
 เห็น พวกมันไม่ต้องการความโน้มเอียงทางจิตใจหรือความรู้สึกใดๆ ที่มีโดยตรงต่อพวกมัน มัน
 10 แสดงถึงเจตจำนงที่กระทำมันออกมา ในฐานะวัตถุโดยตรงของความเคารพ และไม่ได้ต้องการสิ่งใด
 นอกจากเหตุผล ที่จะกำหนดมันลงต่อเจตจำนง ไม่ใช่ที่จะรวดเร็วเจตจำนงให้ยอมรับมัน ซึ่งในกรณี
 ของหน้าที่แล้ว ย่อมจะเป็นความขัดแย้งทันที ดังนั้น การประเมินนี้ย่อมแสดงว่าคุณค่าของคุณภาพ
 ทางจิตใจเช่นนั้นคือศักดิ์ศรี และวางมันลงบนตำแหน่งอันสูงสุดเหนือราคา ซึ่งไม่ว่าจะมีค่างวดเท่าใด
 ก็ไม่อาจนำไปเปรียบเทียบ หรือแข่งขันกับค่าของมัน อย่างที่ไม่ละเมิดต่อความศักดิ์สิทธิ์ของมัน ได้
 15 เลย

เช่นนั้นแล้ว คุณภาพแห่งจิตใจที่ดงามทางศีลธรรม ใช้เหตุผลอะไรมาสร้างข้ออ้างที่เลิศหรู
 เช่นนั้น? ย่อมไม่อาจเป็นอะไรที่น้อยไปกว่าสิทธิพิเศษที่มันมอบให้กับสัตว์ที่มีเหตุผล ที่จะมีส่วนร่วม
 ในการบัญญัติกฎสากล ซึ่งด้วยการนี้เขาพิสูจน์ถึงความเหมาะสมที่จะเป็นสมาชิกของอาณาจักรแห่ง
 เป้าหมาย อันเป็นสิทธิพิเศษซึ่งเขาถูกโชคชะตาบัญชาให้มี จากธรรมชาติของการเป็นเป้าหมายใน
 20 ตนเองของเขา และด้วยเหตุผลนี้ เขาถูกบัญชาให้เป็นผู้บัญญัติกฎในอาณาจักรแห่งเป้าหมาย โดยเขา
 เป็นอิสระจากกฎทั้งหมดของธรรมชาติ และเชื่อฟังก็แต่กฎซึ่งเขาเองเป็นผู้บัญญัติ ซึ่งด้วยการบัญญัติ
 นั้น คติพจน์ประจำใจของเขาสามารถเป็นส่วนหนึ่งของการบัญญัติกฎสากล (ซึ่งพร้อมกันนั้น เขาก็
 ยอมตนอยู่ใต้อำนาจ) เพราะว่า ไม่มีอะไรมีค่า ยกเว้นก็แต่สิ่งที่ถูกกำหนดให้มี ฉะนั้น ในเมื่อตัวการ
 บัญญัติกฎกำหนดค่าให้กับทุกสิ่ง ด้วยเหตุผลเดียวกันนั่นเอง การบัญญัติกฎเองก็ต้องมีศักดิ์ศรี ซึ่งก็คือ
 25 มีค่าอย่างไร้เงื่อนไขและไม่อาจมีอะไรมาเปรียบเทียบได้ และมีก็แต่คำว่าเคารพเท่านั้นที่เป็นถ้อยคำ
 อันเหมาะสม สำหรับการยกย่องที่สัตว์ที่มีเหตุผลต้องมีต่อมัน *ความเป็นอิสระขึ้นตรงต่อตนเอง* จึงเป็น
 รากฐานของศักดิ์ศรีของมนุษย์และของทุกชีวิตที่มีเหตุผล

วิธีทั้งสามแบบในการนำเสนอหลักการของศีลธรรมที่ยกมาแสดง วางอยู่เบื้องล่างสุดของ
 หลากๆ สูตรของกฎเดียวกัน และแต่ละหลักการก็ประสานอีกสองหลักการไว้ในตัวเอง อย่างไรก็ตาม
 30 หลักการทั้งสามก็มีความแตกต่างกันอยู่ประการหนึ่ง ซึ่งที่จริงแล้วเป็นเรื่องเชิงปฏิบัติ อย่างที่เป็น

อตัณย ยิ่งกว่าที่เป็นปรนัย มีเจตนาที่จะนำมโนคติของเหตุผลให้เข้ามาอยู่ใกล้ชิดกับสามัญสำนึก (โดยผ่านความคล้ายคลึงบางอย่าง) และกับความรู้สึก

คติพจน์ประจำใจทั้งหลายประกอบขึ้นด้วย

5 1. *รูปแบบ* ซึ่งเกิดจากความเป็นสากล และในแง่นี้ สูตรของคำสั่งทางศีลธรรมจะกล่าวเช่นนี้คือ คติพจน์ประจำใจต้องถูกเลือก ประหนึ่งว่าเพื่อที่จะยึดถือพวกมันเป็นกฎสากลของธรรมชาติ

2. *เนื้อหา* นั่นก็คือ เป้าหมาย และในแง่นี้ สูตรของคำสั่งทางศีลธรรมกล่าวว่า สัตว์ที่มีเหตุผลด้วยการที่ธรรมชาติของมันทำให้มันเป็นเป้าหมาย ฉะนั้นจึงเป็นเป้าหมายในตนเอง ในทุกคติพจน์ต้องทำหน้าที่เป็นเงื่อนไขที่จำกัดขอบเขตเป้าหมายทั้งหลาย ที่เป็นเพียงแค่สิ่งสัมพันธ์และขึ้นกับอำเภอใจ

10 3. *การกำหนดอย่างสมบูรณ์* ของคติพจน์ทั้งหลายผ่านสูตรของคำสั่งทางศีลธรรม กล่าวคือ ด้วยการบัญญัติให้มันเป็นกฎสากล คติพจน์ทั้งหมดควรจะประสานกลมกลืนไปกับอาณาจักรแห่งเป้าหมายที่อาจเกิดขึ้น เช่นเดียวกับอาณาจักรของธรรมชาติ¹⁵ มีการก้าวหน้าเกิดขึ้น ณ ตรงนี้ ผ่านประเภทของ*เอกภาพ* ของรูปแบบของเจตจำนง (ความเป็นสากลของมัน) *พหุภาพ*ของเนื้อหา (วัตถุประสงค์ต่างๆ อันได้แก่เป้าหมายต่างๆ) และ*ความรวบยอด*ครอบคลุมทั้งหมดของระบบของสิ่งเหล่านี้ แต่จะ

15 ติกว่า ถ้าเราจะดำเนินการวินิจฉัยคุณค่าทางศีลธรรม ด้วยวิธีที่รัดกุม และเริ่มต้นจากสูตรทั่วไปของประโยคคำสั่งอย่างเด็ดขาด อันได้แก่ *จงกระทำตามคติพจน์ประจำใจที่สามารถสร้างให้เป็นกฎสากล* ใดๆก็ตาม ถ้าเราปรารถนาจะให้หนทางที่จะเข้าถึงกฎศีลธรรม จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง หากเราจะนำการกระทำเดียวกันนั้นไปวางไว้ได้แนวคิดที่แสดงไว้ทั้งสาม ซึ่งก็คือ พามันเข้าใกล้สามัญสำนึกให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

20 ถึงตอนนี้เราสามารถจบ ณ จุดที่เราเริ่มต้น คือที่แนวคิดที่ว่าด้วยเจตจำนงที่ดึงมาอย่างปราศจากเงื่อนไข เจตจำนงที่ไม่อาจจะชั่วร้าย ย่อมเป็นเจตจำนงที่ดึงมาอย่างสมบูรณ์ กล่าวก็คือ คติพจน์ของเจตจำนงนั้น หากสร้างขึ้นเป็นกฎสากล จะไม่อาจขัดแย้งในตนเองได้เลย หลักการนี้จึงเป็นกฎสูงสุดของเจตจำนงเช่นนั้น “จงกระทำตามคติพจน์ประจำใจ ที่เจ้าสามารถเจตนาให้เป็นกฎสากลได้ในเวลาเดียวกันนั้น” นี่เป็นเงื่อนไขเดียวกันที่ภายใต้ได้มัน เจตจำนงจะไม่มีทางขัดแย้งตนเองได้เลย และ

25 ประโยคคำสั่งเช่นนี้จึงเด็ดขาด เนื่องจากอำนาจผูกมัดของเจตจำนงในฐานะกฎสากลสำหรับการ

¹⁵ *อันตวิทยา* (Teleology) ถือว่าธรรมชาติเป็นอาณาจักรแห่งเป้าหมาย *ศีลธรรม*ถือว่าอาณาจักรของเป้าหมายที่เป็นไปได้ เป็นอาณาจักรของธรรมชาติ ในกรณีแรก อาณาจักรแห่งเป้าหมายเป็นมโนคติทางทฤษฎี ตั้งขึ้นเพื่ออธิบายอะไรที่เป็นจริง ในกรณีหลัง มันเป็นมโนคติเชิงปฏิบัติ ตั้งขึ้นเพื่อทำให้เกิดขึ้น ในสิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้น แต่สามารถทำให้เป็นจริงด้วยความประพฤติกของเรา นั่นก็คือ เมื่อมันคล้อยตามต่อมโนคตินี้

กระทำที่เป็นไปได้ เป็นสิ่งที่เทียบได้กับ ความเชื่อมโยงอย่างเป็นสากล ของความมีอยู่ของสรรพสิ่ง ในความสอดคล้องกับกฎสากล ซึ่งเป็นคุณลักษณะอันเป็นแบบแผนทั่วไปของธรรมชาติ จึงสามารถ กล่าวได้ว่า ประโยคคำสั่งอย่างเด็ดขาดคือ จงกระทำตามคติพจน์ประจำใจ ซึ่งสามารถมีเป้าหมายเป็น การที่ตัวของมันเองเป็นกฎสากลของธรรมชาติ เท่านั้น ด้วยวิธีนี้ เราจึงได้สูตรของเจตจำนงที่ดิงาม 5 อย่างสมบูรณ์

สิ่งที่มีเหตุผลแตกต่างจากสิ่งอื่นๆ ที่เหลือในธรรมชาติก็ตรงที่ มันวางเป้าหมายหนึ่งให้กับ ตนเอง เป้าหมายนี้ย่อมจะเป็นเรื่องสำคัญสำหรับทุกๆ เจตจำนงที่ดิงาม แต่เนื่องจากว่า ในการคิดถึง เจตจำนงที่ดีพร้อมในตนเอง ที่ไม่ได้ถูกจำกัดด้วยเงื่อนไขใดๆ (ในการบรรลุถึงเป้าหมายอะไรสัก 10 อย่าง) เราต้องตัดการคิดถึงเป้าหมายทุกอย่างที่จะเกิดขึ้น ในฐานะผล (เพราะว่านี่จะทำให้ทุกๆ เจตจำนงดีเพียงอย่างสัมพัทธ์) เป้าหมายจะต้องถูกถือ ณ ตรงนี้ว่า ไม่ใช่เป้าหมายที่มุ่งจะบรรลุถึง แต่ ในฐานะเป้าหมายที่มีความมีอยู่อย่างเป็นอิสระ และดังนั้น จึงถูกคิดถึงแค่ในเชิงปฏิเสธ หมายความว่า เป็นอะไรที่เราจะต้องไม่ละเมิด และในทุกๆ การตั้งเจตนา ต้องถูกให้ค่าไม่ใช่เพียงแค่ว่าในฐานะวิถี แต่ 15 ในฐานะเป้าหมาย พร้อมกันไปด้วยเสมอ

เป้าหมายนี้ไม่อาจจะเป็นอะไรได้นอกจากตัวบุคคล ผู้เป็นเจ้าของเป้าหมายทั้งหมดที่เป็นไปได้ 20 นั้นเอง เพราะตัวบุคคลนี้ย่อมเป็นเจ้าของเจตจำนงที่ดิงามอย่างสมบูรณ์ที่เป็นไปได้ด้วยเช่นกัน เพราะ เจตจำนงเช่นนั้นย่อมไม่อาจอยู่ภายใต้อำนาจของวัตถุอื่นใด อย่างที่จะไม่เกิดการขัดแย้ง ได้เลย หลักการที่ว่า “จงกระทำอย่างที่กำลังถึงสัจที่มีเหตุผลทั้งหมด (ทั้งตัวคุณเองและผู้อื่น) ว่าในคติพจน์ ประจำใจของคุณ สัจเช่นนั้นจะได้รับการยึดถือเสมอว่าเป็นเป้าหมายในตัวเอง” โดยสารัตถะแล้ว ย่อม เป็นสิ่งเดียวกับหลักการที่ว่า “จงกระทำตามคติพจน์ประจำใจซึ่งมีความเป็นสากลใช้ได้กับทุกสัจที่มี 25 เหตุผล” เพราะการพูดว่า ในการใช้วิถีเพื่อไปสู่เป้าหมายทุกประการ ฉันควรกำหนดคติพจน์ประจำใจ ของฉัน ให้ใช้ได้อย่างเป็นสากลสำหรับทุกๆ คน ย่อมมีค่าเท่ากับการพูดว่า ตัวบุคคลผู้เป็นเจ้าของ เป้าหมายทั้งหมด ซึ่งก็คือ ตัวสัจที่มีเหตุผลนั่นเอง ต้องถูกถือเป็นฐานของทุกๆ คติพจน์ของการกระทำ ก็คือต้องไม่ถูกใช้เพียงแค่ว่าเป็นวิถี แต่ต้องถูกถือเป็นข้อจำกัดสูงสุดของการใช้วิถีทั้งหมด นั่นคือ ในทุก 30 กรณี ต้องถูกถือว่าเป็นเป้าหมาย พร้อมกันไปด้วยเสมอ

ดังนั้น ย่อมไม่อาจโต้แย้งได้ว่า ไม่ว่าสัจที่มีเหตุผลจะยอมตนอยู่ใต้กฎใดๆ ก็ตาม เขาในฐานะ 35 ของเป้าหมายในตนเอง ต้องสามารถถือว่าตัวเขาเอง เป็นผู้บัญญัติกฎเดียวกันนั้น อย่างเป็นสากล เพราะว่า ด้วยการที่คติพจน์ของเขาเป็นสิ่งอันสมควรต่อการบัญญัติให้เป็นกฎสากลนี้เอง ที่แยกแยะ เขาออกมาในฐานะเป้าหมายในตนเอง และนี่หมายความว่าศักดิ์ศรี (เอกสิทธิ์) ที่เขามีเหนือสิ่งอันเป็น เพียงวัตถุกายภาพ เป็นสิ่งที่เขาได้มาพร้อมกับข้อบังคับว่า เขาต้องพิจารณาคติพจน์ของเขา จาก มุมมองที่ถือว่าตัวเขาเอง และสัจที่มีเหตุผลอื่นทั้งหมด เป็นสัจซึ่งบัญญัติกฎ (ด้วยเหตุนี้จึงเป็นสัจที่ถูก

เรียกว่าบุคคล) ในกรณี โลกแห่งสัตที่มีเหตุผล (*โลกอันเข้าใจได้ด้วยปัญญา*) ในฐานะของอาณาจักรแห่งเป้าหมาย จึงเป็นไปได้ ผ่านการบัญญัติกฎให้ตนเอง ของบุคคลที่เป็นสมาชิกทุกผู้ทุกนาม ดังนั้นในทุกๆ การกระทำ สัตที่มีเหตุผลต้องถือประหนึ่งว่า ด้วยคติพจน์ของเขา เขาเป็นหนึ่งในสมาชิกผู้บัญญัติกฎในอาณาจักรแห่งเป้าหมายอันเป็นสากล

5   หลักการในเชิงแบบแผนของคติพจน์เหล่านี้ก็คือ “จงกระทำสิ่งต่างๆ ด้วยการยึดถือว่าหลักคติพจน์ของคุณจะถูกใช้เป็นกฎสากล (สำหรับสัตที่มีเหตุผลทุกคน)” ฉะนั้น อาณาจักรแห่งเป้าหมายจึงเกิดขึ้นได้ เพียงบนความคล่องจองกับอาณาจักรของธรรมชาติ โดยที่อย่างแรกเกิดขึ้นได้ก็แต่โดยอาศัยคติพจน์ประจำใจ อันได้แก่กฎที่กำหนดให้แก่ตนเอง อย่างหลัง เพียงโดยอาศัยกฎของความเป็นสาเหตุและผล กระทำภายใต้อำนาจบังคับจากภายนอก แต่กระนั้น แม้ระบบของธรรมชาติจะถูกมอง
10   ว่าเป็นจักรกล มันก็ยังคงได้ชื่อว่า “อาณาจักรแห่งธรรมชาติ” ด้วยเหตุที่ และตราบเท่าที่ มันอ้างอิงถึง สัตที่มีเหตุผลว่าเป็นเป้าหมายของมัน อาณาจักรแห่งเป้าหมายเช่นนั้น ย่อมจะกลายเป็นจริงขึ้นมาได้ ก็โดยผ่านคติพจน์ ซึ่งกฎของพวกมันเป็นสิ่งซึ่งประโยชน์คำสั่งอย่างเด็ดขาด บัญชาลงไปยังสัตที่มีเหตุผลทุกคน *ถ้าหากว่าคติพจน์เหล่านี้ถูกยึดถืออย่างเป็นสากล*

                  จริงอยู่ว่า แม้สัตที่มีเหตุผลผู้หนึ่งจะเอาใจใส่ยึดมั่นต่อคติพจน์นี้ แต่ด้วยเหตุผลเช่นนั้น เขาก็ไม่
15   อาจวางใจว่าสัตที่มีเหตุผลอื่นทั้งหลายจะเชื่อสัตย์ต่อคติพจน์เดียวกัน และเขาเองก็ไม่อาจวางใจได้ว่า อาณาจักรของธรรมชาติ รวมทั้งความเป็นระเบียบประเพณีของมัน จะประสานกลมกลืนไปกับเขาในฐานะสมาชิกผู้ทรงเกียรติ อย่างที่จะบันดาลให้เกิดเป็นอาณาจักรแห่งเป้าหมาย ซึ่งเขาเป็นผู้ร่วมสร้าง
                  นั่นก็คือ เขาไม่อาจวางใจว่าอาณาจักรแห่งเป้าหมายนั้นจะสนับสนุนความหวังต่อความสุขของเขา แต่
                  กระนั้น กฎที่ว่า “จงกระทำตามคติพจน์ของสมาชิกผู้หนึ่ง ผู้ซึ่งกำลังบัญญัติคติพจน์นั้น ให้เป็นกฎ
20   สากล ในอาณาจักรของเป้าหมาย อาณาจักรหนึ่ง ที่เพียงแค่นี้เป็นไปได้” ก็ยังคงมีอำนาจอย่างเต็มเปี่ยม
                  ตราบเท่าที่กฎนี้สั่งลงไปอย่างเด็ดขาด และในนี่เอง ที่เกิดเป็นปริศนาที่ว่า ถ้าพึงเพียงศักดิ์ศรีของ
                  ความเป็นมนุษย์ในฐานะสัตว์ที่มีเหตุผล อย่างที่ปราศจากเป้าหมายอื่นใด หรือความมุ่งหวังต่อผลได้ที่
                  จะตามมา หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ ความเคารพต่อความคิดๆ หนึ่งเพียงอย่างเดียว กลับยังสามารถ
                  ใช้เป็นคำสั่งสอนที่ไม่อาจแปรผันต่อเจตจำนง และในข้อที่ว่า ในความเป็นอิสระของคติพจน์ประจำ
25   ใจจากสิ่งจูงใจทั้งมวลนี้เอง ที่เป็นที่ตั้งแห่งความสูงส่งของมัน และของความมีคุณค่าของบุคคลผู้อยู่
                  ได้อำนาจของเหตุผลทั้งมวล ที่จะเป็สมาชิกผู้บัญญัติกฎในอาณาจักรแห่งเป้าหมาย เพราะมีเช่นนั้น
                  แล้ว เขาก็จะถูกถือเพียงแค่ว่าอยู่ได้อำนาจของกฎแบบกายภาพ ของความต้องการของตนเอง และ
                  หากแม้เราจะคิดไปว่า อาณาจักรแห่งธรรมชาติและอาณาจักรแห่งเป้าหมายประสานเข้าด้วยกัน
                  ภายใต้อำนาจปกครองหนึ่งเดียว อย่างที่ทำให้อาณาจักรแห่งเป้าหมายมิได้เป็นแค่เพียงสิ่งในความคิด
30   แต่มีอยู่ในฐานะของความเป็นจริง ถ้าเช่นนั้นแล้ว ก็ไม่ต้องสงสัยเลยว่ามันจะได้รับแรงจูงใจมากยิ่งขึ้น

ตนเองจึงเป็นดังนี้ “จงเลือกแต่เพียงเมื่อคติพจน์ของการเลือกของคุณ จะมีฐานะเป็นกฏสากล ใน
เจตนารมณ์เดียวกันนั้น”

เราไม่สามารถอาศัยเพียงแค่การวิเคราะห์แนวคิดที่ปรากฏอยู่ในหลักปฏิบัตินี้ มาพิสูจน์ว่ามัน
เป็นประโยคคำสั่ง (หมายความว่า เจตจำนงของสัตว์ที่มีเหตุผลทุกคน ถูกบังคับให้ยึดหลักการนี้เป็น
เงื่อนไขอย่างไม่อาจบิดพลิ้ว) เหตุเพราะว่า มันเป็นข้อความแบบสังเคราะห์ เราต้องก้าวข้ามความ
เข้าใจต่อวัตถุ ไปสู่การวิพากษ์ตรวจสอบตัวผู้รู้วัตถุ ซึ่งก็คือตัวเหตุผลเชิงปฏิบัติบริสุทธิ์ เพราะ
ข้อความสังเคราะห์ซึ่งบัญญัติอย่างเด็ดขาดตายตัวนี้ ต้องเป็นสิ่งที่สามารถรู้ได้ด้วยวิธีก่อน
ประสบการณ์ล้วนๆ อย่างไรก็ตาม เรื่องนี้อยู่นอกขอบเขตของเนื้อหาส่วนนี้ แต่ข้อที่ว่าหลักแห่ง
ความมีอำนาจเหนือตนเองข้างต้น เป็นหลักหนึ่งเดียวเท่านั้นของศีลธรรมทั้งหลาย เป็นสิ่งที่
สามารถแสดงให้ประจักษ์ได้ เพียงโดยการวิเคราะห์แนวคิดเรื่องศีลธรรม เพราะด้วยการวิเคราะห์นี้
เราจะพบว่า หลักการของศีลธรรมต้องเป็นประโยคคำสั่งอย่างเด็ดขาด และสิ่งที่ศีลธรรมเรียกร้อง ไม่
อาจเป็นอะไรอื่น ที่นอกเหนือไปกว่าการมีอำนาจเหนือตนเองนี้

การที่เจตจำนงตกอยู่ใต้อำนาจของสิ่งอื่น

คือที่มาของหลักการจอมปลอมทั้งหลายของศีลธรรม

หากว่าเจตจำนงแสวงหากฎที่จะมากำหนดบังคับมันในที่อื่น ที่นอกเหนือไปจากในความ
เหมาะสมที่คติพจน์ของมันจะถูกบัญญัติขึ้นเป็นกฏสากล – ถ้าเจตจำนงมองออกไปนอกตัวเอง และ
หาแสวงหาในคุณสมบัติของวัตถุที่เป็นเป้าหมายของมัน – การตกอยู่ใต้อำนาจของสิ่งอื่นก็จะเกิด
ตามมาเสมอ ในกรณีเช่นนั้น เจตจำนงไม่ได้มอบกฎให้กับตนเอง แต่วัตถุที่เป็นเป้าหมายของ
เจตจำนงต่างหาก ที่ให้กฎต่อเจตจำนง ซึ่งก็ยอมเป็นไปตามความสัมพันธ์ที่วัตถุนั้นมีต่อเจตจำนง
ความสัมพันธ์นี้ ไม่ว่าจะตั้งอยู่บนความรู้สึกชอบไม่ชอบของจิตใจ หรือบนความคิดเรื่องเหตุผล จะ
ยอมรับก็แต่เพียงประโยคคำสั่งแบบมีเงื่อนไขเท่านั้น “มันควรจะทำบางสิ่งเพราะมันหวังในบางสิ่ง”
ในทางกลับกัน ประโยคคำสั่งอย่างเด็ดขาดของศีลธรรมกล่าวว่า “มันควรจะทำเช่นนั้น แม้มันจะ
ไม่ได้หวังในสิ่งใดเลย” ตัวอย่างที่เช่น อย่างแรกกล่าวว่า “ฉันไม่ควรจะโกหก ถ้าฉันต้องการรักษา
ชื่อเสียงเอาไว้” อย่างหลังกล่าวว่า “ฉันไม่ควรจะโกหก แม้ฉันจะไม่เสียชื่อเสียงเลยแม้แต่น้อยก็ตาม”

ดังนั้น อย่างหลังจึงต้องตัดขาดจากวัตถุที่เป็นเป้าหมายทั้งหมด อย่างที่ไม่อนุญาตให้วัตถุ
เช่นนั้นเข้ามามีอิทธิพลใดๆ ทั้งสิ้นต่อเจตจำนง เพื่อที่ไม่เพียงแต่ว่าเหตุผลเชิงปฏิบัติ (เจตจำนง) จะไม่
เข้าไปจัดการกับผลประโยชน์ที่มีได้เป็นของมัน แต่จะแสดงตรงๆ ถึงอำนาจการบังคับบัญชาในการ
บัญญัติกฏสูงสุดของมันเอง ตัวอย่างเช่น ฉันควรพยายามสนับสนุนความสุขของผู้อื่น ไม่ใช่เพราะว่า

ความสุขของผู้อื่นจะมีผลต่อความสุขของตนเอง (ไม่ว่าจะโดยความรู้สึกโดยตรง หรือโดยความยินดีใดๆ ที่ได้รับมาโดยอ้อมผ่านเหตุผล) แต่เพียงเพราะว่าคติพจน์ประจำใจที่ตัดข้อนี้ออกไป จะไม่สามารถถูกยึดถือเป็นกฎสากล ในเจตนารมณ์เดียวกันนั้น ได้เลย

5

การจำแนกหลักการทั้งหมดของศีลธรรม

อันได้มาจากการถือให้การอยู่ได้อาศัยของสิ่งอื่น

เป็นแนวคิดพื้นฐาน

การใช้เหตุผลของมนุษย์อย่างบริสุทธิ์ในที่นี้ ก็เป็นเช่นเดียวกับในที่อื่นๆ คือหากไม่ถูกตรวจสอบเชิงวิพากษ์ ก็จะเดินสะเปะสะปะไปในทุกทิศทุกทาง จนกว่าจะพบทางหนึ่งเดียวที่ถูกต้อง

10

หลักการทั้งหมดที่ได้มาจากมุมมองนี้ เป็นเรื่องเชิงประจักษ์ หรือไม่ก็เป็นเรื่องของเหตุผล อย่างใดอย่างหนึ่ง หลักการอย่างแรก ด้วยการที่ได้มาจากหลักแห่งความสุข ถูกสร้างขึ้นมาจากความรู้สึกทางกายภาพ หรือความรู้สึกทางศีลธรรม หลักการอย่างหลัง ด้วยการที่ได้มาจากหลักแห่งความสมบูรณ์แบบ ถูกสร้างขึ้นมาจากแนวคิดที่ได้มาจากเหตุผล ของความสมบูรณ์แบบ ในฐานะผลที่เป็นไปได้ของเจตจำนงของเรา หรือมีเช่นนั้น ก็บนแนวคิดถึงความสมบูรณ์แบบ ที่มีอยู่จริงอย่างเป็นอิสระจากเรา (เจตจำนงของพระเจ้า) ในฐานะสาเหตุที่กำหนดเจตจำนงของเรา

15

หลักการเชิงประจักษ์ เป็นสิ่งที่ไม่อาจที่จะใช้เป็นรากฐานของกฎศีลธรรมได้เลย เพราะความเป็นสากลซึ่งหลักการพวกนี้ควรจะมี สำหรับสัตว์ที่มีเหตุผลทั้งหมดอย่างปราศจากการแยกแยะ – ความจำเป็นอย่างไม่มีเงื่อนไขของการปฏิบัติ ที่กำหนดลงบนพวกเขา – จะกลายเป็นความว่างเปล่า เมื่อฐานของหลักการพวกนี้ถูกดึงออกไป จากองค์ประกอบอันพิเศษของธรรมชาติของมนุษย์ หรือจากสภาวะการณ์ความบังเอิญทั้งหลายซึ่งเกิดกับธรรมชาติเช่นนั้นของมนุษย์ อย่างไรก็ตาม หลักความสุขของตนเองเป็นสิ่งที่ไม่อาจยอมรับได้เลย ไม่ใช่เพียงเพราะว่ามันเท็จ และประสบการณ์เองก็สวนทางกับข้ออ้างที่ว่า ความประพฤติดีจะได้สัดส่วนกับความผาสุกเสมอ ทั้งไม่ใช่เพราะว่าหลักแห่งความสุขไม่ได้ร่วมสนับสนุนต่อความมั่นคงของศีลธรรมไม่ว่าจะในทางใด – เพราะการทำให้คนเป็นสุข เป็นคนละเรื่องโดยสิ้นเชิง กับการทำให้เขาเป็นคนดี หรือการทำให้คนมีความสุขมรอบคอบ ระแวดระวัง

20

25

ต่อประโยชน์สุขของตนเอง เป็นคนละเรื่องกับการสร้างเขาให้เป็นผู้มีคุณธรรม – แต่หลักแห่งความสุขของตนเองเป็นสิ่งที่ไม่อาจยอมรับได้ เพราะว่า มันวางศีลธรรมไว้บนฐานของสิ่งงูใจที่บ่อนทำลายความบริสุทธิ์สะอาดทั้งหมดของศีลธรรม เพราะคนที่เสนอหลักเช่นนั้น วางแรงขับของ

ศีลธรรมได้เลยก็ตาม) ผมก็จะเลือกอย่างหลัง เพราะอย่างน้อยแนวคิดนั้นก็ถอนการวินิจฉัยปัญหาจากเรื่องของความรู้สึก และนำมาสู่ศาลแห่งเหตุผลบริสุทธิ์ แม่นว่าแนวคิดนั้นจะไม่ตัดสินสิ่งใด แต่ ณ ที่นั้น มันก็ยังคงเก็บรักษาความคิดกว้างๆ (ของเจตจำนงที่ดีในตัวเอง) มิให้ต้องถูกหักล้างไป เพื่อเราจะได้หาทางนิยามมันให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ต่อไป

5 สำหรับที่เหลือ ผมคิดว่าผมคงได้รับอนุญาตที่จะไม่อธิบายหักล้างลัทธิคำสอนพวกนี้ทั้งหมด ในรายละเอียด นั่นคงเป็นการเปลืองแรงอย่างไม่จำเป็น เพราะเป็นเรื่องง่ายมาก และก็น่าจะเห็นได้
อย่างชัดเจน แม้แต่กับคนที่ถูกหน้าที่บังคับให้ต้องเลือกหนึ่งในทฤษฎีพวกนั้น (เพราะว่าผู้ฟังของพวกเขาจะไม่ยอมรับต่อการระงับข้อตัดสินไว้ก่อน) แต่สิ่งที่เราสนใจตรงนี้ ก็คือการตระหนักว่า รากฐาน
เบื้องต้นของศีลธรรมที่หลักการพวกนี้เสนอ ไม่ใช่อะไรเลย นอกไปจากการที่เจตจำนงตกอยู่ใต้อา
10 ภาณัติของสิ่งอื่น และด้วยเหตุนี้ หลักการพวกนั้นย่อมไม่อาจบรรลุถึงเป้าหมายของตนเองได้เลย

ในกรณีใดก็ตามที่ต้องมีการสมมติถึงวัตถุประสงค์ของเจตจำนง เพื่อเป็นฐานสำหรับการกำหนด
กฎเกณฑ์ที่กำกับควบคุมเจตจำนง กฎเกณฑ์เช่นนั้นก็ไม่อาจเป็นอะไรอย่างอื่น นอกไปจากการตกอยู่
ใต้อาณัติ ประโยคคำสั่งของมันจะขึ้นอยู่กับเงื่อนไข กล่าวคือ ถ้า หรือ เพราะว่า เราหวังต่อวัตถุประสงค์นี้ เราก็
ควรกระทำเช่นนั้นเช่นนั้น ฉะนั้น มันย่อมไม่อาจบัญชาเราในเชิงศีลธรรม ก็ในฐานะของคำสั่งอย่าง
15 เด็ดขาด ได้เลย

ไม่ว่าวัตถุประสงค์นั้นจะบังคับควบคุมเจตจำนง โดยอาศัยความโน้มเอียงของจิตใจ อย่างเช่นในหลัก
แห่งความสุขของตนเอง หรือโดยอาศัยเหตุผลที่มุ่งตรงไปยังวัตถุประสงค์ที่เป็นไปได้ของเรา
ต่างๆ ไป อย่างเช่นในหลักของความสมบูรณ์แบบ ในทั้งสองกรณี เจตจำนงจะไม่มีวันที่จะบังคับ
ตนเองจริงๆ โดยแนวคิดที่มีต่อการกระทำนั้น แต่จะบังคับโดยผ่านแรงจูงใจของผลลัพธ์ของการ
กระทำ ที่คาดหวังเอาไว้ล่วงหน้า ฉะนั้นควรกระทำบางสิ่ง ด้วยเหตุผลเพราะว่า ฉันทหวังสิ่งอื่นบางสิ่ง
20 และ ณ ตรงนี้ จำต้องมีกฎอีกกฎหนึ่งซึ่งถูกวางไว้เป็นฐานในตัวผม ผู้อยู่ใต้กฎ ซึ่งด้วยกฎนี้ผม
จำเป็นต้องหวังในสิ่งอื่นที่ว่านั้น และตัวกฎนี้เองก็ต้องการประโยคคำสั่งที่มาจำกัดคิดพจน์นี้อีกทีหนึ่ง
เพราะว่า แรงกระตุ้นที่แนวความคิดของวัตถุประสงค์หนึ่ง ที่จิตของเรามีอำนาจที่จะเข้าถึง สามารถที่จะ
กระทำต่อเจตจำนงของตัวบุคคล ในฐานะผลที่ตามมาจากคุณสมบัติตามธรรมชาติของเขา ย่อมจะ
25 ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของตัวบุคคลนั้น – ไม่ว่าจะขึ้นกับความสามารถที่จะรู้สึกของเขา (ความโน้มเอียง
ทางจิตใจและรสนิยม) หรือขึ้นกับความเข้าใจและเหตุผล ซึ่งด้วยการที่ธรรมชาติของเขาถูกสร้างขึ้น
อย่างพิเศษ เขาจึงนำสิ่งทั้งสองอย่างออกมาใช้กับวัตถุประสงค์ด้วยความยินดีปรีดา – ดังนั้น เขาเข้าจริงๆแล้ว
ธรรมชาติต่างหากที่เป็นผู้บัญญัติกฎนั้น และนี่ ในฐานะกฎหนึ่งของธรรมชาติ ต้องเป็นที่รู้จักและ
พิสูจน์โดยประสบการณ์ และด้วยเหตุเช่นนั้น ก็ย่อมเป็นไปได้เพียงโดยบังเอิญ และย่อมไม่อาจที่จะเป็น
30 กฎเชิงปฏิบัติที่แน่นอนตายตัว อย่างที่กฎศีลธรรมต้องเป็น ได้เลย ไม่เพียงเท่านั้น กฎเช่นนั้นจะเป็นได้

ก็แต่การทำให้เจตจำนงอยู่ใต้อำนาจของสิ่งอื่นเสมอไป เจตจำนงไม่ได้บัญญัติกฎให้ตัวเอง แต่เป็นแรงกระตุ้นจากภายนอก ที่บัญญัติกฎให้เจตจำนง โดยผ่านการที่บุคคลมีธรรมชาติ ที่ถูกปรุงแต่งมาให้เปิดรับต่อมัน

5 เจตจำนงที่ดำรงอย่างสมบูรณ์ ซึ่งหลักการของมันต้องเป็นประโยคคำสั่งอย่างเด็ดขาด ย่อมจะไม่ถูกกำหนดด้วยวัตถุใด และจะถือครองเพียงแค่แบบแผนของเจตนารมณ์ และมีอิสระในตนเองอย่างแท้จริง นั่นก็คือ ความเหมาะสมของคติพจน์ประจำใจของเจตจำนงที่ดีทั้งหมด ที่จะสร้างตนเองให้เป็นกฎสากล ด้วยตัวเองแล้ว เป็นกฎเพียงหนึ่งเดียวซึ่งเจตจำนงของสัตว์ที่มีเหตุผลทั้งหมดกำหนดให้กับตนเอง อย่างที่ไม่จำเป็นต้องนำเอาสิ่งจูงใจหรือผลประโยชน์ใดๆ มาใช้เป็นฐาน

10 ประพจน์สังเคราะห์ก่อนประสบการณ์เชิงปฏิบัติเช่นนั้นเป็นไปได้ได้อย่างไร และทำไมประพจน์ที่ว่านั้นจึงแน่นอนตายตัว เป็นปัญหาซึ่งคำตอบวางอยู่นอกขอบเขตของอภิปรัชญาของศีลธรรม และในที่นี้ เราก็คงไม่ได้ยืนยันความจริงของประพจน์นั้นแต่อย่างใด ทั้งมิได้อวดอ้างแม้แต่น้อยว่ามีข้อพิสูจน์อยู่ในกำมือของเรา ด้วยการอธิบายถึงแนวคิดที่ว่าด้วยศีลธรรมที่เรายึดถือกันอย่างเป็นสากล เราเพียงแค่แสดงว่า ความมีอิสระขึ้นตรงต่อตนเองของเจตจำนง เชื่อมโยงอยู่กับตัวแนวคิดนั้นอย่างไม่อาจเป็นอื่น หรือที่จริงแล้ว คือรากฐานของแนวคิดที่ว่าด้วยศีลธรรมของเรา

15 ใครก็ตามที่ถือว่าศีลธรรมเป็นบางสิ่งบางอย่าง และไม่ใช้ความคิดเพื่อฟันฝ่าปราศจากค่าความจริง ย่อมต้องยอมรับเช่นกันถึงหลักการของศีลธรรม ตามที่นำเสนอมานี้ ส่วนนี้จึงเป็นเพียงการนำเสนอในเชิงวิเคราะห์เช่นเดียวกับส่วนที่หนึ่ง ข้อที่ว่าศีลธรรมไม่ใช่เรื่องเพื่อฟัน – ซึ่งมีอาจเป็นเช่นนั้น ถ้าหากประโยคคำสั่งอย่างเด็ดขาดรวมทั้งความเป็นเอกเทศของเจตจำนง เป็นจริง และเป็นความแน่นอนตายตัวอย่างสมบูรณ์ ในฐานะของหลักการที่รู้อย่างก่อนประสบการณ์ – นี้ต้องอาศัย
20 ความเป็นไปได้ของการใช้เหตุผลบริสุทธิ์เชิงปฏิบัติในแบบสังเคราะห์ ซึ่งเราไม่อาจก้าวเข้าไปสำรวจหากเราไม่วิพากษ์สมรรถภาพของเหตุผลนี้เสียก่อน ในส่วนสุดท้าย เราจะให้เค้าร่างหลักๆ ของการวิพากษ์นี้ ตามที่สมควรต่อเป้าประสงค์ของเรา

ส่วนที่สาม

จากอภิปรัชญาของศีลธรรม

มาสู่บทวิพากษ์ของเหตุผลบริสุทธิเชิงปฏิบัติ

5

อิสรภาพคือแนวคิดอันเป็นหัวใจ

สำหรับการอธิบายความมีอำนาจเหนือตนเองของเจตจำนง

เจตจำนงคือความเป็นสาเหตุและผลชนิดหนึ่ง อันมีอยู่ในสิ่งที่มีชีวิตเมื่อใดก็ตามที่สิ่งมีชีวิตนั้นมี
 10 มีเหตุผล และอิสรภาพก็ย่อมจะเป็นคุณสมบัติของความเป็นสาเหตุและผลเช่นนั้น ที่สามารถทำให้เกิด
 สัมฤทธิ์ผล แม้จะมีสาเหตุแปลกปลอมภายนอกที่กำลังกำหนดควบคุมมันอยู่ก็ตาม เช่นเดียวกันกับที่
 ความจำเป็นทางกายภาพเป็นคุณสมบัติของความเป็นสาเหตุและผล ที่มีอยู่ในสิ่งมีชีวิตที่ไร้เหตุผลทั้ง
 มวล ที่กำหนดควบคุมให้มันกระทำไปตามอำนาจของสาเหตุภายนอก

คำนิยามอิสรภาพข้างต้นเป็นไปในเชิงลบ จึงไม่ช่วยในการค้นหาสาระัตถะของมัน แต่ก็มี
 15 แนวคิดในเชิงบวกที่เกิดออกมาจากมัน ซึ่งเต็มเปี่ยมและมีพลังยิ่งกว่ามาก ด้วยการที่แนวคิดเรื่องความ
 เป็นสาเหตุและผลเกี่ยวพันไปถึงแนวคิดเรื่องกฎ ซึ่งกล่าวว่า ด้วยบางสิ่งบางอย่างที่เราเรียกว่าสาเหตุ
 สิ่งอื่นบางอย่าง อันได้แก่ผล จำต้องถูกยืนยัน ฉะนั้น แม้อิสรภาพจะไม่ใช่คุณสมบัติของเจตจำนง ที่
 ขึ้นกับกฎทางกายภาพ แต่ก็ไม่ใช่ด้วยเหตุเช่นนั้น มันจึงไร้กฎเกณฑ์ ในทางตรงกันข้าม อิสรภาพ
 จะต้องเป็นความเป็นสาเหตุและผล อย่างที่สอดคล้องไปกับกฎอันเด็ดขาดตายตัว หากแต่เป็นกฎชนิด
 20 พิเศษ มิเช่นนั้นแล้ว เจตจำนงเสรีก็จะเป็นเรื่องไร้สาระ

ความจำเป็นทางกายภาพคือความไร้อำนาจเหนือตนเองของตัวเหตุแห่งสัมฤทธิ์ผล เพราะผล
 ทุกอย่างเป็นไปได้เพียงแค่ว่าสอดคล้องกับกฎที่ว่า มีสิ่งอื่นบางสิ่งกำหนดบังคับให้ตัวเหตุ
 ปล่อยให้พลังแห่งความเป็นสาเหตุของมัน เช่นนั้นแล้ว อิสรภาพแห่งเจตจำนงจะเป็นอะไรอื่นได้
 อีก นอกไปจากความเป็นเอกเทศมีอำนาจเหนือตนเอง? แต่ประพจน์ที่ว่า “ในทุกการกระทำ เจตจำนง
 25 คือกฎของตนเอง” บ่งบอกเพียงแต่หลักการที่ว่า “จงกระทำตาม ก็แต่กับคตินั้นที่มีความเป็นกฎสากล
 เป็นเป้าหมายประการหนึ่ง อยู่ในตัวของคตินั้นนั่นเอง” และนี่เองคือสูตรของประโยคคำสั่งอย่าง

เด็ดขาด และเป็นหลักการของศีลธรรม ฉะนั้น เจตจำนงเสรีและเจตจำนงที่อยู่ใต้กฎศีลธรรมจึงเป็น
 สิ่งหนึ่งสิ่งเดียวกัน

ดังนั้น ถ้าเราถือว่าอิสรภาพของเจตจำนงเป็นความจริง ศีลธรรมและหลักการของศีลธรรมก็จะ
 ตามมาเพียงแค่ว่าด้วยการวิเคราะห์แนวคิดนี้ แต่หลักการของศีลธรรม – ที่ว่าเจตจำนงที่ดั่งงามอย่าง
 5 สมบูรณ์ คือเจตจำนงซึ่งคตินิยมของมันสามารถที่จะครอบคลุมการที่ตัวของมันเองถูกถือว่าเป็นกฎ
 สากล – เป็นประพจน์สังเคราะห์เสมอ เพราะด้วยการวิเคราะห์แนวคิดที่ว่าด้วยเจตจำนงที่ดั่งงามอย่าง
 สมบูรณ์ เราจะไม่สามารถค้นพบคุณสมบัติที่ว่ามี ของคตินิยมของเจตจำนงเช่นนั้น ได้เลย

ประพจน์สังเคราะห์ดังกล่าวจะเป็นไปได้ ก็เพียงในวิธีนี้เท่านั้น คือ ความรู้สองประการถูกยึด
 เข้าด้วยกัน ด้วยการที่มันทั้งคู่สัมพันธ์อยู่กับความรู้ที่สาม ซึ่งเป็นที่ที่เราจะพบความรู้ทั้งคู่ แนวคิดเชิง
 10 บวกเรื่องอิสรภาพให้ความรู้ที่สามนี้ ซึ่งไม่อาจที่จะเป็นธรรมชาติของโลกที่รู้ผ่านผัสสะ อย่างในกรณี
 ของสาเหตุทางกายภาพ (ในแนวคิดซึ่งความคิดถึงบางสิ่ง อันเป็นสาเหตุ จะมาพร้อมกับความคิดสิ่ง
 อื่น อันเป็นผล) ณ ที่นี้ เราจะยังไม่สามารถแสดงว่า ความรู้ที่สาม ซึ่งอิสรภาพซึ่งให้เราดู และเป็น
 ความคิดที่เรามีก่อนประสบการณ์นี้คืออะไรกันแน่ รวมทั้งเราจะยังไม่สามารถอธิบายให้เป็นที่เข้าใจ
 ว่าด้วยวิธีเช่นไร ที่เราจะสามารถอนุมานแนวคิดเรื่องอิสรภาพ จากเหตุผลบริสุทธิ์เชิงปฏิบัติ พร้อมทั้ง
 15 ความเป็นไปได้ของประโยคคำสั่งอย่างเด็ดขาด เรายังต้องเตรียมตัวให้พร้อมมากไปกว่านี้

เราต้องถือว่าเจตจำนงของสัตว์ที่มีเหตุผลทั้งหมดมีอิสระ

การที่จะถือว่าเจตจำนงของเราเองมีอิสระ ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลอะไร ยังไม่นับว่าเพียงพอ ถ้าเรา
 ยังไม่มีฐานสำหรับการยึดถือเช่นเดียวกันนั้นสำหรับสัตว์ที่มีเหตุผลทั้งหมด เพราะ ในเมื่อศีลธรรมเป็น
 20 กฎสำหรับเราก็ด้วยเหตุที่เราเป็นสัตว์ที่มีเหตุผล ศีลธรรมก็ต้องเป็นกฎสำหรับสัตว์ที่มีเหตุผลทั้งหมดด้วย
 และต้องเป็นสิ่งที่สามารถนิรนัยออกมาได้จากคุณสมบัติของความมีอิสระ คือต้องสามารถแสดงให้เห็น
 เห็นว่าความมีอิสระเป็นคุณสมบัติของสัตว์ที่มีเหตุผลทั้งหมดด้วยเช่นกัน การแสดงให้เห็นจริง จาก
 ประสบการณ์บางอย่างของธรรมชาติของมนุษย์ จึงไม่เพียงพอ (ซึ่งที่จริงแล้วเป็นไปได้ และต้อง
 แสดงอย่างก่อนประสบการณ์เท่านั้น) แต่เราต้องแสดงว่าอิสรภาพมีอยู่ในทุกกิจกรรม ของสัตว์ที่มี
 25 เหตุผลทั้งหมด ผู้ซึ่งมีเจตจำนงของตนเอง และผมขอกล่าวว่า สัตว์ทั้งหลาย ผู้ซึ่งไม่สามารถกระทำสิ่ง
 ใดได้ เว้นแต่แต่ภายใต้ความคิดเรื่องอิสรภาพ เป็นผู้ที่ ด้วยเหตุผลนี้ เมื่อมองในเชิงปฏิบัติแล้วคือผู้ที่มี
 อิสระอย่างแท้จริง นั่นก็คือ กฎทั้งหมดซึ่งสัมพันธ์อย่างแนบแน่นกับอิสรภาพ ย่อมมีอำนาจต่อเขา หาก

ว่าเจตจำนงของเขาได้รับการพิสูจน์อย่างเด็ดขาดว่าเป็นอิสระ ทั้งในตนเอง และในเชิงของทฤษฎีทางปรัชญาบริสุทธิ์¹⁷

ผมขอยืนยันว่า สำหรับทุกสิ่งที่มีความหมาย ผู้ซึ่งมีเจตจำนง เราจำเป็นต้องถือว่าเขามีความคิดเรื่องอิสรภาพ และกระทำการต่างๆ ภายใต้อำนาจความคิดนี้ล้วนๆ เพราะว่า ในสัจเช่นนั้น เราคิดถึงเหตุผลที่เป็นเชิงปฏิบัติ คือมีความเป็นสาเหตุและผลตามที่อ้างอิงถึงวัตถุของมัน เราไม่สามารถคิดถึงเหตุผลซึ่งรับรู้ตนเองว่ารับคำสั่งจากส่วนบังคับบัญชาอื่นใด ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับข้อตัดสินใจของคุณ เพราะว่าถ้าเช่นนั้น ตัวบุคคลก็จะอธิบายว่าอำนาจในการวินิจฉัยของคุณมิได้มาจากเหตุผลของเขา แต่มาจากอำนาจของแรงผลักดัน เหตุผลต้องถือว่าตนเองเป็นผู้บัญญัติหลักการของตน อย่างเป็นอิสระจากอิทธิพลของสิ่งแปลกปลอมภายนอก ผลก็คือ ในฐานะเหตุผลเชิงปฏิบัติ หรือในฐานะเจตจำนงของสิ่งที่มีความหมาย มันต้องถือว่าตนเองเป็นอิสระ กล่าวก็คือ เจตจำนงของสัจเช่นนั้น จะไม่สามารถเป็นเจตจำนงของมันเอง เว้นเสียแต่ภายใต้อำนาจความคิดเรื่องอิสรภาพ ดังนั้น ในแง่มุมของการปฏิบัติแล้ว เราต้องยึดถือว่าทุกสิ่งที่มีความหมาย เป็นเจ้าของความคิดนี้

ว่าด้วยความสนใจที่ผูกพันอยู่กับความคิดเรื่องศีลธรรม

ในส่วนสุดท้าย เราได้อธิบายแนวความคิดที่แน่นอนตายตัวของศีลธรรม ด้วยความคิดเรื่องอิสรภาพ แต่เราก็ไม่สามารถพิสูจน์ว่าอิสรภาพเป็นคุณสมบัติที่มีอยู่จริงๆ ในตัวของเราหรือในธรรมชาติของมนุษย์ เราเพียงแต่เห็นว่ามันเป็นสิ่งที่เราต้องถือล่วงหน้าว่าจริง หากเราจะคิดถึงสัจหนึ่งที่มีความหมาย และมีมนต์สำนึกถึงความเป็นสาเหตุแห่งการกระทำของคุณ ซึ่งก็คือ เป็นสัจที่มีเจตจำนง และดังนั้น เราพบว่า ด้วยเหตุผลเดียวกันนั้นเอง เราต้องอธิบายทุกสิ่งที่มีความหมายและเจตจำนง ว่ากำหนดบังคับการกระทำของคุณ ภายใต้อำนาจความคิดว่าตนเองเป็นอิสระ

แต่การถือข้อสมมติฐานนี้ว่าเป็นจริงมีผลตามมาว่า เรามีความสำนึกถึงกฎของการกระทำ นั่นก็คือ หลักการอันนัยของการกระทำ อันได้แก่ คติพจน์ประจำใจ จะต้องถูกรับมาใช้ในสิ่งที่สามารถถือให้เป็นปรนัยได้ด้วยเสมอ คือถือเป็นหลักสากล ตอบสนองต่อการที่เราจะบัญญัติกฎอย่างเป็นสากล แต่แล้วทำไมฉันถึงควรยอมตนอยู่ใต้หลักการนี้ และทำเช่นนั้นเพียงเพราะเหตุว่าฉันเป็นสัจที่มีความหมาย ซึ่งก็เป็นการถือถือว่าสัจอื่นทั้งหมดที่มีความหมายก็ต้องอยู่ใต้หลักการนี้ด้วย? ผมเต็มใจที่จะ

¹⁷ ผมขอใช้วิธีนี้ – คือการถือเอาอิสรภาพเป็นเพียงความคิด ซึ่งสัจที่มีความหมายคิดต่อการกระทำของตนเอง – เพื่อที่ผมจะได้ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์อิสรภาพในแง่ของทฤษฎีด้วย เพราะแม้ว่าเราจะทิ้งเรื่องนี้ค้างไว้ กระนั้นสัจที่ไม่สามารถกระทำสิ่งใด ยกเว้นก็แต่เมื่อคิดว่ากระทำออกมาจากอิสรภาพ ก็ย่อมจะถูกผูกมัดด้วยกฎที่ผูกมัดต่อสัจผู้ซึ่งมีอิสระจริงๆ เราจึงพ้นจากการของการพิสูจน์ที่ทฤษฎีที่ว่านี้ต้องเผชิญ

ยอมรับว่าไม่มีผลประโยชน์ใดๆ *บังคับ* ให้ผมต้องใส่ใจทำเช่นนั้น เพราะนั่นจะไม่สร้างประโยชน์คำสั่ง
 อย่างเด็ดขาดได้เลย แต่ผมกลับต้องทำให้ตัวเอง *ใส่ใจ* ที่จะทำเช่นนั้น และมองให้เห็นถึงวิธีที่จะบรรลุ
 การนั้น เพราะ “ควร” ตรงนี้คือ “เจตจำนง” ซึ่งใช้ได้กับทุกสิ่งที่เกิดผล หากว่าเหตุผลในตัวเขา
 กำหนดการกระทำของเขาได้ อย่างไรอุปสรรคใดๆ แต่สำหรับสัตว์อย่างเรา – ผู้ซึ่งถูกระทบโดย
 5 สิ่งจูงใจที่ต่างประเภทออกไป คือ โดยความรู้สึกทางจิตใจ และผู้ซึ่งแม้ถ้าฟังด้วยเหตุผลเพียงอย่างเดียว
 แล้ว ก็เพียงพอให้กระทำ แต่บางครั้งเราก็กลับไม่ทำ – ความจำเป็นที่จะต้องกระทำเช่นนั้นแสดง
 ออกมา เพียงในฐานะของ “ควร” และความจำเป็นอันนั้นก็ถูกแยกออกจากความจำเป็นปรนัย

จึงดูเหมือนว่า ในความคิดเรื่องอิสรภาพ เราได้แค่ถือไว้ล่วงหน้าว่ากฎศีลธรรม ซึ่งก็คือหลัก
 ความมีอำนาจเหนือตนเองของเจตจำนง เป็นจริง และด้วยตัวของมันเองแล้ว เราไม่อาจพิสูจน์ถึงความ
 10 เป็นจริงของมันและของความจำเป็นปรนัยของมัน แต่ถึงอย่างนั้น เราก็ยังคงได้บรรลุถึงบางอย่างที่
 สำคัญ อย่างน้อยที่สุด ก็ด้วยการกำหนดหลักการอันแท้จริงได้ชัดเจนกว่าที่เคยเป็นมาแต่ก่อน แต่ใน
 เรื่องความถูกต้องของมัน และความจำเป็นในการปฏิบัติ ที่จะยอมตนอยู่ใต้อำนาจ เราไม่ได้ขยับไป
 ข้างหน้าแม้แต่ก้าวเดียว เพราะถ้ามีผู้ถามเราว่า ทำไมการที่คตินิยมของเราสามารถใช้เป็นกฎสากลได้
 จึงต้องเป็นเงื่อนไข ที่เข้ามาจำกัดการกระทำของเรา และคุณค่าของวิธีในการปฏิบัตินี้ – ซึ่งเป็นคุณ
 15 ค่าที่ยิ่งใหญ่กว่าที่จะมีสิ่งใดที่ต้องใส่ใจดูแลยิ่งไปกว่านี้ – วางอยู่บนพื้นฐานอะไร และถ้าเขาถามเรา
 ต่อไปอีก ว่าทำไมถึงปรากฏว่า ด้วยสิ่งนี้เท่านั้น ที่คนๆ หนึ่งจะเชื่อว่าเขารู้สึกถึงคุณค่าของตนเอง เมื่อ
 เปรียบเทียบกับสถานะซึ่งน่าพอใจและไม่น่าพอใจแล้ว สิ่งเช่นนั้นต้องถือว่าไร้ความหมาย คำถาม
 เหล่านี้เป็นสิ่งที่เราไม่อาจให้คำตอบได้

เป็นความจริง ที่เราพบบางครั้งว่า เราสามารถใส่ใจดูแลต่อบุคลิกภาพ ซึ่งไม่ได้นำมาซึ่งความ
 20 สนใจในเงื่อนไขภายนอก หากว่าบุคลิกภาพนี้ทำให้เราสามารถมีส่วนในเงื่อนไขภายนอกนั้น ในกรณี
 ที่เหตุผลมุ่งจะสร้างให้เกิดการกระจายเงื่อนไขนั้น กล่าวก็คือ แค่การมีคุณค่าคู่ควรต่อการที่จะมี
 ความสุข แม้แต่เมื่อเราปราศจากแรงจูงใจที่จะมีส่วนในความสุกนี้ ก็สามารถทำให้เราใส่ใจได้
 กระนั้น ข้อตัดสินใจนี้ ที่จริงแล้ว ก็เป็นเพียงผลของความสำคัญ ที่เราคิดไว้แต่แรกแล้ว ว่าเป็นของของ
 กฎศีลธรรม (เมื่อครั้งที่เราใช้ความคิดเรื่องอิสรภาพมาตัดขาดตัวเรา จากผลประโยชน์ทุกอย่างในเชิง
 25 ประจักษ์) แต่ในวิธีนี้ เราก็ยังมองไม่เห็น ว่าเราควรตัดขาดจากผลประโยชน์เหล่านี้ อันได้แก่ การถือ
 ว่าตัวเรามีอิสระในการกระทำ แต่กระนั้นก็อยู่ใต้อำนาจบางอย่าง เพียงเพื่อที่จะพบคุณค่าในตัวเราเอง ซึ่ง
 ขาดเสียให้กับการสูญเสียทุกสิ่งทุกอย่าง ที่ให้คุณค่าแก่สถานะของเรา นี่เป็นสิ่งที่เรายังไม่สามารถหยั่ง
 ถึงว่าเป็นไปได้อย่างไร และฉะนั้น ยังมองไม่เห็น ว่า *กฎศีลธรรม* ได้รับอำนาจบังคับของมันมาจาก
 อะไร

ต้องยอมรับว่ามีกรอบนิยามเป็นวงกลมอยู่ในที่นี้ ซึ่งดูเหมือนว่าจะเลียงไม่ได้ เราถือว่าตัวเราเป็นอิสระในระบบของความเป็นสาเหตุและผล เพื่อที่จะคิดถึงตัวเราภายใต้กฎศีลธรรมในระบบแห่งเป้าหมาย และหลังจากนั้นเราคิดว่าตัวเราอยู่ใต้กฎเหล่านี้ เพราะว่าเราได้อธิบายตัวเองว่ามีเจตจำนงอันเป็นอิสระ เพราะที่ ทั้งอิสรภาพและการบัญญัติกฎให้ตนเองของเจตจำนง คือความมีอำนาจเหนือตนเอง และดังนั้น จึงเป็นแนวความคิดที่อิงอาศัยกันและกัน และด้วยเหตุผลนี้ ความคิดหนึ่งจึงต้องไม่ถูกใช้มาอธิบาย หรือเป็นเหตุผล ให้กับอีกความคิดหนึ่ง แต่สามารถใช้อย่างมากที่สุด ก็เพียงเพื่อวัตถุประสงค์ทางตรรกะ ของการลดทอนความคิดที่ปรากฏว่าแตกต่าง ของวัตถุเดียวกัน ลงมาสู่แนวคิดเดียว (เหมือนที่เราลดทอนเศษส่วนที่ต่างกันแต่เป็นค่าเดียวกัน ลงมาสู่เลขที่ต่ำที่สุด)

แต่เรายังเหลืออีกหนึ่งช่องทาง กล่าวคือ ค้นหาว่าจริงหรือไม่ ว่าเราไม่ได้มีจุดยืนที่ต่างกัน เมื่อเราอาศัยความคิดเรื่องอิสรภาพ มาคิดถึงตัวเราว่าเป็นสาเหตุแห่งผล อย่างก่อนประสบการณ์ และเมื่อเราอาศัยความคิดเรื่องการทำของเรา มาสร้างแนวความคิดถึงตัวเราเองว่าเป็นผล ซึ่งเราเห็นได้ด้วยตา

เราไม่ต้องการความลุ่มลึกใดๆ ที่จะสร้างข้อสังเกต – ซึ่งเราอาจถือว่าแม้แต่ความเข้าใจอย่างสามัญที่สุดก็สามารถสร้างได้ แม้ว่าจะในภายหลังจากที่มันถูกแต่งเติมด้วยอำนาจแห่งการตัดสินใจคลุมเครือ ที่เรียกว่าความรู้สึก ก็ตาม – ที่ว่า “มโนคติ” ทั้งหมดที่เข้ามาสู่เราอย่างที่เราไม่ได้สมัครใจ (อย่างที่เกิดจากประสาทสัมผัส) ทำให้เรารู้จักวัตถุเพียงแค่ว่าตามวิธีที่มันกระทบต่อเราเท่านั้น ดังนั้น เราจึงไม่อาจรู้ถึงความเป็นจริงของวัตถุ อย่างที่มันเป็นอยู่ในตัวของมันเอง ได้เลย และผลก็คือ ในเรื่องของ “มโนคติ” ประเภทนี้ แม้ด้วยความละเอียดอ่อนและความชัดเจนอย่างที่สุดเท่าที่ความเข้าใจจะให้เราได้ “มโนคติ” ประเภทนี้ก็ให้เราได้แค่ความรู้ของลักษณะปรากฏเท่านั้น ไม่มีทางที่จะให้ความรู้ของวัตถุอย่างที่เป็นอยู่ในตัวของมันเองเลย ทั้งนี้ที่เราแยกแยะเช่นนี้ (ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการรับรู้ความแตกต่างระหว่างมโนคติที่เรารับเข้ามาจากภายนอก ซึ่งเราไม่ต้องทำอะไรเป็นพิเศษ กับมโนคติที่เราสร้างขึ้นมาจากตัวเราเอง ซึ่งแสดงถึงการที่เราเป็นผู้ออกแรงกระทำ) ผลก็จะตามมาเองว่าเราต้องยอมรับ และถือว่าเบื้องหลังลักษณะปรากฏมีสิ่งอื่นที่ไม่ใช่ลักษณะปรากฏ นั่นก็คือสิ่งที่อยู่ในตัวของมันเอง แม้เราจะต้องยอมรับว่า ด้วยการที่เราไม่อาจรู้ถึงสิ่งเช่นนั้นได้ ยกเว้นก็แต่ตามที่มันกระทบต่อเรา เราย่อมไม่อาจเอื้อมถึงมันได้ และทั้งไม่อาจรู้ได้เลยว่ามันเป็นอย่างไรในตัวของมันเอง

นี่บังคับให้เราต้องแบ่งแยก แม้จะอย่างหยาบๆ ระหว่าง *โลกของผัสสะ* และ *โลกของความเข้าใจ* ซึ่งโลกที่หนึ่งสามารถที่จะแตกต่างกันไปได้อย่างยิ่ง ตามความแตกต่างของรอยประทับทางผัสสะในผู้รับรู้ต่างบุคคล ในขณะที่ โลกที่สอง ซึ่งเป็นฐานของโลกที่หนึ่ง จะคงเดิมอยู่เสมอ แม้แต่ในเรื่องของตัวเอง มนุษย์ก็ไม่สามารถอวดอ้างว่าเขารู้ว่าตัวเองเป็นอะไรในตัวของเขาเอง ผ่านความรู้ที่เขาได้จากสัมผัสสู่ภายใน เพราะว่า ด้วยการที่เขาไม่ได้เป็นผู้รังสรรค์ตนเอง และด้วยการที่เขาไม่ได้มี

ความคิดในเรื่องตนเอง ที่ได้มาด้วยวิธีก่อนประสบการณ์ แต่ได้มาโดยอาศัยประสบการณ์ จึงเป็น
 ธรรมดาที่เขาจะได้ข้อมูลแม้แต่ในเรื่องของตนเอง ก็โดยผ่านอายตนะภายในเท่านั้น และดังนั้น ก็แต่
 โดยผ่านลักษณะปรากฏของธรรมชาติของเขา และวิธีที่มโนสำนึกของเขาถูกระทบ ในขณะเดียวกัน
 หนีไปจากความเป็นไปนี้ของตัวตนของเขาเอง อันมิได้สร้างขึ้นจากอะไรอื่น นอกเสียจากลักษณะ
 ปรากฏ เขาจำเป็นต้องคิดว่ามันมีสิ่งอื่นเป็นฐาน อันได้แก่อดีตของเขา อย่างที่มันเป็นไปในตัวของ
 5 มันเอง ฉะนั้น ในสิ่งที่เห็นแต่เรื่องของการรับรู้และการรับสัมผัส เขาต้องนับตนเอง ว่าเป็นส่วนหนึ่ง
 ของ *โลกแห่งผัสสะ* แต่ในเรื่องของอะไรก็แล้วแต่ที่อาจจะมิจิจกรรมอย่างบริสุทธิ์ในตัวเขา (สิ่งที่
 เข้าถึงมโนสำนึกโดยตรง และไม่ผ่านการกระทบต่อผัสสะ) เขาต้องนับตนเอง ว่าเป็นส่วนหนึ่งของ
โลกแห่งปัญญา แต่เขาก็ไม่อาจรู้อะไรมากไปกว่านั้นได้เลย

10 คนที่คิดด้วยวิจรรณญาณต้องบรรลุข้อสรุปเช่นนั้น ในเรื่องของทุกสิ่งที่สามารถนำเสนอตัวเอง
 ต่อเขา และน่าจะเป็นเช่นเดียวกันนั้น แม้แต่ในบุคคลผู้มีความเข้าใจอย่างพื้นที่ที่สุด ผู้ซึ่ง อย่างที่รู้จักกันดี
 ชอบที่จะคิดว่าเบื้องหลังวัตถุแห่งผัสสะ มีสิ่งอื่นที่มองไม่เห็นและมีอำนาจอยู่ในตัวเอง แต่พวกเขา
 ทำผิด ด้วยการคิดให้สิ่งที่ไม่อาจมองเห็นนี้กลายเป็นสิ่งที่รู้จักได้ขึ้นมาอีก นั่นก็คือ ด้วยการอยาก
 15 ให้มันเป็นวัตถุแห่งการรู้ตรง ซึ่งเท่ากับว่าพวกเขาก็ไม่ได้ฉลาดขึ้นเลยแม้แต่น้อย

15 มนุษย์พบจริงๆ ว่าตัวเองมีความสามารถหนึ่ง ซึ่งเขาใช้แยกตัวเองจากสิ่งอื่นทั้งหมด แม้แต่จาก
 ตัวเองเมื่อเขาถูกวัตถุกระทบ และนั่นก็คือ *เหตุผล* ในฐานะที่เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นในตนเองส่วนๆ
 นี้ถูกยกให้อยู่เหนือแม้กระทั่ง *ความเข้าใจ* ด้วยเหตุผลว่า แม้สิ่งหลังก็เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในตนเองเช่นกัน
 และไม่เหมือนกับผัสสะ คือไม่ได้มีแค่ความรู้ตรงที่เกิดขึ้นเมื่อเราถูกสิ่งต่างๆ *มากระทบ* (และดังนั้น
 20 จึงเป็นเพียงฝ่ายรับ) ภาระนั้น จากกิจกรรมของมัน มันก็ไม่สามารถสร้างความคิดอื่นใด ที่ยิ่งไปกว่า
 ความคิดพวกที่ทำหน้าที่เพียงแค่นำ *ความรู้ตรงที่ได้จากสัมผัสมาไว้ภายใต้กฎเกณฑ์* และด้วยการนั้น
 ประสานพวกมันเข้าไว้ในหนึ่งมโนสำนึก และเมื่อปราศจากการใช้ความสัมผัสนี้ มันก็จะไม่อาจคิด
 อะไรได้เลย ในขณะที่ ในทางกลับกัน ในกรณีของสิ่งที่ผมเรียกว่า “มโนคติ” เหตุผลแสดงให้เห็นถึง
 การเป็นกิจกรรมในตนเอง ที่บริสุทธิ์เสียจนกระทั่ง ด้วยการนั้น มันข้ามพ้นทุกสิ่งทุกอย่างที่การสัมผัส
 25 รู้สามารถให้กับมันได้ และพิสูจน์ถึงการทำงานอันสูงสุดของมัน ในการแยกโลกของผัสสะ และโลก
 ของความเข้าใจออกจากกัน และด้วยการนั้น วางขอบเขตให้กับตัวความเข้าใจนั่นเอง

ด้วยเหตุผลนี้ สัตว์ที่มีเหตุผลต้องยึดถือตนเองผ่าน *ความมีปัญหา* (ไม่ใช่จากสมรรถภาพที่ต่ำกว่า)
 30 ว่าเขาไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของโลกแห่งผัสสะ แต่เป็นส่วนหนึ่งของโลกแห่งความเข้าใจ ฉะนั้น เขาจึง
 มีสองจุดยืนที่จะใช้มองตนเอง และที่จะตระหนักถึงกฎของการใช้สมรรถภาพทั้งหลายของเขา และ
 ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นกฎสำหรับการกระทำทั้งหมดของเขา *ประการที่หนึ่ง* ในการเป็นส่วนหนึ่งของโลก
 แห่งผัสสะ เขารับรู้ว่าคุณเองอยู่ใต้กฎของธรรมชาติ (ไม่มีอำนาจเหนือตนเอง) *ประการที่สอง* ในการ

เป็นส่วนหนึ่งของโลกแห่งปัญญา เขาอยู่ใต้กฎซึ่ง ด้วยการที่เป็นอิสระจากธรรมชาติ ไม่ได้วางอยู่บน
ฐานของประสบการณ์ แต่วางอยู่บนเหตุผลเพียงอย่างเดียวเท่านั้น

5 ในฐานะของสัตว์ที่มีเหตุผล ซึ่งมีผลว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของโลกแห่งปัญญา มนุษย์ไม่อาจคิดถึง
ความเป็นสาเหตุของเจตจำนงของเขาเป็นอย่างอื่น ไปได้ นอกไปจากภายใต้มโนคติเรื่องอิสรภาพ
เพราะว่า การไม่ขึ้นต่อสาเหตุอันกำหนดอย่างตายตัวของโลกแห่งผัสสะ (ซึ่งเหตุผลต้องถือเสมอว่า
เป็นคุณสมบัติของตน) ก็คืออิสรภาพ มโนคติเรื่องอิสรภาพเชื่อมอยู่อย่างแนบแน่นกับความคิดเรื่อง
การมีอำนาจเหนือตนเอง และตัวความคิดนี้เองก็เชื่อมอยู่กับหลักการอันเป็นสากลของศีลธรรม ซึ่งใน
ความคิดแล้ว เป็นฐานของการกระทำทั้งหมดของสัตว์ที่มีเหตุผล เช่นเดียวกับที่กฎของธรรมชาติเป็น
ฐานของปรากฏการณ์ทั้งหมด

10 ตอนนี้ ข้อกังขาที่มีมาแต่เดิมของเรา ก็ถูกขจัดออกไป อันได้แก่ข้อกังขาที่ว่า มีการซ่อนการอ้าง
เหตุผลเป็นวงกลมอยู่ในการอนุมานจากอิสรภาพไปสู่ความมีอำนาจเหนือตนเอง และจากความมี
อำนาจเหนือตนเองไปสู่ศีลธรรม กล่าวก็คือ บางทีเราเอาความคิดเรื่องอิสรภาพมาเป็นฐาน เพียง
เพื่อให้รับกับกฎศีลธรรม เพื่อที่ภายหลัง เราจะได้ขออนุมานกฎศีลธรรมจากอิสรภาพ และข้อกังขา
ที่ว่า ด้วยเหตุนี้แล้ว เราไม่อาจกำหนดรากฐานใดๆ ให้กับกฎศีลธรรมได้เลย แต่เราทำได้ด้วยการ
15 เสนอมั่นในแบบที่เอalingที่อยู่ในคำถามมาัยอนตอบ ซึ่งจิตใจที่เป็นมิตรจะยอมรับตามเราด้วยยินดี แต่
เราก็จะไม่อาจเสนอว่ามั่นเป็นประพจน์ที่สามารถแสดงขึ้นตอนการอนุมานที่มาที่ไปได้เลย เพราะ
ตอนนี้เราเห็นว่า เมื่อเราคิดว่าตัวเราเองเป็นอิสระ เราพาตัวเราเข้ามาสู่การเป็นสมาชิกของโลกแห่ง
ความเข้าใจ และรับรู้ถึงความมีอำนาจเหนือตนเองของเจตจำนง พร้อมกับรับรู้ถึงศีลธรรมในฐานะผล
ของมัน แต่ถ้าเราคิดว่าตัวเราอยู่ใต้พันธะผูกมัด เราก็ย่อมถือว่าเราอยู่ในโลกของผัสสะ และโลกของ
20 ความเข้าใจไปพร้อมๆ กัน

ประโยคคำสั่งอย่างเด็ดขาดเป็นไปได้อย่างไร?

ด้วยการมีสติปัญญา สัตว์ที่มีเหตุผลทั้งหมด ถือว่าตนเองเป็นสมาชิกของโลกแห่งความเข้าใจ
และเพียงในฐานะสาเหตุเชิงประสิทธิภาพในโลกแห่งความเข้าใจนี้เท่านั้น ที่เขาเรียกความเป็นสาเหตุ
25 ของเขาว่าเจตจำนง ในอีกด้านหนึ่ง เขาก็รับรู้ตนเองว่าเป็นส่วนหนึ่งของโลกแห่งผัสสะด้วย ซึ่งการ
กระทำทั้งหลายของเขาในโลกนั้น ถูกเห็นว่าเป็นเพียงลักษณะปรากฏ ของความเป็นสาเหตุนั้น แต่เรา
ไม่อาจมองเห็นว่าการกระทำพวกนั้นเป็นไปได้อย่างไร จากความเป็นสาเหตุซึ่งเราไม่รับรู้ถึงนี้ แต่
แทนที่จะเป็นเช่นนั้น การกระทำที่เป็นของโลกแห่งผัสสะต้องถูกถือว่าถูกกำหนดโดยลักษณะปรากฏ
อื่น ได้แก่ ความปรารถนา และความรู้สึกทางจิตใจทั้งหลาย ดังนั้น การกระทำทั้งหมดของฉัน เมื่อ
30 ฉันเป็นสมาชิกของโลกแห่งความเข้าใจเพียงอย่างเดียว จะสอดคล้องอย่างสมบูรณ์กับหลักแห่งความมี

อำนาจเหนือตนเองของเจตจำนงบริสุทธิ์ และเมื่อฉันเป็นส่วนหนึ่งของโลกแห่งผัสสะเพียงอย่างเดียว การกระทำทั้งหมดของฉันก็ย่อมจำต้องถือว่าสอดคล้องกับกฎธรรมชาติ ของความปรารถนาและความรู้สึกทางจิตใจ นั่นก็คือ สอดคล้องกับหลักแห่งความไม่มีอำนาจเหนือตนเองของธรรมชาติ (อย่างแรกจะตั้งอยู่บนหลักการสูงสุดของศีลธรรม อย่างหลังจะตั้งอยู่บนหลักความสุข) แต่เนื่องจาก

5 โลกแห่งความเข้าใจครอบคลุมรากฐานของโลกแห่งผัสสะ ซึ่งก็ย่อมจะครอบคลุมกฎของมันด้วย และดังนั้นแล้ว จึงเป็นการบัญญัติกฎหมายให้เจตจำนงของฉัน (ซึ่งเป็นของโลกแห่งความเข้าใจล้วนๆ) โดยตรง และต้องถูกคิดว่าเป็นเช่นนั้นด้วยเช่นกัน จึงเป็นผลตามมามีว่า ฉันต้องตระหนักตนว่ามีปัญญา

10 แม้ในอีกด้านหนึ่ง ต้องถือว่าตนเองเป็นสัตว์ที่อยู่ในโลกของผัสสะ แต่กระนั้นก็ตาม ฉันก็ยังต้องตระหนักว่าตนเองอยู่ใต้กฎของโลกแห่งความเข้าใจ นั่นก็คือ อยู่ใต้เหตุผล ซึ่งครอบคลุมกฎของโลกแห่งความเข้าใจไว้ในแนวคิดเรื่องอิสรภาพ และดังนั้น อยู่ใต้ความมีอำนาจเหนือตนเองของเจตจำนง

ซึ่งเป็นผลตามมามีว่า ฉันต้องถือว่ากฎของโลกแห่งความเข้าใจเป็นประโยชน์คำสั่งสำหรับฉัน และการกระทำที่สอดคล้องกับกฎเหล่านั้นคือหน้าที่

และดังนั้น ประโยคคำสั่งอย่างเด็ดขาดจึงมีขึ้นได้ด้วยเหตุดังนี้ คือ แนวคิดเรื่องอิสรภาพทำให้ฉันเป็นสมาชิกของโลกแห่งปัญญา และผลตามมาก็คือ ถ้าฉันไม่ได้เป็นอะไรอื่น การกระทำทั้งหมด

15 ของฉันจะสอดคล้องกับความมีอำนาจเหนือตนเองของเจตจำนงเสมอ แต่เนื่องจาก ฉันรู้จากภายในตนเองไปพร้อมกันนั้น ว่าตัวเองเป็นสมาชิกของโลกแห่งผัสสะ การกระทำของฉันก็ควรจะสอดคล้องความมีอำนาจเหนือตนเองของเจตจำนง และคำว่า “ควร” อันเด็ดขาดนี้ แสดงถึงประพจน์สังเคราะห์

ก่อนประสบการณ์ เพราะนอกเหนือจากเจตจำนงของฉัน ตามที่ถูกกระทบโดยความปรารถนาของผัสสะ มีความคิดที่เพิ่มเติมขึ้นมาของเจตจำนงเดียวกันนั้น แต่เป็นของโลกแห่งความเข้าใจ – เจตจำนง

20 ที่บริสุทธิ์และเป็นเรื่องของการประพฤติปฏิบัติอยู่ในตัวของมันเอง ซึ่งครอบคลุมเงื่อนไขสูงสุดอันเป็นไปตามเหตุผลของเจตจำนงแรกนั้น โดยคร่าวๆ แล้ว นี่ก็เหมือนกับวิธีที่มโนทัศน์ของความเข้าใจซึ่งด้วยตัวของมันเองไม่ได้แสดงถึงอะไรนอกไปจากกฎเกณฑ์ต่างๆ ไปของรูปแบบ ถูกเพิ่มเติมเข้าไปในความรู้ตรงของโลกแห่งผัสสะ และทำให้เกิดประพจน์สังเคราะห์ก่อนประสบการณ์ขึ้นมา ซึ่ง

รองรับความรู้เรื่องธรรมชาติทั้งหมด

การใช้เหตุผลต่างๆ ไปของมนุษย์ในเรื่องของการปฏิบัติ ยืนยันความถูกต้องของการนิรนัยนี้ ไม่มีใครแม้สักคนเดียว – ไม่แม้แต่คนที่โหดชั่วอย่างที่สุด ขอเพียงถ้าเขาเกิดเคยชินกับการใช้เหตุผล

ขึ้นมาบ้าง – ผู้ซึ่ง เมื่อพบเห็นตัวอย่างของความซื่อตรงในเจตจำนง ความมุ่งมั่นที่จะกระทำตามคิ

พจน์ประจำใจที่ดี ความสงสารและความเมตตากรุณาอย่างแผ่กว้าง (แม้เมื่อไปประสานเข้ากับความ

30 คุณสมบัติเหล่านี้เช่นกัน

หากแม้ด้วยการอาศัยแรงกระตุ้นและความรู้สึกทางจิตใจแล้ว เขาจะไม่อาจสร้างให้เกิดมีสิ่งนี้
 ขึ้นในตัวเขาได้เลย แต่พร้อมกันนั้น เขาก็หวังที่จะเป็นอิสระจากความรู้สึก พวกที่สร้างภาระยุ่งยาก
 ให้กับตัวเอง ในกรณีเขาพิสูจน์ว่า ด้วยเจตจำนงที่เป็นอิสระจากแรงกระตุ้นของความรู้สึกทาง
 5 ผัสสะ เขาพาตนเองข้าม ในทางความคิด มาสู่ระบบระเบียบของสิ่ง อันแตกต่างโดยสิ้นเชิง จากระบบ
 ระเบียบของความปรารถนาของเขาในอาณาบริเวณของความรู้สึกทางผัสสะ เพราะจากความหวังนั้น
 เขาไม่อาจคาดเดาเลยว่าจะสมปรารถนาในสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือที่จะสมปรารถนาในสภาวะที่ตอบสนอง
 ต่อความรู้สึกทางจิตใจที่มีอยู่จริงๆ หรือที่อาจจินตนาการถึงได้ (เพราะถ้าเขาคาดหวังอย่างนี้ ตัว
 10 ความคิดซึ่งคือความหวังนั้นออกมาจากเขา ก็จะสูญเสียบรรยากาศที่มันมี) เขาคาดหวังได้เพียงแค่
 คุณค่าภายในที่เพิ่มขึ้น ของตัวบุคคลที่เป็นเขาเอง อย่างไรก็ตาม เขาจินตนาการให้ตนเองเป็นบุคคลที่
 ดีกว่า เมื่อเขาย้ายตนเองไปสู่มุมมองของสมาชิกของโลกแห่งความเข้าใจ ซึ่งเขาถูกบังคับอย่างไม่เต็ม
 ใจให้ย้ายไป โดยความคิดเรื่องอิสรภาพ อันได้แก่ การไม่ถูกกำหนดอย่างตายตัวด้วยสาเหตุต่างๆ ใน
 โลกแห่งผัสสะ และจากมุมมองนี้เขารับรู้ถึงเจตจำนงที่ดี ซึ่งด้วยการยินยอมของเขาเอง สร้างกฎให้กับ
 15 เจตจำนงที่เลว ที่เขามีอยู่ในฐานะของสมาชิกของโลกแห่งผัสสะ – กฎซึ่งเขาตระหนักถึงอำนาจบังคับ
 แม้ในขณะที่เขากำลังฝ่าฝืนมัน ดังนั้น ด้วยศีลธรรมแล้ว สิ่งที่เขา “ควร” จะกระทำ ก็คือสิ่งที่ ด้วย
 20 ความจำเป็นแล้ว เขา “จะ” กระทำในฐานะสมาชิกของโลกแห่งความเข้าใจ และถูกเขาคิดว่า “ควร” ก็
 ต่อเมื่อพร้อมกันไปนั้น เขาก็ถือว่าตัวเองเป็นสมาชิกของโลกแห่งผัสสะด้วยเช่นกัน

ขอบเขตอันเป็นที่สิ้นสุด ของปรัชญาแห่งการปฏิบัติทั้งหมด

มนุษย์ทุกคนล้วนถือว่าตนเองมีเจตจำนงที่เป็นอิสระ ด้วยเหตุนี้เองจึงมีข้อคัดค้านทั้งหมดใน
 20 เรื่องของการกระทำ *อันควร*จะเกิดขึ้น *แม้จะไม่เคยเกิดขึ้นจริงๆ* เลยก็ตาม อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี อิสรภาพนี้ทั้ง
 ไม่ใช่ และไม่อาจเป็นแนวความคิดที่ได้มาจากประสบการณ์ เพราะความคิดนี้ยังคงมีอยู่เสมอ แม้ว่า
 ประสบการณ์จะแสดงถึงสิ่งอันตรงกันข้าม กับอะไรที่ถูกคิดว่าเป็นผลอันเที่ยงแท้แน่นอน ของการยึด
 มั่นว่าตนมีอิสระ ในอีกด้านหนึ่ง เป็นเรื่องจำเป็นเท่าๆ กัน ว่าทุกอย่างที่อุบัติขึ้นควรถูกคัดค้านอย่าง
 25 ตายตัวไปตามกฎของธรรมชาติ และเช่นกัน ความแน่นอนตายตัวของธรรมชาติก็ไม่ใช่แนวคิดที่
 ได้มาจากประสบการณ์ ซึ่งก็เป็นเพราะว่ามันมาพร้อมกับแนวคิดเรื่องความเที่ยงแท้แน่นอน ดังนั้น จึง
 เป็นความรู้ก่อนประสบการณ์ แต่แนวคิดเรื่องธรรมชาตินี้ได้รับการยืนยันโดยประสบการณ์ และต้อง
 ถูกถือไว้ก่อนล่วงหน้าว่าจริงอย่างไม่อาจเป็นอื่น ถ้าหากว่าประสบการณ์จะเป็นไปได้ ซึ่ง
 ประสบการณ์ก็คือการมีความรู้อันเป็นระบบระเบียบของวัตถุแห่งผัสสะ อย่างที่สอดคล้องไปกับกฎ
 30 สากล ฉะนั้น อิสรภาพจึงเป็นเพียงแค่มโนคติแห่งเหตุผล และในตัวเองแล้ว ความจริงในเชิงวัตถุวิสัย

ของมันก็อาจเป็นที่สงสัยได้ ในขณะที่ธรรมชาติเป็น*แนวคิดของความเข้าใจ* ซึ่งความจริงของมันได้รับการพิสูจน์ และจำเป็นที่จะต้องได้รับการพิสูจน์ โดยตัวอย่างจากประสบการณ์

สิ่งที่เกิดขึ้นก็คือวิภาษวิธีของเหตุผล เพราะอิสรภาพที่เราถือว่าเป็นของเจตจำนงนั้น ดูเหมือนว่าจะขัดแย้งกับความแน่นอนตายตัวของธรรมชาติ และเมื่อมาถึงทางแยกนี้ *เพื่อความมุ่งหมาย*
 5 *ในการหาความจริง* เหตุผลพบว่าเส้นทางแห่งความตายตัวของธรรมชาติมีการสัจจรมากกว่า และน่าใช้มากกว่าเส้นทางแห่งอิสรภาพ แต่*เพื่อความมุ่งหมายในการปฏิบัติ* ทางเดินแคบๆของอิสรภาพเป็นเพียงเส้นทางเดียวที่เป็นได้ ในการใช้เหตุผลของเรากับเรื่องของการประพฤติปฏิบัติ ฉะนั้น จึงเป็นไปได้พอๆ กัน ทั้งสำหรับปรัชญาที่ลุ่มลึก และสำหรับเหตุผลอย่างสามัญที่สุดของมนุษย์ ที่จะโต้เถียงหักล้างอิสรภาพ ปรัชญาจึงต้องถือว่าเราจะไม่พบความขัดแย้งที่เป็นจริงระหว่างอิสรภาพและความ
 10 แน่นอนตายตัวทางกายภาพ ในการกระทำเดียวกันของมนุษย์ เพราะปรัชญาไม่อาจสละทิ้งแนวคิดของธรรมชาติ และของอิสรภาพ

กระนั้นก็ตาม เราต้องจัดการดูเหมือนว่าจะขัดแย้งกันนี้ในวิธีที่น่ายอมรับ แม้เราจะไม่มีทางเข้าใจเลยว่าอิสรภาพเป็นไปได้อย่างไร เพราะถ้าหากว่าความคิดเรื่องอิสรภาพขัดแย้งตนเอง หรือขัดแย้งกับธรรมชาติ ซึ่งจำเป็นเท่าๆ กัน มันก็จะต้องถูกทิ้งไปโดยสิ้นเชิง เพื่อเปิดทางให้กับความ
 15 แน่นอนตายตัวของธรรมชาติ

แต่จะเป็นไปไม่ได้เลย ที่จะหนีพ้นความขัดแย้งนี้ ถ้าตัวบุคคลที่คิด ผู้ซึ่งมองตนเองว่ามีอิสระคิดถึงตนเอง*ในความหมายเดียวกัน* หรือ*ในความสัมพันธ์เดียวกัน* เมื่อเขากล่าวถึงตนเองว่าเป็นอิสระกับเมื่อเขาถือว่าตนเองอยู่ใต้กฎธรรมชาติ ในเรื่องของการกระทำเดียวกัน ฉะนั้น จึงเป็นภารกิจที่จำเป็นอย่างยิ่งของปรัชญาที่ว่าด้วยความจริงบริสุทธิ์ ที่อย่างน้อยที่สุด ต้องแสดงให้เห็นว่าความ
 20 ขัดแย้งนี้เป็นภาพลวงตา ที่เกิดจากการที่เราคิดถึงมนุษย์ในความหมายและความสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน เมื่อเรากล่าวว่าเขาเป็นอิสระ และเมื่อเราถือว่าเขาอยู่ใต้กฎของธรรมชาติ จากการที่เขาเองก็เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ และต้องแสดงให้เห็นว่า ไม่เพียงแค่ว่าทั้งสองอย่าง*สามารถอยู่ร่วมกันได้* แต่ต้องคิดว่าเป็น*ความจำเป็นที่ทั้งสองอย่างจะต้องประสานเข้าด้วยกัน* ในบุคคลเดียวกัน เพราะมีเช่นนั้นแล้วเราก็จะไม่อาจอธิบายว่าทำไมเหตุผลถึงต้องมาแบกภาระกับมโนคติซึ่งอาจเป็นไปได้ที่ประนีประนอม
 25 อย่าง*ไร้ความขัดแย้ง* กับอีกมโนคติหนึ่ง ซึ่งมั่นคงมากพอในตัวเอง แต่ก็พาเราเข้าไปพัวพันกับความยุ่งเหยิง ซึ่งต้อนเหตุผลให้จมนม ในการใช้งานมันกับเรื่องทางความคิด แต่หน้าที่นี้เป็นของปรัชญาที่ว่าด้วยความจริงบริสุทธิ์เท่านั้น เพื่อที่ว่ามันอาจช่วยแผ้วถางเส้นทางให้กับปรัชญาที่ว่าด้วยการปฏิบัติ นักปรัชญาจึงไม่มีทางเลือกกว่าเขาควรที่จะจัดการความขัดแย้งที่ปรากฏอยู่ หรือจะปล่อยมันไว้อย่างนั้น เพราะในกรณีหลัง ทฤษฎีในเรื่องนี้ย่อมจะเป็น*ทรัพย์สินไร้เจ้าของ* ซึ่งคนที่เชื่อในชะตากำหนด
 30 จะเข้าครอบครอง และไล่สี่ลธรรมทั้งหลายออกจากพื้นที่ของเขา ในฐานะที่มามียึดครองทั้งที่ไม่มีสิทธิ์

อย่างไรก็ตาม เราก็กังไม่อาจพูดว่ากำลังก้าวเข้าสู่ชายแดนของปรัชญาแห่งการประพฤติปฏิบัติ เพราะมันไม่ใช่ที่ที่ข้อขัดแย้งนั้นยุติลง มันเพียงแค่เรียกร้องเอาจากเหตุผลบริสุทธิ์ ให้ช่วยยุติประเด็นปัญหาซึ่งมันพาตัวเองเข้าไปพันอยู่กับคำถามในเชิงของความคิด เพื่อที่ว่าเหตุผลเชิงปฏิบัติจะได้พักผ่อนและปลอดภัยจากการ โจมตีจากภายนอก ที่อาจทำให้พื้นฐานที่รองรับสิ่งที่มันปรารถนาจะก่อสร้าง กลายเป็นประเด็นโต้เถียง

แต่ข้ออ้างอันชอบธรรมถึงอิสรภาพแห่งเจตจำนง ซึ่งแม้แต่เหตุผลต่างๆ ไปก็อ้างถึง เป็นสิ่งที่ตั้งอยู่บนมโนสำนึกและบนฐานคติที่เป็นที่ยอมรับ ว่าเหตุผลเป็นอิสระจากสาเหตุทั้งหลายที่บังคับเพียงแคในเชิงจิตวิสัย ซึ่งประกอบกันขึ้นเป็นอะไรที่เป็นเรื่องของความรู้สึก และดังนั้นจึงอยู่ใต้คำเรียกกลางๆ ว่าคือสิ่งอันรู้ได้ด้วยผัสสะ ในการนี้ มนุษย์ผู้ซึ่งถือตนว่ามีปัญญา จึงวางตนเองไว้บนระดับชั้นของสิ่งที่แตกต่างออกไป และในความสัมพันธ์กับรากฐานของการกำหนดบังคับ ในประเภทที่ต่างไปโดยสิ้นเชิง เมื่อเขาถือว่าตัวเองมีปัญญาและมีเจตจำนง และดังนั้นจึงมีอำนาจของการเป็นสาเหตุ กับเมื่อในอีกทางหนึ่ง เขารับรู้ตนเองว่าเป็นปรากฏการณ์ในโลกแห่งผัสสะ (อย่างที่เขาก็เป็นจริงๆ) และนำอำนาจในการเป็นสาเหตุของเขาไปอยู่ใต้การกำหนดบังคับจากภายนอก อย่างที่สอดคล้องกับกฎของธรรมชาติ

ไม่นานเขาก็จะตระหนักว่าทั้งสองอย่างสามารถเกิดขึ้นพร้อมๆ กัน และจริงๆ แล้ว ต้องเป็นเช่นนั้น เพราะว่า ไม่มีความขัดแย้งใดเลยแม้แต่น้อย ในการกล่าวว่า *สิ่งในลักษณะปรากฏ* (อยู่ในโลกแห่งผัสสะ) อยู่ใต้กฎบางอย่าง ซึ่งไม่มีอำนาจบังคับกับสิ่งเดียวกันนั่นเองในฐานะของ*สิ่งหรือสัตว์ในตัว* และในการกล่าวว่าเขาต้องเข้าใจและคิดถึงตัวเองในแบบที่เป็นสองด้านนี้ ซึ่งด้านแรกตั้งอยู่บนฐานของมโนสำนึกของเขาเองว่าเป็นสิ่งที่ถูกระทบผ่านผัสสะ และด้านที่สองตั้งอยู่บนฐานของมโนสำนึกของเขาเองว่ามีสติปัญญา นั่นก็คือ เป็นอิสระจากรอยประทับของผัสสะ ในการใช้เหตุผล (คืออยู่ในโลกแห่งความเข้าใจ)

ฉะนั้น สิ่งที่เกิดขึ้นก็คือ มนุษย์อ้างว่าตนมีเจตจำนง ซึ่งไม่ยอมรับสิ่งใดก็ตามที่เป็นของแรงปรารถนาและความรู้สึกทางจิตใจ และในทางตรงกันข้าม คิดถึงการกระทำหลายๆ อย่างว่าเป็นไปได้ – หรือแม้กระทั่งว่าเป็นสิ่งซึ่งเขาจำเป็นต้องทำ – ซึ่งเขาจะกระทำได้ก็แต่ด้วยการเพิกเฉยกับความปรารถนาและความรู้สึกที่รบกวนจิตใจ ความเป็นตัวต้นเหตุแห่งการกระทำเช่นนั้น ตั้งอยู่ในตัวเขาในฐานะแห่งปัญญา และในกฎแห่งสัมฤทธิ์ผลและการกระทำ ที่สอดคล้องกับหลักการต่างๆ ในโลกอันเข้าใจได้ด้วยปัญญา ซึ่งเขาไม่รู้จะไรมากไปกว่าข้อที่ว่า ในโลกนั้น มีก็แต่เหตุผลเท่านั้น – เหตุผลที่เป็นอิสระจากสิ่งอันรู้โดยผัสสะ – ที่เป็นผู้บัญญัติกฎ ยิ่งกว่านั้น เนื่องจากว่า ในโลกนั้นและในฐานะของสติปัญญาเท่านั้น ที่เขาเป็นตัวของเขาเองอย่างแท้จริง (ในฐานะมนุษย์ เขาเป็นเพียงแค่ลักษณะปรากฏของตัวเอง) กฎพวกนั้นจึงมีผลบังคับต่อเขาโดยตรงและอย่างเด็ดขาด จนกระทั่ง สิ่งที่

ความใคร่ ความกระหายทางกายและความรู้สึกแห่งจิตใจ (ซึ่งก็คือธรรมชาติทั้งหมดของโลกของ
 ผัสสะ) ผลักดันให้เขากระทำ ไม่อาจทำร้ายกฎของเจตนาธรรมณ์ของเขาในฐานะของปัญญา ที่จริงแล้ว
 เขาไม่ถือด้วยซ้ำว่าตัวเองต้องรับผิดชอบต่อสิ่งพวกแรก หรือแม้แต่จะยอมรับให้พวกมันเป็นส่วนหนึ่ง
 ของตัวตนที่แท้จริงของเขา นั่นก็คือ ของเจตจำนงของเขา เขายอมรับก็แต่ความลุ่มหลงที่เขาอาจพ่าย
 5 แพ้ ถ้าเขาปล่อยให้พวกมันมีอิทธิพลต่อคิพจน์ประจำใจของเขา จนทำร้ายต่อกฎแห่งเหตุผลของ
 เจตจำนง

ด้วยการคิดให้ตัวเองอยู่ใน โลกของความเข้าใจ เหตุผลเชิงปฏิบัติไม่ได้ก้าวข้ามเขตจำกัดของ
 มันเอง แต่มันจะทำได้แน่ ถ้ามันพยายามรู้ตรง หรือรู้สึก ให้ตนเองเข้าสู่โลกนั้น ในโลกแห่งผัสสะแล้ว
 นั่นจะเป็นเพียงความคิดในเชิงลบ ซึ่ง ไม่ได้ให้กฎต่อเหตุผลเพื่อใช้กำหนดเจตจำนง และเป็นเชิงบวก
 10 เพียงในประเด็นเดียวเท่านั้น คือ พร้อมกับการที่อิสรภาพเป็นคุณลักษณะเชิงลบ มันก็ประสานกับ
 สมรรถภาพ (เชิงบวก) และทั้งกับอำนาจที่เหตุผลจะเป็นตัวเหตุ ซึ่งเราเรียกว่าเจตจำนง อันได้แก่
 สมรรถภาพที่จะกระทำ โดยที่หลักการของการกระทำ จะสอดคล้องกับคุณลักษณะที่เป็นแก่นแท้ของ
 แรงขับเคลื่อนของเหตุผล ซึ่งก็คือเงื่อนไขว่าคิพจน์ประจำใจสามารถใช้ได้อย่างเป็นสากลในฐานะกฎ
 แต่ถ้าเหตุผลเชิงปฏิบัติจะยึดวัตถุแห่งเจตจำนง อันได้แก่ แรงจูงใจ จากโลกแห่งความเข้าใจ มันก็จะ
 15 ก้าวข้ามเขตจำกัดของตนเอง และอาจอ้างได้ว่ารู้จักกับสิ่งซึ่งมันไม่รู้อะไรเลย

แนวคิดที่ว่าด้วยโลกแห่งความเข้าใจจึงเป็นเพียงจุดยืน ซึ่งเหตุผลมองตนเองว่าถูกบังคับให้ยึดถือ
 ภายนอกลักษณะปรากฏทั้งหลาย เพื่อที่จะคิดถึงตนเองในฐานะของเหตุผลภาคปฏิบัติ ซึ่งจะเป็นไป
 ไม่ได้เลยหากว่าอารมณ์และความรู้สึกมีอำนาจเหนือมนุษย์ แต่เป็นความจำเป็น หากมนุษย์ไม่ถูก
 ปฏิเสธว่ามีโนสำนึกถึงตัวเองว่ามีปัญญา และดังนั้น จึงมีอำนาจในการเป็นตัวเหตุ ที่ผลักดันโดย
 20 เหตุผลของเขา นั่นก็คือ เขากระทำการอย่างอิสระ ความคิดนี้มาพร้อมกับมโนคติแห่งระเบียบและ
 ระบบของกฎ ที่แตกต่างออกไปจากของกลไกธรรมชาติ ซึ่งเป็นของโลกแห่งผัสสะ และมันทำให้
 แนวคิดที่ว่าด้วยโลกแห่งความเข้าใจ (ซึ่งก็คือสัตว์ที่มีเหตุผลทั้งหมดในฐานะสิ่งในตนเอง) เป็นสิ่งจำเป็น
 แต่มันก็มีได้วอดอ้างแม้แต่น้อย ที่จะให้เราคิดถึงมันไกลไปกว่าในคำบรรยายเงื่อนไขในเชิงรูปแบบ
 ของมัน ซึ่งก็คือ ในความสากลของคิพจน์ของเจตจำนงในฐานะกฎ และของการมีอำนาจเหนือ
 25 ตัวเองของเจตจำนง ซึ่งนี่เท่านั้นที่เข้ากันได้กับอิสรภาพของมัน ในขณะที่ ในทางกลับกัน กฎทั้งหมด
 ที่อ้างอิงถึงวัตถุเฉพาะให้เราก็ดำเนินการตกอยู่ใต้อำนาจ ซึ่งพบได้เพียงในกฎธรรมชาติ และสามารถ
 ใช้ได้ก็แต่กับโลกของผัสสะเท่านั้น

แต่เหตุผลจะก้าวข้ามขอบเขตทั้งหลายของมัน ถ้ามันยอมรับภาวะที่จะอธิบายว่าเหตุผลบริสุทธิ์
 กลายเป็นเหตุผลแห่งการปฏิบัติได้อย่างไร ซึ่งจะเป็นปัญหาเดียวกันกับการอธิบายว่าอิสรภาพเป็นไป
 30 ได้ ได้อย่างไร

เพราะเราอธิบายได้ก็แต่สิ่งที่เราสามารถลดทอนลงสู่กฎ ซึ่งวัตถุของมันสามารถพบได้ใน
 ประสบการณ์ที่เป็นไปได้ แต่อิสรภาพเป็นเพียงมโนคติ ซึ่งความเป็นจริงอย่างเป็นทางการ
 อาจถูกแสดงว่าเป็นไปตามกฎธรรมชาติ และดังนั้น จึงไม่อาจปรากฏให้เห็นในประสบการณ์ที่เป็นไป
 ได้ใดๆ และด้วยเหตุผลนี้เอง จึงไม่สามารถเข้าใจได้เลย เพราะเราไม่อาจสนับสนุนมันด้วยตัวอย่าง
 5 หรือด้วยอุปมาใดๆ มันมีน้ำหนักก็แต่เพียงในฐานะของข้อสมมุติฐานที่จำเป็นของเหตุผล ในสิ่งที่เชื่อ
 ว่าตนเองตระหนักถึงเจตจำนง นั่นก็คือ ของสมรรถภาพแห่งจิตที่ต่างออกไปจากสมรรถภาพของ
 การมีแค่ความปรารถนา (คือสมรรถภาพของการบังคับตนเองให้กระทำอย่างมีปัญญา ซึ่งหมายถึง
 กระทำตามกฎของเหตุผล อย่างไม่ขึ้นกับสัญชาตญาณตามธรรมชาติ) ในที่ใดก็ตามที่การกำหนด
 บังคับด้วยกฎธรรมชาติสิ้นสุดลง การอธิบายทั้งหมดก็สิ้นสุดลงเช่นกัน และไม่มีอะไรเหลือนอกไป
 10 จาก*การกล่าวปกป้อง* ได้แก่ การหักล้างข้อโต้แย้งของผู้ที่อ้างว่าได้มองทะลุลงไปถึงธาตุแท้ของ
 สรรพสิ่ง แล้วประกาศก้องว่าอิสรภาพไม่มีอยู่จริง

เราทำได้แค่การชี้ให้พวกเขาเห็นว่า ความขัดแย้งที่พวกเขาคิดว่าถูกค้นพบในสรรพสิ่งนั้นไม่
 อาจมาจากอะไรได้ นอกจากข้อเท็จจริงที่ว่า เพื่อที่จะเอากฎธรรมชาติมาใช้ในการกระทำของมนุษย์
 พวกเขาจำต้องพิจารณามนุษย์เพียงในฐานะของลักษณะปรากฏ แล้วเมื่อเราขอให้พวกเขาพิจารณา
 15 มนุษย์ผ่านสติปัญญาของเขาในฐานะสิ่งในตนเอง พวกเขาที่ยืนยันที่จะพิจารณาแง่นี้ของมนุษย์ใน
 ในฐานะลักษณะปรากฏอีกเช่นกัน ในกรณีเช่นนั้น การแยกความเป็นตัวตนเหตุของมนุษย์ (ได้แก่
 เจตจำนงของเขา) ออกจากกฎธรรมชาติทั้งหมดของโลกแห่งผัสสะ ในบุคคลคนเดียวกัน ย่อมเป็น
 ความขัดแย้ง แต่ความขัดแย้งนี้จะหายไป หากพวกเขาพิจารณาตัวเองและยอมรับ ซึ่งก็เป็นไปอย่าง
 เพียงธรรมชาติว่าเบื้องล่างลักษณะปรากฏ ต้องมีสิ่งในตนเองอยู่เป็นฐาน (แม้จะถูกซ่อนไว้จากการรับรู้ก็
 20 ตาม) และยอมรับด้วยว่า เราไม่อาจคาดว่ากฎแห่งการปฏิบัติของสิ่งเช่นนี้ จะเป็นอย่างเดียวกันกับกฎที่
 ควบคุมลักษณะปรากฏของพวกเขา

ความเป็นไปไม่ได้ในเชิงจิตวิสัย ของ*การอธิบายอิสรภาพ*ของเจตจำนง เป็นสิ่งเดียวกันกับ
 ความเป็นไปไม่ได้ของการค้นพบและอธิบายความรู้สึกว่าต้องใส่ใจ¹⁸ที่มนุษย์มีต่อภูษิตธรรม แม้

¹⁸ ความสนใจ หรือความรู้สึกว่าต้องใส่ใจ เป็นสิ่งที่ทำให้เหตุผลกลายเป็นเหตุผลแห่งการปฏิบัติ นั่นคือ เป็นสาเหตุที่
 กำหนดบังคับเจตจำนง ฉะนั้น เราจึงกล่าวถึงก็แต่สิ่งที่มีความสนใจในสิ่งหนึ่ง สัตว์ที่ไม่มีเหตุผลรู้สึกถึงก็
 แต่ความกระหายทางผัสสะ เหตุผลมีความสนใจโดยตรงต่อการกระทำหนึ่ง ก็ต่อเมื่อการใช้ได้อย่างเป็นสากลของ
 คติพจน์ของมัน เพียงพอที่จะกำหนดเจตจำนง ความสนใจดังกล่าวจึงบริสุทธิ์ แต่ถ้าเหตุผลสามารถกำหนดเจตจำนง
 เพียงโดยผ่านอีกวัตถุหนึ่งของความปรารถนา หรือโดยผ่านการเสนอแนะของความรู้สึกบางอย่างของบุคคลผู้นั้น
 เหตุผลก็มีความสนใจต่อการกระทำนั้นเพียงโดยอ้อม และด้วยการที่เมื่อปราศจากประสบการณ์ เหตุผลเองก็จะไม่
 สามารถค้นพบ ไม่ว่าจะป็นวัตถุของเจตจำนง หรือความรู้สึกพิเศษที่กระตุ้นมัน ความสนใจอย่างหลังนี้จึงเป็นเพียง
 สิ่งที่ได้มาจากประสบการณ์ และไม่ได้เป็นความรู้สึกว่าต้องใส่ใจแห่งเหตุผลบริสุทธิ์ ความสนใจเชิงตรรกะของ

กระนั้น เขาก็ยังมีความรู้สึกว่าจะต้องใส่ใจอย่างแท้จริงต่อศีลธรรม อันตั้งอยู่บนสิ่งที่เราเรียกว่า ความรู้สึกทางศีลธรรม ซึ่งบางคนเข้าใจผิดว่าเป็นมาตรฐานสำหรับการตัดสินทางศีลธรรมของเรา แต่เราควรจะต้องมองว่าเป็นผลในเชิงจิตวิสัย ของการที่ถูกระงับต่อเจตจำนง ซึ่งหลักการอันเป็นวัตถุวิสัย ได้มาจากเหตุผลเพียงอย่างเดียว

5 สำหรับสัตว์ที่มีเหตุผล ผู้ซึ่งถูกระงับโดยผัสสะ การที่เขาจะตั้งเจตจำนงในสิ่งซึ่งมีก็แต่เหตุผล เท่านั้นที่กำหนดว่าอะไรคือสิ่งที่ “ควร” ย่อมจำเป็นว่าเหตุผลของเขาควรมีอำนาจที่จะสร้าง ความรู้สึกพึงพอใจหรือหรือความปิติยินดีต่อการกระทำตามหน้าที่ นั่นก็คือ เหตุผลควรมีอำนาจ

10 ของการเป็นตัวเหตุที่จะกำหนดสิ่งอันรู้โดยสัมผัสด้วยหลักการของมันเป็นเอง แต่เป็นไปได้ที่จะมองเห็น – นั่นคือ ที่จะเข้าใจอย่างก่อนประสบการณ์ – ว่าลุ่มพวงความคิด ซึ่งในตัวเองแล้วไม่มีอะไรที่เป็นความรู้สึก จะสามารถสร้างให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจ หรือความรู้สึกเจ็บปวดได้อย่างไร เพราะนี่คือการเป็นสาเหตุชนิดหนึ่ง ซึ่งย่อมเหมือนกับเป็นการเป็นสาเหตุอื่นๆ ทั้งหลาย ที่เราไม่อาจกำหนดอะไร

15 ได้อย่างก่อนประสบการณ์ หากแต่ต้องรอให้มีประสบการณ์เกี่ยวกับมันเสียก่อน แต่เนื่องจากนี้ไม่อาจให้ความสัมพันธ์ใดๆทั้งสิ้นที่สาเหตุมีต่อผลแก่เรา เว้นก็แต่ความสัมพันธ์ระหว่างสองวัตถุของ ประสบการณ์ – ในขณะที่เหตุผลบริสุทธิ์ ที่อาศัยเพียงแก่นโนคติ (ซึ่งไม่ให้วัตถุใดๆ ทั้งสิ้นต่อ ประสบการณ์) จะกลายเป็นสาเหตุของผลที่ชัดเจนว่าเป็นของประสบการณ์ – สิ่งก็ตามมาก็คือ

20 สำหรับมนุษย์อย่างเรา เป็นไปไม่ได้เลยว่าทำไมและอย่างไร *ความเป็นภฏสาภของคตพจน์* ซึ่งก็คือ ศีลธรรม จึงทำให้เรารู้สึกว่าต้องใส่ใจ นี่เท่านั้นที่แน่นอน *ไม่ใช่เพราะว่ากฎทำให้เรารู้สึกว่าต้องใส่ใจ* มันจึงมีอำนาจบังคับใช้ต่อเรา (เพราะนั่นจะเป็นการไร้อำนาจเหนือตนเอง และเป็นการที่เหตุผลแห่ง การปฏิบัติไปขึ้นกับสิ่งที่รู้โดยผ่านผัสสะ นั่นคือ ขึ้นกับการที่มีอารมณ์ความรู้สึกรองรับอยู่เบื้องล่าง

25 ซึ่งในกรณีเช่นนั้น เหตุผลแห่งการปฏิบัติจะไม่อาจเป็นผู้บัญญัติกฎศีลธรรมได้เลย) แต่ที่จริงแล้ว กฎ เป็นสิ่งที่เรารู้สึกว่าต้องใส่ใจก็เพราะมันมีอำนาจบังคับใช้ต่อเราในฐานะมนุษย์ ด้วยการที่มันเกิด ออกมาจากเจตจำนงของเราในฐานะสิ่งที่มีปัญญา และดังนั้นจึงเกิดมาจากตัวตนที่แท้จริงของเรา แต่

อะไรที่เป็นแค่เพียงคุณสมบัติของลักษณะปรากฏ ย่อมจำต้องถูกเหตุผลตัดสินว่าเป็นรองต่อธรรมชาติ ของสิ่งในตนเองเสมอ

25 ฉะนั้น คำถามว่า “ทำไมประโยคคำสั่งอย่างเด็ดขาดจึงเป็นไปได้” สามารถตอบได้ก็แต่ใน ขอบเขตดังนี้คือ เราสามารถให้ข้อสมมุติฐานหนึ่งเดียวที่รองรับความเป็นไปได้ของประโยคคำสั่ง อย่างเด็ดขาด อันได้แก่ มโนคติแห่งอิสรภาพ และเราสามารถเห็นถึงความจำเป็นของข้อสมมุติฐานนี้ เช่นกัน ซึ่งเป็นข้อสันนิษฐานที่เพียงพอสำหรับการนำเหตุผลมาใช้กับการปฏิบัติ นั่นก็คือ เพียงพอต่อ

เหตุผล (เพื่อที่จะขยายอำนาจในการเข้าใจของมัน) ไม่เคยเป็นความสนใจโดยตรง แต่เกิดตามมาจากวัตถุประสงค์ที่ เหตุผลถูกนำมาใช้

การเชื่อมั่นในการมีอำนาจบังคับของ*ประโยคคำสั่งนี้* ซึ่งเท่ากับการเชื่อมั่นในอำนาจบังคับของกฎศีลธรรม แต่เหตุผลของมนุษย์จะไม่มีวันยังเห็นเลยว่า ทำไมตัวข้อสันนิษฐานนี้เองจึงเป็นไปได้ แต่ด้วยข้อสมมุติฐานถึงอิสรภาพของเจตจำนงของสิ่งที่มีปัญญา *ความมีอำนาจเหนือตนเองของเจตจำนง* – ในฐานะของเงื่อนไขเชิงรูปแบบซึ่งเจตจำนงสามารถถูกกำหนด – เป็นผลที่ตามมาอย่างจำเป็น

5 ยิ่งกว่านั้น การสมมติล่วงหน้าถึงอิสรภาพของเจตจำนงไม่ใช่ (อย่างที่ปรัชญาบริสุทธิ์สามารถแสดงให้เห็น) เพียงแค่*เป็นไปได้* (โดยปราศจากความขัดแย้งกับหลักแห่งความแน่นอนตายตัวของธรรมชาติ ในความสัมพันธ์กับลักษณะปรากฏต่างๆ ของโลกแห่งผัสสะ) แต่เป็นสิ่งที่จำเป็นในทางปฏิบัติอีกด้วย – นั่นก็คือ จำเป็นในฐานะมโนคติ อย่างไม่ต้องการเงื่อนไขอื่นใดเพิ่มเติม – สำหรับสัตว์ที่มีเหตุผล ผู้ซึ่งมีมโนสำนึกถึงความเป็นสาเหตุของตัวเองผ่านเหตุผล และมีมโนสำนึกถึงเจตจำนง

10 (ซึ่งเป็นคนละสิ่งกับความปรารถนา) ที่จะใช้เหตุผลเป็นเงื่อนไขรองรับการกระทำโดยสมัครใจทั้งหมดของเขา แต่เป็นเรื่องที่เหนือความสามารถของเหตุผลของมนุษย์ ที่จะอธิบายว่า*ทำไม*เหตุผลบริสุทธิ์ ด้วยตัวมันเอง จึงสามารถที่จะกลายเป็นเหตุผลสำหรับการปฏิบัติ อย่างที่ไม่ต้องการแรงจูงใจอื่นใดที่อาจได้มาจากแหล่งอื่น นั่นก็คือ ทำไมลำพังเพียงแค่ *หลักแห่งการที่คิดพจน์ประจำใจทั้งหมดของมันสามารถใช้ได้อย่างเป็นกฎสากล* (ซึ่งแน่นอนว่าเป็นรูปแบบของเหตุผลบริสุทธิ์เชิงปฏิบัติ)

15 อย่างที่ปราศจากการอ้างอิงถึงเนื้อหา (วัตถุ) ของเจตจำนงซึ่งเราอาจมีความรู้สึกสนใจอยู่ก่อนแล้ว จึงสามารถให้แรงจูงใจได้ด้วยตัวของมันเอง และสามารถสร้างความรู้สึกว่าต้องใส่ใจ ที่อาจเรียกว่าความสนใจเชิง*ศีลธรรม*บริสุทธิ์ กล่าวก็คือ เป็นไปไม่ได้เลยที่เราจะอธิบายว่า*เหตุผลบริสุทธิ์สามารถที่จะกลายเป็นเหตุผลเชิงปฏิบัติได้อย่างไร* และความเหนื่อยยากทั้งหมดที่ทุ่มเทลง กับการนี้ย่อมจะสูญเปล่า

20 เรื่องราวก็จะเป็นเช่นเดียวกัน ถ้าผมจะพยายามค้นหาว่าทำไมตัวเสรีภาพเอง ในฐานะของความ เป็นสาเหตุแห่งเจตจำนง ถึงเป็นไปได้ เพราะด้วยการนั้นผมละทิ้งฐานทางปรัชญาของการอธิบาย แล้วก็ไม่มีความอื่นให้ยื่น ผมอาจรู้สึกปessimistic กับโลกแห่งปัญญา ซึ่งยังคงเหลืออยู่สำหรับผม แต่ถึงแม้ผมจะมีมโนคติของมัน ซึ่งที่ตั้งอยู่บนฐานอันเหมาะสม ผมก็*ไม่มีความรู้*แม้สักน้อยนิดเกี่ยวกับมัน และผมก็ไม่อาจบรรลุความรู้เช่นนั้นได้เลย แม้จะด้วยความพยายามทั้งหมดของสมรรถภาพตามธรรมชาติ

25 ของเหตุผลของผม มันแค่แสดงถึง “อะไรบางอย่าง” ที่ยังคงอยู่เมื่อผมลบล้างทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นของโลกแห่งผัสสะ ออกจากหลักการที่กำหนดการกระทำของเจตจำนงของผม ที่เพียงแค่ช่วยจำกัดหลักการของแรงขับที่มาจากอาณาเขตของสิ่งที่รู้โดยผัสสะ ด้วยการขีดวงล้อมอาณาเขตนี้ และแสดงให้เห็นว่ามันไม่ได้ครอบคลุมทุกสิ่งทุกอย่างไว้ในตัวของมันเอง แต่ยังคงมีสิ่งที่เหนือไปกว่านั้น แต่ผมก็ไม่รู้อะไรมากไปกว่านั้นเกี่ยวกับสิ่งที่เหนือขึ้นไปนั้น สำหรับเหตุผลบริสุทธิ์ซึ่งคิดอุดมคตินี้

30 ขึ้นมา หลังการถอดเอาเนื้อหาทั้งหมด อันได้แก่ความรู้เกี่ยวกับวัตถุ ออกไป สิ่งที่เหลืออยู่สำหรับผม ก็ไม่มีอะไรนอกจากรูปแบบ – ซึ่งก็ได้แก่ กฎสำหรับการปฏิบัติ ที่มาจากความมีอำนาจใช้บังคับอย่าง

เป็นสากล – ของคติพจน์ประจำใจ และการคิดถึงเหตุผลอย่างสอดคล้องกับสิ่งนี้ ที่อ้างอิงถึงโลกอัน
 บริสุทธิ์ของความเข้าใจ ว่าเป็นสาเหตุหนึ่งที่เป็นไปได้ ของการสร้างผลสัมฤทธิ์ นั่นก็คือ คิดถึงเหตุผล
 ว่าเป็นตัวเหตุที่กำหนดบังคับเจตจำนง ฉะนั้นแล้ว ในที่นี้ย่อมไม่อาจมีแรงจูงใจใดๆได้เลย เพราะ
 มโนคติของโลกอันเข้าใจได้ด้วยปัญญาตัวเอง ที่จะต้องเป็นแรงจูงใจของตัวมันเอง หรือเป็นสิ่งที่
 5 เหตุผลมีความสนใจมาตั้งแต่ต้น แต่การทำให้สิ่งนี้เองเป็นที่เข้าใจ ก็คือประเด็นปัญหาที่เราไม่อาจ
 แก้ไข

ดังนั้น นี่จึงเป็นขอบเขตที่ไกลที่สุดของคำอธิบายทั้งหมดในเรื่องของศีลธรรม ซึ่งสำคัญอย่าง
 ยิ่งยวดที่เราจะต้องกำหนดลงให้ได้ เพื่อที่ว่าเหตุผลจะไม่สร้างผลร้ายให้กับศีลธรรม ด้วยการเที่ยว
 สืบค้นในโลกแห่งผัสสะ เพื่อที่จะหาแรงขับเคลื่อนสูงสุดและหาความรู้สึกว่าต้องใส่ใจ ที่เป็นที่เข้าใจได้
 10 แต่ที่วางอยู่บนประสบการณ์ และในอีกทางหนึ่ง เพื่อที่เหตุผลจะได้ไม่กระพือปีกของมันอย่างไรผล
 ไม่อาจเหินบินไป ในอวกาศที่ว่างเปล่าสำหรับมัน ของแนวความคิดที่ข้ามพ้นประสบการณ์ ซึ่งเรา
 เรียกว่าโลกแห่งปัญญา แล้วก็หลงทางอยู่ท่ามกลางสิ่งเพื่อฝัน ยิ่งกว่านั้น มโนคติของโลกแห่งความ
 เข้าใจอันบริสุทธิ์ ในฐานะที่รวมของปัญญาทั้งหมด ซึ่งตัวเราเองในฐานะสัตว์ที่มีเหตุผล ก็เป็นส่วน
 หนึ่งในนั้น (แม้ว่าในอีกด้านหนึ่งเราก็เป็นส่วนหนึ่งของโลกแห่งผัสสะด้วยเช่นกัน) ก็ยังคงเป็น
 15 มโนคติที่ใช้งานได้และถูกต้อง สำหรับความเชื่อที่มีเหตุผล แม้ว่าความรู้ทั้งหมดเคยคิดลงที่ขอบเขตนี้ก็
 ตาม กล่าวก็คือ ใช้งานได้และถูกต้องต่อการที่จะทำให้เรารู้สึกถึงความสนใจอย่างแท้จริงในกฎ
 ศีลธรรม ผ่านอุดมคติอันสูงส่งของอาณาจักรสากลของสิ่งอันเป็นเป้าหมายในตนเอง(สัตว์ที่มีเหตุผล)
 ซึ่งเราสามารถเข้าเป็นส่วนหนึ่งก็ต่อเมื่อ เราระวังที่จะประพฤติตนตามคติพจน์ของอิสรภาพ เสมือนว่า
 เป็นกฎแห่งธรรมชาติ

20

ข้อสังเกตประการสุดท้าย

การใช้เหตุผลบริสุทธิ์หาความจริงในเรื่องของธรรมชาตินำไปสู่ความเที่ยงแท้แน่นอนอย่าง
 สมบูรณ์ ของสาเหตุสูงสุดบางอย่างของโลก การใช้เหตุผลบริสุทธิ์ในเชิงปฏิบัติ กับเรื่องของอิสรภาพ
 ก็นำไปสู่ความเที่ยงแท้แน่นอนอันสมบูรณ์เช่นกัน แต่เป็นของกฎของการกระทำของสัตว์ที่มีเหตุผลใน
 25 ในฐานะที่มันเป็นสัตว์เช่นนั้น ไม่ว่าจะถูกใช้งานอย่างไร หลักการสำคัญของเหตุผลก็คือการผลักดัน
 ความรู้ที่ได้มา ไปสู่การมีมโนสำนึกถึงความเที่ยงแท้แน่นอนของความรู้ันั้น (ซึ่งถ้าไม่มีความเที่ยงแท้
 แน่นอน มันก็จะไม่อาจเป็นความรู้ของเหตุผลได้เลย) อย่างไรก็ตาม เหตุผลเดียวกันนี้ก็อยู่ได้ข้อจำกัด
 ที่สำคัญเท่าๆ กันว่ามันไม่สามารถหยั่งเห็นความเที่ยงแท้แน่นอนของอะไรที่เป็นอยู่ หรือของอะไรที่
 เกิดขึ้น รวมไปถึงของอะไรที่ควรเกิดขึ้น นอกเสียจากว่า จะมีการวางเงื่อนไขที่รองรับการเป็นอยู่ของ
 30 มัน หรือการเกิดขึ้น รวมทั้งการควรที่จะเกิดขึ้นของมัน แต่ในการนี้ โดยการสืบค้นอย่างจริงจังถึง

เงื่อน ไขดังกล่าว ความพึงพอใจที่ได้จากเหตุผลก็จะถูกผัดผ่อนไปข้างหน้าซ้ำแล้วซ้ำเล่า เหตุผลจึงดี้น
 รนค้นหาความเที่ยงแท้แน่นอนที่ปราศจากเงื่อน ไข และพบว่าตนเองถูกบังคับให้ยึดถือเป็นฐานคติว่า
 มันมีอยู่จริง แม้ว่าจะไร้มรรคาที่จะทำให้ตัวเองเข้าใจในสิ่งนั้น และถือว่าเป็นโชคอันดี หากว่ามัน
 สามารถค้นพบเพียงแค่ว่าแนวคิดที่คล่องจองกับฐานคตินี้ก็ตาม

- 5   จึงไม่มีอะไรที่ควรประณามในการที่เราอนุমানถึงหลักการสูงสุดของศีลธรรม มีก็แต่ข้อ
 โต้แย้งที่มุ่งไปที่เหตุผลต่างๆ ไปของมนุษย์ ว่าไม่สามารถทำให้เราเข้าใจถึงความเที่ยงแท้แน่นอนอย่าง
 สมบูรณ์ ของกฎแห่งการปฏิบัติอันเป็นอิสระจากเงื่อน ไข (อย่างที่ประโยคคำสั่งอย่างเด็ดขาดต้องเป็น)
 การที่มันไม่ยินยอมที่จะทำอย่างนั้น โดยผ่านเงื่อน ไข – โดยการถือว่ามีคามสนใจต่ออะไรบางอย่าง
 รงรับอยู่เบื้องล่าง – ไม่ใช่ข้อที่จะใช้มาตำหนิมันได้ เพราะถ้าเช่นนั้น มันก็ไม่อาจเป็นกฎศีลธรรม
 10   นั่นก็คือไม่อาจเป็นกฎสูงสุดของอิสรภาพ และในขณะที่เราไม่อาจเข้าใจถึงความเที่ยงแท้แน่นอนอัน
 ไร้เงื่อน ไข ต่อการนำไปปฏิบัติ ของประโยคคำสั่งแห่งศีลธรรม แต่เราก็เข้าใจถึงความไม่อาจเข้าใจได้
 ของมัน และนี่คือทั้งหมดที่สามารถเรียกร้องเอามาจากปรัชญา ซึ่งพยายามอย่างสุดกำลัง ที่จะยืนยัน
 หลักการของตนไปจนถึงขอบเขตอันเป็นที่สิ้นสุด ของเหตุผลของมนุษย์

15

จบบริบูรณ์

19 ธันวาคม 2556